

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Tourists' Satisfaction on Agro – tourism along Mahasawad Canal,
Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province

โดย

นายศวีร์ ยุกตะนันท์

เสนอ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)

พ.ศ. 2547

ISBN 974-273-153-5

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์)
ปริญญา

ส่งเสริมการเกษตร

ส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร

สาขา

ภาควิชา

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

Tourists' Satisfaction on Agro-tourism along Mahasawad Canal,
Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province

นามผู้วิจัย นายศวีร์ ชุกตะนันท์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี กัทรธรรม, วท.ม.)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์กาญจนศ อรรถวิภาคไพศาลย์, M.S.)

กรรมการ

(อาจารย์ไพโรจน์ สังข์เดช, ศษ.ม.)

หัวหน้าภาควิชา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประเคิม จำใจ, Ph.D.)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์รับรองแล้ว

(ศาสตราจารย์ทัศนีย์ อัดตะนันท์, D.Agr.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 30 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2547

คำนิยม

ในการศึกษาค้นคว้า เรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผศ.สมศรี ภัทรธรรม ประธานกรรมการที่ปรึกษา รศ.กาญจนา อรรถวิภาคไพศาลย์ กรรมการที่ปรึกษาวิชาเอก อาจารย์ไพโรจน์ สังข์เดช กรรมการที่ปรึกษาวิชาการ รศ.ดร. จันทน์ อดิวัฒนสิทธิ์ ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือและตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ด้วยดีมาโดยตลอด และขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร. สาวิตรี รังสิภัทร์ ที่กรุณาให้คำแนะนำเพิ่มเติมจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ หัวหน้าศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม คุณประทุม สวัสดิ์น้ำ คุณชูป คชเวช คุณแจ่ม สวัสดิ์โต คุณปราณี สวัสดิ์แดง คุณบุญเลิศ เศรษฐอำนาจ ผู้ให้บริการเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เจ้าหน้าที่ที่ศูนย์บริการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ นายวิรัช ยุทธะนันท์ ผู้เป็นบิดา นางขวัญยืน ยุทธะนันท์ ผู้เป็นมารดา ที่ให้การสนับสนุนและคอยเป็นกำลังใจมาโดยตลอด ขอขอบคุณภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร ที่ให้อุปการะและสนับสนุนทุนการศึกษาในระหว่างทำการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณศูนย์ชนบทศึกษา และขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคน และน้องสาวของข้าพเจ้า ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลมาโดยตลอด สำหรับคุณค่าและความสำเร็จของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ข้าพเจ้าขอมอบแด่ผู้ที่มีพระคุณทุกท่าน

ยศวีร์ ยุทธะนันท์

กุมภาพันธ์ 2547

ยศวีร์ บุคตะนันท์ 2547: ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร
เลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปรินญาวิทยาสาสตรมหาบัณฑิต
(เกษตรศาสตร์) สาขาส่งเสริมการเกษตร ภาควิชาส่งเสริมและนิเทศศาสตร์เกษตร
ประธานกรรมการที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมศรี กัทธธรรม, วท.ม. 148 หน้า
ISBN 974-273-153-5

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว
เกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ความพึงพอใจและประโยชน์ที่ได้จาก
การท่องเที่ยวเกษตร ความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว
ที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยได้ใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจาก
นักท่องเที่ยวจำนวน 293 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัธย
เลขคณิต และค่า t-test

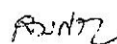
ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวที่ทำการศึกษาเป็นหญิง ร้อยละ 60.41 มีอายุเฉลี่ย 36.39 ปี
มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 65.53 เป็นข้าราชการ ร้อยละ 26.28 ที่อยู่ปัจจุบันอยู่ใน
กรุงเทพมหานคร ร้อยละ 44.72 ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร ร้อยละ 60.07 และเพื่อนเป็น
แหล่งข่าวการท่องเที่ยวเกษตร ร้อยละ 41.98

สำหรับความพึงพอใจ ปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในแหล่งท่องเที่ยวเกษตร
ทั้ง 4 แห่ง ตามลำดับ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้ และนาบัว และ
มีความคิดเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่ง มีประโยชน์มาก นอกจากนั้นยังพบว่า นักท่องเที่ยว
มีความพึงพอใจมากในการบริการที่เกี่ยวข้อง คือ บุคลากรของศูนย์บริการการท่องเที่ยวเกษตร เรือและ
ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตร ส่วนปัญหาของนักท่องเที่ยวพบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับความสะดวก
สะอาด และเอกสารเผยแพร่ จึงมีข้อเสนอแนะให้แหล่งท่องเที่ยวเกษตร มีเอกสารเผยแพร่แจก รวมทั้ง
ปรับปรุงความสะดวกและความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

จากการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน
และประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่ง
บางประการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เพศของนักท่องเที่ยวไม่มีผลต่อ
ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อประธานกรรมการ

25 / 03 / 2547

Yotsawee Yuktanun 2004: Tourists' Satisfaction on Agro-tourism along Mahasawad Canal, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. Master of Science (Agriculture), Major Field: Agricultural Extension, Department of Agricultural Extension and Communication. Thesis Advisor: Assistant Professor Somsri Pattaratuma, M.S. 148 pages. ISBN 974-273-153-5

The objectives of this research were to study basic information of the tourists visited Agro-tourism along Mahasawad Canal, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province, their satisfaction and usefulness of the agro-tourism, different tourists' satisfaction on agro-tourism, including their problems and suggestions. The data were collected from 293 tourists by using questionnaire and statistically analyzed by computer for percentage, arithmetic mean and t-test.

The results were revealed that 60.41 % of the tourists were female, 36.39 years was their average age, 65.53 % obtained bachelor's degree, 26.28 % being government officials, 44.72 % living in Bangkok, 60.07 % having no agro-touring experience and 41.98 % getting information from their friends.

For their satisfaction, it was shown that the tourists were most satisfied on the 4 agro-touring places respectively, which were Mahasawad agro-housewives group, fruit orchard, orchid garden and lotus field. And they also revealed that the agro-touring places were most useful to them. Besides, it was found that the personnel of the Tourist's Information Center, agro-touring boat, and the expenditure were also most satisfied. For the problems, the tourists revealed that the convenience and sanitation of the touring places were their problems, also the knowledge information. So they suggested to have knowledge information distribution, and also to improve the sanitation and convenience of the agro-touring environment.

The hypotheses were proved that the tourists with different age, educational level, occupation, present residence and agro-touring experience had different satisfaction on some items of the agro-touring places statistically significant at the level of 0.05, but the tourists' gender made no different satisfaction to the agro-touring places.

Yotsawee Yuktanun.

Student's signature

Somsri

Thesis Advisor's signature

25 / 03 / 2004

สารบัญ

หน้า

สารบัญตาราง	(3)
สารบัญภาพ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	8
แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	8
แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	10
แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร	23
สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	33
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	45
สมมติฐานของการวิจัย	49
กรอบแนวคิดในการวิจัย	50
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	51
ประชากร	51
กลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	52
การทดสอบแบบสอบถาม	52

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์	54
ผลการวิจัย	54
ข้อวิจารณ์	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	114
สรุปผลการวิจัย	114
ข้อเสนอแนะ	121
เอกสารอ้างอิง	123
ภาคผนวก	129
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	130
ภาคผนวก ข ตารางผนวก	137
ภาคผนวก ค ภาพแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	141

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยงที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน ประสบการณ์ในการท่องเที่ยวเกษตร และแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	56
2	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	63
3	คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยงเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยงเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	65
4	คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยงเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์	67
5	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยง จำแนกตามปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเกษตร	69
6	จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยงที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำแนกตามข้อเสนอแนะ	73
7	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยงที่มีเพศแตกต่างกัน	76
8	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยงที่มีอายุแตกต่างกัน	81

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
9	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ของนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน	86
10	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ของนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน	91
11	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ของนักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกัน	96
12	เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ของนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกัน	101
ตารางผนวกที่		
1	จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่าง กันยายน พ.ศ. 2543 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 และรายได้ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอ พุทธมณฑลจังหวัดนครปฐม	138
2	จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2545 และ รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม	139

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	12
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย	50
ภาพผนวกที่		
1	ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์	141
2	โปสเตอร์ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร	141
3	นักท่องเที่ยวนั่งเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์	142
4	ผลิตภัณฑ์ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร	142
5	ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนกล้วยไม้	143
6	ดอกกล้วยไม้พันธุ์ “ทัศนีย์” ที่แหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนกล้วยไม้	143
7	ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัว	144
8	บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัว	144
9	การสาธิตการทำข้าวตังจากข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์	145
10	ผลิตภัณฑ์ข้าวตังจากข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์	145

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพผนวกที่		หน้า
11	ผลิตภัณฑ์ไข่เค็มเสริมไอโอดีนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์	146
12	ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ที่ให้นักท่องเที่ยวชิม	146
13	ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้	147
14	ผลผลิตส้มโอจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้	147
15	ผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่ายของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้	148

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นภาคอุตสาหกรรมทางการค้า และการบริการที่มีส่วนในการสร้างรายได้เป็นรูปเงินตราต่างประเทศจากการจ้างงานและเป็นการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ของทุกประเทศ การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน และมั่นคง ในอนาคตภายใต้ภาวะการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การท่องเที่ยวโลก ที่ก่อให้เกิดรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจาก 268 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2533 เป็น 440 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2541 เป็นการแสดงให้เห็นว่าอัตราการขยายตัวของรายได้ ประมาณ ร้อยละ 6.5 ต่อปี (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544: 53)

องค์การการท่องเที่ยวโลก ได้พยากรณ์อัตราเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวทั่วโลกจะมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพยากรณ์ว่าในปี พ.ศ.2543 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวทั่วโลก มากถึง 668 ล้านคน และจะเพิ่มขึ้นเป็น 1,561 ล้านคนในปีพ.ศ. 2563 และคาดการณ์ว่าการท่องเที่ยว ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก จะเลื่อนจากอันดับที่ 3 มาอยู่ในอันดับที่ 2 ของโลก ในปี พ.ศ. 2563 โดยมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 6.5 ต่อปี คือมีนักท่องเที่ยว 388 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2563 สำหรับในประเทศไทย คาดการณ์ว่าการท่องเที่ยวจะมีอัตราการเจริญเติบโต ร้อยละ 7.8 คือในปีพ.ศ. 2547 จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 11,758,798 คน โดยเฉลี่ย ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่ผ่านมามีการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ที่เป็นเงินตราเข้าประเทศจำนวน 300,000 ล้านบาทต่อปี (สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนา ประเทศไทย, 2544: 59)

การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมทั้งทางตรงและทางอ้อม สำหรับผลดี คือมีการเคลื่อนไหวทางสังคม ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นมีการปรับปรุงบริการ สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและ ปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น และเกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างคนท้องถิ่น

กับคนต่างถิ่น เป็นต้น ส่วนผลเสีย คือค่าครองชีพสูงขึ้น ปัญหาอาชญากรรม มีกิจกรรมที่ไม่ดีเข้ามา เช่น ยาเสพติด โสเภณี การพนัน การบริการสาธารณะไม่เพียงพอ ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมลง ครอบคลุมความสงบสุขของชุมชน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น ความไม่เสมอภาคในการพัฒนาเฉพาะท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น เลียนแบบการอุปโภคบริโภคที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น และการทำลายสภาพแวดล้อม (สุจารี, 2541: 15)

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นฐานด้านการเกษตรกรรม จึงมีความอุดมสมบูรณ์และมีความหลากหลายของทรัพยากรการเกษตร ดังจะเห็นได้จากพื้นที่ของประเทศประมาณ 174.85 ล้านไร่ หรือร้อยละ 54.52 ถูกใช้ประโยชน์เพื่อทำการเกษตรกรรม โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ใช้ในการทำนา ประมาณ 79.97 ล้านไร่ พืชไร่ 50.63 ล้านไร่ ไม้ยืนต้นและไม้ผล 23.89 ล้านไร่ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2541) ทำให้เกิดรูปแบบทางการเกษตรที่แตกต่างกันตามความเหมาะสมของพื้นที่ ได้แก่ รูปแบบเกษตรผสมผสาน สวนผลไม้ ชุมชนเกษตรกร ตลาดการเกษตรและสามารถผสมกลมกลืนกับธรรมชาติที่มีทัศนียภาพสวยงามตามท้องถิ่น

จากสภาพพื้นที่ของประเทศไทยที่เป็นเกษตรกรรม จึงก่อให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเกษตรขึ้น ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวที่จะทำให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ชมชุมชนภาคเกษตรกรรม เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ของชาวชนบท รวมทั้งศึกษาหาความรู้และประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งเกษตรกรรมในรูปแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมที่มีความก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้เที่ยวชมทัศนียภาพที่สวยงามตามธรรมชาติของชุมชนนั้นๆ โดยเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ทั้งในภาคและนอกภาคเกษตร นอกจากนั้นยังจะเป็นการช่วยยกระดับชีวิตให้กับเกษตรกรและชุมชนนั้นๆ อีกด้วย

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย เช่น สวนสามพราน พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้ง พระราชวังสนามจันทร์ พระปฐมเจดีย์ และพุทธมณฑล เป็นต้น สภาพของจังหวัดนครปฐมเป็นพื้นที่ราบลุ่ม ไม่มีภูเขา มีแม่น้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำท่าจีน ซึ่งแยกออกเป็นคลองมากมาย คือ คลองบางเลน คลองบางหลวง คลองโยง คลองจินดา

คลองบางนกกระจุก คลองอ้อมใหญ่ คลองเจดีย์บูชา และคลองมหาสวัสดิ์ (สุทธิลักษณ์, 2542) ซึ่งคลองมหาสวัสดิ์ ปัจจุบันเป็นที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ของอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในรูปแบบการท่องเที่ยวเกษตร ด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรทางการเกษตรมากมาย มีสวนผลไม้ผสมผสาน วนเกษตร และฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นแหล่งทำการเกษตรที่หลากหลาย สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่น่าสนใจหลายแห่งและยังเป็นทางผ่านในการที่นักท่องเที่ยวจะไปท่องเที่ยวยังจังหวัดอื่นๆ ของประเทศอีกด้วย ซึ่งสามารถจัดพื้นที่บริเวณนี้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในระยะสั้นได้เป็นอย่างดีอีกจังหวัดหนึ่ง

จากผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า แหล่งท่องเที่ยวนี้ประกอบด้วย สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และสวนผลไม้ มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่ได้ไปเยี่ยมชมในปี พ.ศ. 2544 รวม 2,116 คน (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, 2545) และมีจำนวนนักท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 2,473 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545) จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ได้มีนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีรายได้รวมทั้งสิ้นในปี 2545 คือ 587,180 บาท (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545) อย่างไรก็ตามจากข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละเดือนของปี ปรากฏว่ามีจำนวนแตกต่างกันและช่วงเดือนที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากคือเดือนตุลาคมถึงธันวาคม (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, 2545) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงเห็นควรทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอ พุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อศึกษาความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมของนักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน
4. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่ได้ท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งสามารถนำไปใช้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเกษตรของอำเภอพุทธมณฑลต่อไปในอนาคต
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยวเกษตรในพื้นที่เกษตรอื่นๆ เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพของจังหวัดนครปฐม และจังหวัดอื่นที่คล้ายคลึงกัน
3. สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรต่อไปในอนาคต

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา คือสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีจุดบริการท่องเที่ยวเกษตรทั้งหมด 4 แห่ง คือ

1.1 สวนกล้วยไม้ ตำบลศาลายา อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 12 ไร่

1.2 นาบัว ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 20 ไร่

1.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม

1.4 สวนผลไม้ ตำบลศาลายา อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 40 ไร่

2. ประชากรที่ศึกษา คือนักท่องเที่ยวชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่มาท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม ในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

“นักท่องเที่ยว” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการ แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปีพ.ศ. 2546

“สวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์” หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบการเกษตร ซึ่งตั้งอยู่ใน เขตตำบลมหาสวัสดิ์ และตำบลศาลายา โดยมีจุดบริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ จำนวน 4 แห่ง คือ สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และสวนผลไม้ อำเภอกุฑมณฑล จังหวัดนครปฐม

“สวนกล้วยไม้” หมายถึง สวนกล้วยไม้ หมู่ที่ 2 ตำบลศาลายา มีเนื้อที่ 12 ไร่ โดยมีกิจกรรมให้ความรู้การเกษตรในด้าน การปลูกและขยายพันธุ์กล้วยไม้ การผลิตกล้วยไม้เพื่อส่งออก และชมดอกกล้วยไม้สกุลหวายที่สวยงาม และพันธุ์ “ทัศนีย์” ซึ่งมีที่เดียวในประเทศไทย

“นาบัว” หมายถึง นาบัว หมู่ที่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ มีเนื้อที่ 20 ไร่ โดยมีกิจกรรมให้ความรู้การเกษตร คือ การปลูกดอกบัวพันธุ์ฉัตรขาว การเก็บดอกบัว และการคัดขนาดของดอกบัว

“กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์” หมายถึง กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตำบลมหาสวัสดิ์ โดยมีกิจกรรมให้ความรู้ด้านการแปรรูปผลิตเกษตร คือ ไข่เค็มเสริมไอโอดีน ข้าวตั้งจากข้าวซ้อมมือ และผลไม้อบแห้งปรุงรสตามฤดูกาล

“สวนผลไม้” หมายถึง สวนผลไม้ หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา มีเนื้อที่ 40 ไร่ โดยมีกิจกรรมให้ความรู้การเกษตรในด้านการปลูกส้มโอ มะม่วง ขนุน มะพร้าว มะปราง มะกอก กระท้อน และหมาก เป็นต้น

“นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีอายุน้อยกว่า 36.39 ปี ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

“นักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีอายุตั้งแต่ 36.39 ปีขึ้นไป ซึ่งเป็นอายุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

“นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อย” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีการศึกษาเท่ากับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต่ำกว่า

“นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษามาก” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีการศึกษาสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป

“นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพในภาคองค์กร” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีอาชีพเป็น นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน

“นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กร” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่มีอาชีพเป็น ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร แม่บ้าน และรับจ้าง

“นักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทางมาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัด นครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่พำนักอยู่ในจังหวัดนครปฐม

“นักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดอื่น” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทาง มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่พำนักอยู่ในจังหวัดอื่นของประเทศไทย

“นักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทาง มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่ไม่เคยเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และที่อื่น

“นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์” หมายถึง ประชาชนชาวไทยทั้งชายและหญิง ที่เดินทาง มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในปี พ.ศ. 2546 ที่เคยเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ และที่อื่น

“ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว” หมายถึง ความรู้สึกทางบวกที่เกิดจากการประเมินผล ความสำเร็จตามต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์ 4 แห่ง คือ สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และ สวนผลไม้

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจเอกสาร เพื่อรวบรวมแนวความคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังนี้

1. แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
3. แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร
4. สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
5. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

Chaplin (1968: 437) ได้ให้คำจำกัดความของความพึงพอใจว่าเป็นความรู้สึกของผู้มารับบริการต่อสถานบริการตามประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าไปติดต่อขอรับบริการในสถานบริการนั้นๆ

Oskamps (1984: 177) พบว่า ความพึงพอใจมีความหมายอยู่ 3 นัย คือ

1. ความพึงพอใจ หมายถึง สภาพการณ์ที่ผลการปฏิบัติจริง ได้เป็นไปตามที่บุคคลได้คาดหวังไว้
2. ความพึงพอใจ หมายถึง ระดับของความสำเร็จที่เป็นไปตามความต้องการ
3. ความพึงพอใจ หมายถึง การทำงานได้เป็นไปตาม หรือตอบสนองต่อคุณค่าของบุคคล

Shelley (1985: 76) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ทฤษฎีความพึงพอใจ เป็นทฤษฎีที่ว่าด้วยความรู้สึกลักษณะของมนุษย์ คือความรู้สึกลงในทางบวก และความรู้สึกลงในทางลบ ความรู้สึกลงในทางบวก คือ ความรู้สึกอาจเกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความรู้สึกนี้จะเป็นความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก จะเห็นได้ว่าความสุขเป็นความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและความรู้สึกนี้ก็จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกทางบวกอื่นๆ

ความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวก และความสุข มีความสัมพันธ์กันอย่างสลับซับซ้อน และระบบความสัมพันธ์ของความรู้สึกทั้งสามนี้ เรียกว่า ระบบความพอใจ โดยความพอใจจะเกิดขึ้นเพื่อระบบความพอใจมีความรู้สึกทางบวกมากกว่าทางลบ ความพอใจสามารถแสดงออกมาในรูปแบบของความรู้สึกทางบวกแบบต่างๆ ได้ และความรู้สึกทางบวกนี้ยังเป็นตัวช่วยให้เกิดความพอใจเพิ่มขึ้นอีกได้

สิ่งที่ทำให้เกิดความรู้สึก ความคิดเห็น หรือความพอใจแก่มนุษย์ ได้แก่ ทรัพยากร (resources) หรือสิ่งเร้า (stimuli) การวิเคราะห์ระบบความพอใจ คือการศึกษาว่าทรัพยากรหรือสิ่งเร้าแบบใดเป็นที่ต้องการในการที่จะทำให้เกิดความพอใจและความสุขแก่มนุษย์ ความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด เมื่อมีทรัพยากรทุกอย่างที่เป็นที่ต้องการครบถ้วน แต่เนื่องจากทรัพยากรในโลกนี้มีอยู่จำกัด ดังนั้นความพอใจจะเกิดขึ้นได้มากที่สุด เมื่อมีการจัดทรัพยากรอย่างถูกต้องเหมาะสม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพก็เป็นทรัพยากรของระบบความพอใจอันหนึ่ง

ดิเรก อุทัยหรัย (ม.ป.ป. อ้างถึงใน เสกสรร, 2541: 35) กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจหมายถึง ทศนคติในทางบวกของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปเป็นความพอใจในการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น

ดังนั้น จากแนวความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จึงพอสรุปได้ว่า ความพึงพอใจของบุคคลเป็นความรู้สึกทางบวกที่เกิดขึ้นจากการประเมินผลของการได้รับบริการตามความต้องการ และได้รับความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้

แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541: 1) มีรายงานว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจกรรมงานประจำ รวมถึงการเดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกล และการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่

สุจารี จันทรสุษ (2541: 10) กล่าวว่าไว้ว่า การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีมานานหลายศตวรรษ เป็นกิจกรรมทางสังคมเชิงมนุษยสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางเศรษฐกิจ การพักผ่อนหย่อนใจ และการเรียนรู้ แต่เดิมนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงถิ่นใดก็จะปรับตัวเองให้เข้ากับวัตถุประสงค์และสิ่งแวดล้อมของถิ่นนั้น ปัจจุบันแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมด้านต่างๆ ให้เข้ากับนักท่องเที่ยว หรืออำนวยความสะดวกอย่างเต็มที่เพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้ามามากๆ ความหมายของการท่องเที่ยวโดยหลักการนั้นอาจกำหนดได้โดยเงื่อนไข คือเป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นชั่วคราว ด้วยวัตถุประสงค์ใดๆ ก็ตามที่ไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือรายได้

องค์การสหประชาชาติ (อ้างถึงใน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541: 1) มีรายงานในการประชุมว่าด้วยการเดินทางและการท่องเที่ยว ณ กรุงโรม เมื่อปี พ.ศ. 2506 ได้ให้นิยามของการท่องเที่ยวไว้ว่า หมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ (1) ต้องมีการเดินทาง (2) ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมชมเยือน และ (3) ต้องมีจุดมุ่งหมายของการเดินทาง

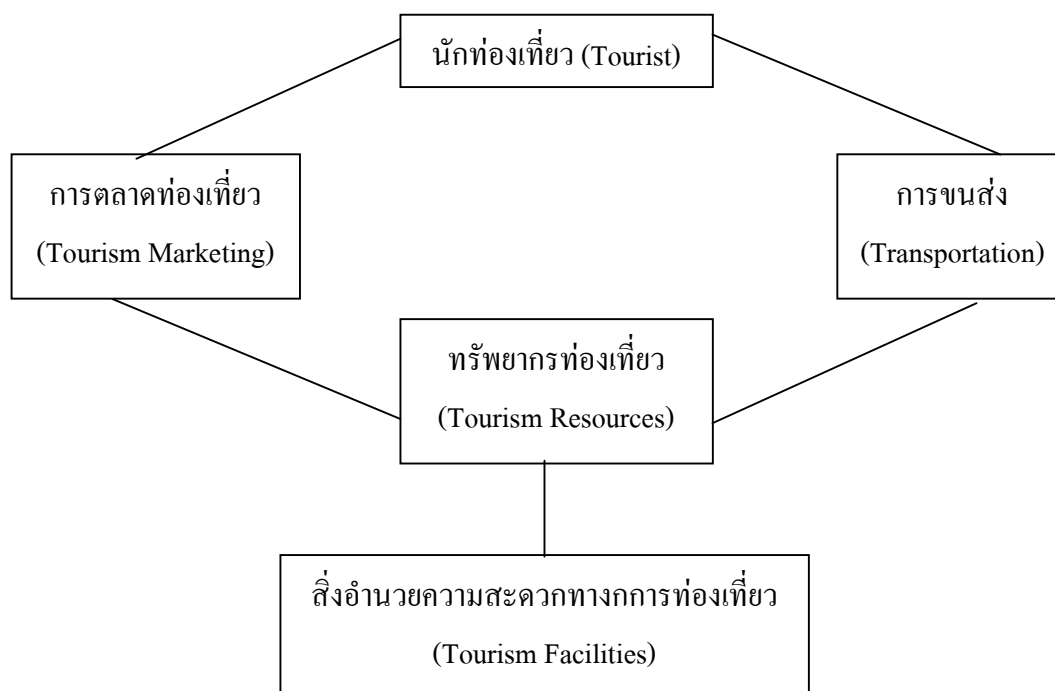
จากการที่มีผู้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีจุดมุ่งหมายของการเดินทางว่าไปเที่ยวที่ใดหรือร่วมกิจกรรมใด โดยมีการกำหนดระยะเวลาไปกลับค่อนข้างแน่นอน

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

วรรณ วลัยวานิช (2539: 19) กล่าวว่าองค์ประกอบของการท่องเที่ยวนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆ เพราะองค์ประกอบนอกจากจะช่วยกระตุ้นให้เกิดอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแล้วยังเป็นผลดีแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไปด้วย กิจกรรมของการท่องเที่ยวจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง คือ

1. นักท่องเที่ยว
2. สินค้าท่องเที่ยวหรือสถานที่ท่องเที่ยว
3. การคมนาคมขนส่ง
4. ข้อมูลข่าวสารและการบริการ
5. ความปลอดภัยและการอำนวยความสะดวกในด้านการเข้าเมือง
6. องค์ประกอบด้านโครงสร้างพื้นฐาน
7. การสนับสนุนอื่นๆ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541: 2-5) มีรายงานว่า องค์ประกอบของการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันเป็นวงจรคือ

ภาพที่ 1 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2541: 5

1. นักท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการท่องเที่ยว ถ้าไม่มีนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวก็เกิดขึ้นไม่ได้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็น 6 ประเภท คือ

1.1 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Visitor) หมายถึง บุคคลที่มีได้พำนักถาวรในราชอาณาจักรไทย

1.2 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ค้างคืน (International Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืนแต่ไม่เกิน 60 วัน

1.3 นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ไม่ค้างคืน (International Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยแต่ละครั้งโดยมิได้ค้างคืน

1.4 นักท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic Visitor) หมายถึงบุคคลทุกสัญชาติที่มีที่พักอาศัยถาวรอยู่ในราชอาณาจักรไทย และเดินทางไปยังสถานที่หนึ่งในอีกจังหวัดหนึ่ง ซึ่งมีใช้เป็นถิ่นที่อยู่ประจำของเขา

1.5 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน (Domestic Tourist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไปค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบันแต่ละครั้งอย่างน้อย 1 คืน

1.6 นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ไม่ค้างคืน (Domestic Excursionist) หมายถึง นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่มีได้พักค้างคืนนอกที่พำนักอาศัยปัจจุบัน

2. การตลาดท่องเที่ยว การที่จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวที่นั่น จะต้องมีการตลาดท่องเที่ยวในการชักนำให้เข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งการตลาดท่องเที่ยวหมายถึง ความพยายามที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตน แล้วใช้สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น โดยการตลาดท่องเที่ยว อาจทำได้ 2 วิธี คือ

2.1 การให้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว หมายถึง การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ทางการท่องเที่ยว

2.2 การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว หมายถึง การสื่อสารข้อมูลข่าวสารท่องเที่ยวไปยังนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายโดยผ่านสื่อต่างๆ

3. การขนส่ง เมื่อนักท่องเที่ยวตัดสินใจจะไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวใดแล้วก็ต้องมีบริการการขนส่งนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ซึ่งการขนส่งหมายถึงการจัดให้มีการเคลื่อนย้ายนักท่องเที่ยวด้วยยานพาหนะประเภทต่างๆ จากภูมิลำเนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ต้องการและกลับสู่ภูมิลำเนา การขนส่งแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

3.1 การขนส่งทางรถยนต์

3.2 การขนส่งทางรถไฟ

3.3 การขนส่งทางเรือ

3.4 การขนส่งทางเครื่องบิน

4. ทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยวและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยว หมายถึงสิ่งดึงดูดความสนใจของ นักท่องเที่ยวให้เกิดการเดินทางไปเยือนหรือไปท่องเที่ยว โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งทรัพยากรท่องเที่ยวออกเป็น 3 ประเภท คือ

4.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงามตามธรรมชาติสามารถดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก บ่อน้ำร้อน ชายทะเล หาดทราย ทะเลสาป เกาะแก่ง เป็นต้น

4.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณ และโบราณวัตถุ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เองทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้สร้างเสริมในปัจจุบัน แต่มีผลดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง อุทยานประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์ เป็นต้น

4.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคม ซึ่งปฏิบัติยึดถือสืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่มีผลต่อการดึงดูดให้คนไปเยือนหรือไปท่องเที่ยวยังพื้นที่นั้น เช่น สถาปัตยกรรมในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ ศูนย์วัฒนธรรม งานเทศกาลประเพณีต่างๆ เป็นต้น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่รองรับในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพื่อให้การเดินทางท่องเที่ยวเป็นไปด้วยความสะดวกสบายและปลอดภัย โดยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

5.1 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยตรง เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเพื่อรองรับการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ประกอบด้วย 2 อย่าง คือ

5.1.1 การอำนวยความสะดวกในการเข้าและออกประเทศ เป็นการอำนวยความสะดวกในการผ่านเข้าและออกประเทศของนักท่องเที่ยว ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการขนถ่ายกระเป๋าเดินทาง การตรวจตราหนังสือเดินทาง เป็นต้น

5.1.2 การให้บริการท่องเที่ยว เป็นการให้ความสะดวกในระหว่างการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ ได้แก่ บริการขนส่งภายในแหล่งท่องเที่ยว บริการที่พักแรม บริการอาหารและบันเทิง บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ และบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

5.2 สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวโดยอ้อม เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในประเทศแล้ว แม้จะไม่มีนักท่องเที่ยว รัฐบาลก็ต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้แก่ประชาชนของตน ส่วนการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวถือเป็นผลพลอยได้ ประกอบด้วย 3 อย่าง คือ

5.2.1 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ได้แก่ การสื่อสาร การไฟฟ้า การประปา การคมนาคม การสุขภาพ การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น

5.2.2 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย ได้แก่ การป้องกันการโจรกรรม ชิงทรัพย์ เป็นต้น

5.2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ เช่นการบริการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การบริการเสริมความงาม เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า องค์ประกอบจะประกอบด้วยสิ่งที่สำคัญหลักๆอยู่ 5 องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันคือ (1) นักท่องเที่ยว (2) การตลาดท่องเที่ยว (3) การขนส่ง (4) ทรัพยากรท่องเที่ยว และ (5) สิ่งอำนวยความสะดวก ไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างพื้นฐาน ความปลอดภัยในทีนี้ๆ สื่อประเภทต่างๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะต้องมีการสนับสนุน ทางด้านการเงิน กฎหมาย และสถาบันต่างๆ ด้วย

ประเภทของการท่องเที่ยว

การที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเลือกการท่องเที่ยวประเภทใดนั้น ขึ้นอยู่กับความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งดึงดูดใจ เพื่อสนองความต้องการในด้านต่างๆ ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล

วรรณ วลัยวานิช (2539: 17-18) กล่าวไว้ว่าโดยทั่วไปแล้วอาจจะแบ่งประเภทของการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การท่องเที่ยวภายในประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปตามสถานที่ต่างๆ ภายในประเทศ การท่องเที่ยวลักษณะนี้จะต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง เช่น ความสวยงามของภูมิประเทศ ความสะดวกสบายในการเดินทาง ความปลอดภัย ตลอดจนการโฆษณา หรือมีสิ่งจูงใจโดยเฉพาะของสถานที่นั้น เช่น หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือศิลปวัฒนธรรมประจำท้องถิ่น เป็นต้น

2. การท่องเที่ยวต่างประเทศ เป็นการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ที่ต่างไปจากประเทศของตน และต้องผ่านขบวนการระหว่างประเทศหลายอย่าง เช่น สูลกากร ด้านตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น ใช้ภาษาต่างประเทศและอาจจะต้องมีมัคคุเทศก์ก็เป็นผู้นำ การท่องเที่ยวต่างประเทศนี้ ขนาดของประเทศเป็นสิ่งสำคัญ เช่น ประเทศที่มีขนาดใหญ่มักจะมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวมาก เพราะมีโอกาสที่จะมีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งอื่นๆ หลายอย่างมากกว่าประเทศขนาดเล็ก แต่บางครั้งการที่จะต้องเดินทางไกลๆ ก็อาจจะเป็นอุปสรรคหรือทำให้นักท่องเที่ยวหมดความสนใจ หรือมีความสนใจน้อยลงก็ได้

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวอีกด้วย ตัวอย่างเช่น การไปท่องเที่ยวในระหว่างวันหยุดอาจจะเป็นการไปตากอากาศ ชมสภาพบ้านเมือง หรือไปดูชีวิตความเป็นอยู่ในชนบทรวมถึงการไปเยี่ยมเยียนเพื่อนฝูง เป็นต้น จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว อาจจะแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนาน

เฟลิดเฟลิน บางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ และสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น รสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่าง เพื่อพักผ่อนร่างกายและสมอง อาจรวมถึงการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วยโดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเล หรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ

ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่คนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส ฯลฯ การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ

ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น ชายทะเล ภูเขา หรือการเดินป่าเพื่อยิงนกตกปลา หรือส่องสัตว์ เป็นต้น จากจุดประสงค์ดังกล่าวจะพบว่าประเทศที่มีทัศนียภาพหรือลักษณะภูมิประเทศหลายๆ แบบ มักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ความจริงแล้วลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ไม่น่าจะจัดว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้ว การท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนามักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดี สะดวก รวดเร็ว ปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือ การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อการศึกษาดูงาน หรือ วิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็น เวลานับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างหนึ่ง

จากจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้นทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้ากลายเป็นธุรกิจ ระหว่างชาติที่จะต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน ระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยว มีการแข่งขันและปรับปรุงบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามา ท่องเที่ยว ในประเทศมากยิ่งขึ้น และมีรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ๆ เกิดขึ้นเสมอ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือการท่องเที่ยว เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวแบบเกษตร (Agrotourism) เป็นต้น

สมพุทธ ชูระเจน (2540: 65) กล่าวว่า แหล่งท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ สามารถจูงใจ ให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือน แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งอาจมีสิ่งจูงใจหลายอย่าง หรือบางแห่ง อาจมีสิ่งจูงใจเพียงอย่างเดียว สิ่งจูงใจในแหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งได้ดังนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภูมิอากาศ ชายทะเล ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ทิวทัศน์ตามธรรมชาติ
2. ทรัพยากรวัฒนธรรม เช่น แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ
3. สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น สวนสาธารณะ สวนสนุก
4. เทศกาล เช่น งานแห่เทียนพรรษาจังหวัดอุบลราชธานี งานช้างจังหวัดสุรินทร์
5. กิจกรรมเฉพาะอย่าง
6. สิ่งดึงดูดใจทางจิตวิทยา เช่น การล่องแก่งที่ค่อนข้างเสี่ยงภัย การปีนเขา

ภาควิชาภูมิสถาปัตย์กรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2538: 4-5) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ตามลักษณะเด่นของความสนใจ และกิจกรรมที่เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ พระราชวัง สิ่งก่อสร้าง อาคารที่มีความสำคัญในทางประวัติศาสตร์ ปราสาท ป้อมปราการ นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึง อนุสาวรีย์ต่างๆ ด้วย
2. ประเภทศาสนสถาน ได้แก่ วัด โบสถ์ เจดีย์ ศูนย์กิจกรรมทางศาสนา
3. ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ชายหาด ป่าไม้ แม่น้ำ ลำคลอง ภูเขา ถ้ำ น้ำตก น้ำพุร้อน ทะเลสาบ หนองบึง
4. ประเภทสถานเริงรมย์ ได้แก่ โรงละครและการแสดง ร้านอาหารที่มีชื่อเสียง ร้านขายของในศูนย์การค้าต่างๆ
5. ประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม อาจเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ทำเครื่องเงิน จักสาน ทอผ้า ทำร่ม ปั่นหม้อ ปั่นโอ่ง
6. ประเภทศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม ศูนย์วิจัยหรือย่านที่มีการผลิตสินค้าประจำวัน ประเพณีประจําถิ่น
7. ประเภทอื่นๆ ได้แก่ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา สวนสนุก

นอกเหนือจากปัจจัยทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ และปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแล้ว ยังมีปัจจัยที่สำคัญที่มีผลให้เกิดการเพิ่มการลดความต้องการทางการท่องเที่ยว คือ ลักษณะเฉพาะฤดูกาล ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดลักษณะสิ่งดึงดูดใจ ความยากลำบากในการคมนาคมและแม้แต่ความสามารถที่จะไปเที่ยวได้ของนักท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะสวยงามชวนดูหรือมีกิจกรรมน่าสนใจเฉพาะฤดูหนาวหรือฤดูร้อนเท่านั้น เช่น การไปดูดอกบัวตองบานก็จะไปได้เฉพาะช่วงเดือนพฤศจิกายนของแต่ละปีเท่านั้น เป็นต้น

ดังนั้นสรุปได้ว่า ประเภทของการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้หลายประเภทแล้วแต่จะกำหนดลักษณะและจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวรวมถึงสิ่งดึงดูดใจในสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ แต่ปัจจุบันได้มีการท่องเที่ยวแบบใหม่เพิ่มมากขึ้นคือ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเกษตรเข้ามาเป็นตัวเลือกให้กับนักท่องเที่ยวเลือกอีกทางหนึ่ง

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

วรรณ วลัยวานิช (2539: 75) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่น ในปัจจุบัน โดยที่มีการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่างๆ ของอนุชนรุ่นหลังด้วย การท่องเที่ยวแบบนี้จะมีความหมายรวมถึง การจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและระบบนิเวศด้วย

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 8) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึงการท่องเที่ยวที่มีลักษณะสำคัญ 6 ประการ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภททั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี
2. การท่องเที่ยวที่เน้นคุณค่าและความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว
3. การท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว
4. การท่องเที่ยวที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส เรียนรู้และได้ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและวัฒนธรรม
5. การท่องเที่ยวที่ให้ผลตอบแทนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวระยะยาว
6. การท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น และคืนประโยชน์กลับสู่ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่นด้วย

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544: 22) ได้ให้ความหมายว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถใช้ทรัพยากรได้อย่างยาวนานและไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และเอกลักษณ์วัฒนธรรมของท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชนในแต่ละท้องถิ่นได้

ดังนั้น การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน จึงหมายถึง รูปแบบของการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรได้อย่างยาวนาน โดยที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และเอกลักษณ์วัฒนธรรม วิถีชีวิตของท้องถิ่น ขณะเดียวกันก็เกิดความพึงพอใจและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของ และนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนได้

รูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ก่อให้เกิดทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวซึ่งมีการนำเสนอในหลายรูปแบบดังนี้

ราไพพรรณ แก้วสุริยะ (ม.ป.ป. ก: 18 – 22) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนไว้ดังนี้

1. รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวที่นิยมจัดกันในประเทศไทย ได้แก่

1.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อม และการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

1.2 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) คือการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล เช่น เดินชมธรรมชาติป่าบนเกาะ ป่าชายหาด ป่าชายเลน การดำน้ำ ดูปะการัง เป็นต้น

1.3 การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา หรือศิลาสัญจร (Litho Travel) การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ลานหินทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อความงามภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหินประเภทต่างๆ และซากบรรพชีวินหรือฟอสซิล

1.4 การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความงาม ความสำเร็จ และเพลิดเพลินในสวนเกษตร

2. รูปแบบของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) มีการจัดรายการท่องเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรมไว้หลายประเภท ได้แก่

2.1 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆที่ชาวท้องถิ่นนั้นๆได้จัดขึ้น ได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินเพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือ การเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้มีความเข้าใจต่อสภาพสังคม และวัฒนธรรม ได้แก่ งานประเพณีในราชสำนัก (ประเพณีหลวง) และประเพณีพื้นบ้าน อาทิเช่น พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

2.2 การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยว ได้มีความรู้ความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น ได้แก่ การจัดรายการเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยประวัติศาสตร์ต่างๆ อาทิเช่น ทวีร์เส้นทางศิลปะขอม ตามรอยพ่อขุนเม็งราย เทียวอุทยานประวัติศาสตร์ต่างๆ เป็นต้น

2.3 การท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชนบท (Rural Tourism / Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้านชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษ มีความโดดเด่น เพื่อความเพลิดเพลิน ได้ความรู้ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน ได้แก่ การท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง – ปางช้าง หมู่บ้านทอผ้า หมู่บ้านทำเครื่องเงิน หมู่บ้านทำร่ม หมู่บ้านจักสาน หมู่บ้านทำเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น

3. รูปแบบของการท่องเที่ยวผสมผสาน มีทั้งการผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวแบบผจญภัยกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งเมื่อผสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เรียกว่า Eco Adventure Travel เมื่อผสมกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเรียกว่า Eco Cultural Travel ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ

ดังนั้นสรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีได้หลายรูปแบบซึ่งแบ่งได้ 3 รูปแบบหลักๆ คือ การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ การท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวแบบผสมผสานในที่นี้ การท่องเที่ยวเกษตร จัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ในรูปแบบหนึ่งด้วย ที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

กระแสท่องเที่ยวของโลกในศตวรรษที่ 21

การท่องเที่ยวศตวรรษใหม่ หรือศตวรรษที่ 21 เป็นกระแสการอนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้เป็นมาตรการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่รักษาสิ่งแวดล้อมหรือที่ใช้คำเป็นภาษาอังกฤษว่า Green Tourism นักวิจัยตลาดการท่องเที่ยวจากองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : WTO) ได้สำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวพบว่าเปลี่ยนไปจากเดิมที่นิยม 3 S คือ Sea Sand Sun นั้นได้ลดบทบาทลง เปลี่ยนเป็นการรักษาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยค่านิยมดังกล่าวได้เปลี่ยนมาเป็นค่านิยม 3 S ใหม่ คือ Security หมายถึง ความปลอดภัยทั้งทางธรรมชาติ และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน Sanitation หมายถึง ความสะอาด ปราศจากเชื้อโรคและมลพิษต่างๆ Satisfaction หมายถึง ความพึงพอใจ ความประทับใจ ทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและบริการ (ராไพพரரு, ம.ப.ப. உ.)

แนวความคิดและหลักการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร

การท่องเที่ยวเกษตร (Agro-Tourism) เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นชัดเจนว่ามีใช้ เป็นแนวทางของ Ecotourism หรือ Soft-tourism (สร้สวัสดิ, 2540: 42) โดยจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวประเภทนี้ เป็นการผสมผสานระหว่างการนำวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีความเป็นอยู่ของชาวชนบท รูปแบบของกิจกรรมและการประกอบอาชีพทางการเกษตรที่มีความหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งทัศนียภาพของธรรมชาติอันสวยงาม มาจัดให้มีระบบการบริหารจัดการโดยเกษตรกรหรือชุมชนเกษตร โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว

ได้สัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมการเกษตรบนพื้นที่จริง และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเกษตร ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ (อุไรวรรณ, 2544: 35)

ความหมายการท่องเที่ยวเกษตร

นำชัย ทนุผล (2540: 2-5) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรเชิงนิเวศ (Agro – ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อการเรียนรู้ และเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมการเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติและวัฒนธรรมการเกษตรบนพื้นที่จริง ซึ่งจะยึดหลักแห่งการเคารพ ซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศ เอื้ออำนวยประโยชน์ และโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2541: 17) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตร (Agrotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวออกไปสู่พื้นที่ที่เป็นแหล่งพืชไร่พืชสวน ชาวเกษตรกรจะเป็นผู้นำหรืออาจจะมีมัคคุเทศก์นำ แต่ได้มีการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตของเกษตรกร รวมทั้งดำเนินงานในการทำกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และบางครั้งนักท่องเที่ยวเองเข้าไปร่วมช่วยเหลือเกษตรกร

เดชา ไฉ่สูงเนิน (2543: 14) ให้ความหมายการท่องเที่ยวเกษตรว่า เป็นโครงการที่จัดขึ้นโดยกรมส่งเสริมการเกษตรกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อตอบสนองนโยบายปีท่องเที่ยวไทย 2541-2542 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว และเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรโดยใช้ทรัพยากรการเกษตรที่มีอยู่แล้วในท้องถิ่นชนบทให้เป็นประโยชน์ซึ่งมีรูปแบบการท่องเที่ยว 3 ลักษณะ คือ (1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์ (2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรม และ (3) แหล่งท่องเที่ยวประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร ภาวินี เวชสิทธิ์นิรัภัย (2543: 9-10) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเกษตรใน 3 ลักษณะมีดังนี้

1. พิจารณาจากหลักองค์ประกอบ คือการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมหลักด้านการเกษตรที่สามารถดึงดูดและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว โดยมีบริการจัดไว้ให้รองรับเพื่อตอบสนองตามมาตรฐานความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ได้รับความรู้และเพลิดเพลิน โดยนักท่องเที่ยวมีความสามารถและยินดีจะจ่ายเพื่อเข้าถึงแหล่งและใช้บริการนั้น

2. พิจารณาจากหลักการเชิงระบบ คือการท่องเที่ยวที่ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว มีกิจกรรมเกษตรเป็นหลัก มีการบริหารและการจัดไว้เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวและสร้างรายได้แก่เกษตรกร และมีการจัดการผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในการท่องเที่ยวเกษตร

3. พิจารณาจากการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับการคำนึงถึงปัญหาผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของชุมชนและมีการจัดระบบบริหาร และจัดการที่ดี คือการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมการเกษตรเป็นหลัก มีการจัดการที่ใช้หลักการเชิงอนุรักษ์โดยเกษตรกรเข้ามีส่วนร่วม มีการจัดระบบการบริหาร การจัดการคุณภาพ โดยมุ่งให้บังเกิดผลทางด้านการส่งเสริมการพัฒนา การเกษตร การพักผ่อน การศึกษาทางวัฒนธรรม และการรักษาสภาพแวดล้อม

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544: 37) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเกษตร หมายถึงการเดินทางไปเยี่ยมชมชนบทพื้นที่ที่มีกิจกรรมด้านการเกษตรกรรมเป็นหลัก โดยมีการจัดการประเภทของการบริการต่างๆ ไว้รองรับ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ ประสบการณ์และเป็นการพักผ่อนหย่อนใจ รวมทั้งเป็นการอนุรักษ์พื้นที่และกิจกรรมการเกษตรให้มีคุณภาพและยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นสรุปได้ว่า การท่องเที่ยวเกษตร (Agro-tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรมสวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และเลี้ยงสัตว์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ เพื่อที่จะเรียนรู้ เข้าใจในวัฒนธรรมเกษตร อันเกิดจากภูมิปัญญาและวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น และได้เพลิดเพลินสนุกสนานไปด้วย รวมถึงได้รับประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

ประเภทของการท่องเที่ยวเกษตร

กรมส่งเสริมการเกษตร (ม.ป.ป: 2) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวเกษตรดังนี้

1. การทำนา (Rice cultivation)
2. การทำสวนไม้ตัดดอก (Cutting flowers)

3. การทำสวนผลไม้ (Horticulture)
4. การทำสวนครัวสวนผัก (Vegetable)
5. การทำสวนสมุนไพร (Herbs)
6. การทำฟาร์มปศุสัตว์ (Animal farming)
7. งานเทศกาลผลิตภัณฑ์ต่างๆ (Animal farming)

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543: 2-3) ได้จำแนกลักษณะของพื้นที่ทางการเกษตรกรรม ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ดังนี้

1. รูปแบบการทำนา ที่ใช้วัฒนธรรมดั้งเดิมในการเตรียมดินและเก็บเกี่ยว เช่น ใช้ควายใช้โค ไถนา การเก็บเกี่ยวและนวดแรงงานคน มีการประกอบอาชีพเสริม ได้แก่ การยกยอลอบจับปลา เป็นต้น ซึ่งวัฒนธรรมแบบนี้สามารถพบเห็นได้บริเวณจังหวัดอยุธยา และอ่างทอง เป็นต้น
2. รูปแบบเกษตรผสมผสาน ได้แก่ การปลูกพืชปลอดสารพิษ ร่วมกับไม้ผลและชุดบ่อเลี้ยงปลา หรือทำนาควบคู่กันไป สามารถทำผักสลัด ขายผลไม้ บึงปลาหรือกึ่งขายให้นักท่องเที่ยว รูปแบบนี้พบมากในจังหวัดนครปฐม และราชบุรี เป็นต้น
3. รูปแบบสวนผลไม้ ไม้ผลที่เป็นที่นิยมของชาวต่างชาติ ได้แก่ มะม่วง ส้มโอ มังคุดทุเรียน ลำไย และลิ้นจี่ เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดเทศกาลชิมผลไม้ของแต่ละจังหวัดได้ โดยให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเก็บผลไม้ด้วยตนเอง โดยจัดกรรมวิธีการเก็บที่หลากหลาย
4. รูปแบบไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ สวนไม้ดอกไม้ประดับที่จังหวัดนครปฐม เชียงใหม่ เชียงราย และนครราชสีมา เป็นต้น

5. รูปแบบเกษตรเชิงอนุรักษ์ผสมกับวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา เช่น การทำการเกษตรบนพื้นที่สูงในท้องที่จังหวัดเพชรบูรณ์ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน เป็นต้น

6. รูปแบบศูนย์ศึกษาและศูนย์วิจัยทดลองของหน่วยงานราชการต่างๆ ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรได้

7. โครงการหลวงและโครงการพระราชดำริ เช่น โครงการหลวงดอยอินทนนท์ โครงการหลวงดอยอ่างขาง เป็นต้น ซึ่งมีพันธุ์ไม้หลากหลายและสวนผักต่างๆ สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรได้

8. รูปแบบชุมชนเกษตรกร เช่น ชุมชนประมง ชุมชนชาวเขา เป็นต้น ซึ่งเป็นการรวมวิถีชีวิตและวัฒนธรรมพื้นบ้านเข้าไปด้วย

9. รูปแบบสวนเกษตรหรือฟาร์มของเอกชน เช่น ไร่บีเอ็น จังหวัดเพชรบูรณ์ ไร่บุญรอด จังหวัดเชียงราย ฟาร์มแม่สาและฟาร์มผีเสื้อแม่สา จังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

10. รูปแบบตลาดการเกษตร เช่น ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตลาดจอนตลาดสดผลไม้ในเทศกาลต่างๆ

ดังนั้นสรุปได้ว่าประเภทของการท่องเที่ยวเกษตร แบ่งได้หลายประเภทแต่ที่สำคัญคือแบ่งตามสภาพพื้นที่ที่ทำการเกษตรนั้นๆ หรือกิจกรรมทางการเกษตรเป็นหลัก แล้วแต่สภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง เป็นต้น

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเกษตร

สุวรรณี วัธนจิตต์ (2541: 5-7) กล่าวว่าเมื่อพิจารณาจากระบบการท่องเที่ยวมีองค์ประกอบการท่องเที่ยวเกษตรที่สำคัญ 3 ส่วน คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยว การตลาดการท่องเที่ยว และการบริการท่องเที่ยว กล่าวคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวการเกษตร หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการผลิต ผลผลิตทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นแสงแดด ดิน น้ำ ตลอดจนพันธุ์พืช-พันธุ์สัตว์ ซึ่งเกิดการจัดการโดยมนุษย์ ก่อให้เกิดผลผลิตทางการเกษตร เพื่ออุปโภคบริโภค ในที่นี้อาจเรียกทรัพยากรท่องเที่ยวการเกษตรนี้ว่าแหล่งเกษตรกรรม ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่อแหล่งเกษตรกรรมโดยครอบคลุมบทบาทของพื้นที่ กระบวนการ และกิจกรรมการเกษตร สามารถคัดเลือกนำมาใช้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวได้

2. ตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะ เป็นตลาดที่ให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเฉพาะเรื่องมากขึ้น นักท่องเที่ยวประเภทนี้จะให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้กิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น การศึกษาวิถีชีวิต การศึกษาวัฒนธรรม โบราณสถานวัตถุเฉพาะด้าน จึงทำให้มีความชัดเจนในด้านการจัดการการตลาดมากขึ้น ปัจจุบันนักท่องเที่ยวประเภทนี้มีปริมาณมากขึ้น เช่น มีการจัดทัวร์การเดินทางเกษตรกรรมของท้องถิ่น จังหวัดเพชรบุรี การจัดทัวร์ผลไม้ เป็นต้น

3. บริการการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมและชนบท ปัจจุบันธุรกิจบริการที่พักค้างแรม เช่น โรงแรม รีสอร์ท และเกสต์เฮาส์ ให้บริการกับนักท่องเที่ยวนั้นไม่เพียงพอ แต่มีตัวอย่างการบริการที่อยู่ในรูปแบบธรรมชาติที่เห็นได้ชัดเจน คือ การพักตามบ้าน (Home Stay) และพักตามสวนเกษตรต่างๆ (Farm Stay)

ลักษณะและรูปแบบของกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยว

ในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพของจุดท่องเที่ยวเกษตรแต่ละแห่ง

1. ประเภทการแสดงสินค้าหรือสาธิต

1.1 แปลงสาธิตพันธุ์พืชสวยงาม และหลากหลาย เช่น กล้วยไม้ ดอกไม้ พืชผัก และผลไม้ในท้องถิ่นและจากต่างประเทศที่น่าตื่นตาตื่นใจ

1.2 แปลงรวบรวมพันธุ์พืชชนิดต่าง ๆ เช่น พันธุ์กล้วย พันธุ์พริก พันธุ์มะเขือ เป็นการรวมพันธุ์จากแหล่งต่าง ๆ ทั่วโลก

1.3 การแสดงขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร เช่น การปลูกดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว การบรรจุภัณฑ์ การแปรรูปผลผลิต การเลี้ยงไหม การเลี้ยงผึ้ง และการเลี้ยงครั่ง

1.4 การแสดงประเพณีวัฒนธรรมด้านการเกษตรในอดีตที่ผ่านมา เช่น การตกกล้า การไถนา การดำนา การเก็บเกี่ยว การซ่อมข้าวหรือดำข้าว การเก็บเกี่ยวพืชผลและแปรรูป การแสดงงานฝีมือหรือหัตถกรรมต่าง ๆ

1.5 การแสดงอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องไม้ และวิถีทางการเกษตรไทยในอดีต

2. ประเภทให้นักท่องเที่ยวร่วมทำกิจกรรมระยะสั้น

2.1 การเข้าชมสวนเกษตร เช่น สวนดอกไม้ สวนพืชผัก สวนสมุนไพร สวนผลไม้ โดยนักท่องเที่ยวอาจเก็บผลผลิตกินเองจากต้นในสวน หรือการซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บเองได้ มีทั้งความสวยงามแปลกตา และบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ

2.2 ทำกิจกรรมพื้นบ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น จีควาย นั่งเกวียนไถนา กรีดยาง ยกยอ พายเรือ ทอดแห เป็นต้น

3. ประเภทให้นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้าน

นักท่องเที่ยวพักแรมในหมู่บ้านเพื่อศึกษาและสัมผัสกับการใช้ชีวิตของชาวชนบทเกษตร โดยให้นักท่องเที่ยวได้รับบริการที่อบอุ่น ปลอดภัย สะอาด สะอาด

4. ประเภทการอบรมให้ความรู้การเกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของชาวบ้าน

4.1 ฝึกหัดปฏิบัติเกี่ยวกับการทำการเกษตรในสมัยใหม่ เช่น การปลูกและดูแลรักษาพืช การแปรรูปและการเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตร เป็นต้น ซึ่งอาจจะมีการมอบประกาศนียบัตรให้

4.2 ฝึกหัดปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในหมู่บ้านชนบท เช่น ศึกษาแมลงที่เป็นประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การเก็บเห็ดในป่า การทำข้าวเม่า การทำขนมจีน การทำน้ำตาลจากมะพร้าวและตาลโตนด การเก็บเกี่ยวข้าว การนวดแผนโบราณ และการอบสมุนไพร การเผาข้าวหลาม เป็นต้น

5. ประเภทการจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์เกษตร

5.1 สินค้าอาหารแปรรูปที่หลากหลายของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

5.2 สินค้าหัตถกรรมพื้นเมืองของเกษตรกร

5.3 ของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ

5.4 ผักสด ผลไม้สด ดอกไม้สด

5.5 ต้นพันธุ์พืช เมล็ดพันธุ์ที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูกเอง

5.6 อาหารที่ผลิตและเตรียมในพื้นที่แบบง่ายๆ แต่สะอาด เช่น ข้าวโพดต้ม ข้าวโพดคั่ว ถั่วต้ม มันต้ม อ้อยเคี้ยว ผลไม้สด อาหารสำเร็จรูปหรือกล่อง น้ำผัก น้ำผลไม้ต่าง ๆ

6. ประเภทการให้รู้ทางด้านธุรกิจเกษตร

ในช่วงที่ธุรกิจอื่น ๆ ประสบปัญหาเนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำ เช่น ในปัจจุบันนี้จะมีนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งเดินทางมาเพื่อหาช่องทางในการทำธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร เนื่องจากเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนแทนรวดเร็ว และเป็นธุรกิจที่ยังก้าวหน้าไปได้ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวธุรกิจเกษตรได้สัมผัสพบเห็นคุณกิจกรรมของเกษตรกรแล้ว อาจเกิดแนวคิดในการทำธุรกิจโดยร่วมทุนกับเกษตรกร เช่น ร่วมกับเกษตรกรทำการผลิตเพื่อแปรรูป เพื่อส่งออก และจำหน่ายภายในประเทศ หรือร่วมกันผลิตและจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ การท่องเที่ยวในลักษณะนี้นอกจากจะเอื้อประโยชน์อย่างสูงให้กับเกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางหนึ่งที่จะ

ช่วยเหลือภาคเอกชน จากธุรกิจอื่นที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการให้เกษตรกรมีการเตรียมข้อมูลและรายละเอียดเชิงธุรกิจเพื่อการนี้ด้วย (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

การท่องเที่ยวเกษตรกับการสร้างรายได้

การท่องเที่ยวเกษตรกับการสร้างรายได้แก่เกษตรกร กิจกรรมท่องเที่ยวเกษตรเป็นทางหนึ่งที่จะสร้างรายได้ให้เกษตรกรในท้องถิ่นชนบท เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรท่องเที่ยวด้านเกษตรที่มีความหลากหลาย เช่น การทำนาข้าว นาบัว สวนผลไม้ สวนดอกไม้ การเลี้ยงผึ้ง และมีแหล่งชุมชนเกษตรที่แสดงให้เห็นถึงวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรมประเพณี และความเป็นอยู่ของชาวบ้านในท้องถิ่นชนบท เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลิน ให้ความรู้ให้ประสบการณ์ และสร้างความตื่นตาตื่นใจแก่นักท่องเที่ยว ดังนั้น การพัฒนาชุมชนเกษตร หรือหมู่บ้านเกษตรในชนบทให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และเปิดให้นักท่องเที่ยวจากที่ต่างๆ ได้เดินทางไปเที่ยวชมจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะเป็นแหล่งที่มาของรายได้เกษตรกรและการกระจายรายได้ในชนบท (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย, 2543)

ผลกระทบที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร

สุจารี จันทรสข (2541: 15-16) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม ทั้งในทางตรงและทางอ้อม และในทางที่เป็นผลดีและผลเสีย ขนาดของการเปลี่ยนแปลงจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยว อัตราเร่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยว และขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ เป็นต้น อาจประมวลผลกระทบของการท่องเที่ยวได้ดังนี้

ผลดี คือ มีการเคลื่อนไหวทางสังคม ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นมีการปรับปรุงบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม เกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ทำให้เกิดความเข้าใจที่ดีระหว่างคนท้องถิ่นกับคนต่างถิ่น

ผลเสีย คือ ค่าครองชีพสูงขึ้น ปัญหาอาชญากรรม มีกิจกรรมที่ไม่ดีเข้ามา เช่น ยาเสพติด โสเภณี การพนัน การบริการสาธารณะไม่เพียงพอ ความสัมพันธ์ในครอบครัวเสื่อมลง ربกวน ความสงบสุขของชุมชน ปัญหาความขัดแย้งระหว่างคนที่ต้องติดกับคนต่างถิ่น ความไม่เสมอภาค ในการพัฒนาเฉพาะท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง เช่น เลียนแบบการอุปโภคบริโภคที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น การทำลายสภาพแวดล้อม

นอกจากนี้ ก็มีผลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอื่นๆ อีกที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่า เป็นผลดีหรือผลเสีย กล่าวคือ อาจจะเป็นไปทั้งผลดีและผลเสียขึ้นอยู่กับกรณีๆ ไป เช่น การเปลี่ยนแปลงถิ่นที่อยู่หรืออพยพย้ายถิ่น (Migration) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางอาชีพ การเลียนแบบการบริโภคสินค้าต่างๆ เป็นต้น

บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย (2543: ม.ป.ป.) มีรายงานว่า ผลดีที่จะตามมาของโครงการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตร ผลทางตรง คือก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรสร้าง รายได้ให้กับชุมชน กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น และผลทางอ้อม คือ สร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น ก่อให้เกิดการพัฒนาเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกร สร้างความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร

ดังนั้นสรุปได้ว่า ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเกษตรมีทั้งทางตรงและทางอ้อม มีทั้งผลดี และผลเสียที่เห็นได้ชัดในด้านผลดี คือเกิดรายได้เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการเคลื่อนไหวทางสังคมมากขึ้น ก่อให้เกิดชุมชนที่เข้มแข็ง เป็นต้น สิ่งที่ทำให้เกิดผลเสีย ส่วนมากมักเกิดจากตัวนักท่องเที่ยวที่ขาดจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมนั้นๆ หรือไม่ก็ ฉวยโอกาสทำให้เกิดอาชญากรรมขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ค่านิยม ที่ไม่ถูกต้อง เป็นต้น

สภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

นครปฐมเมืองท่องเที่ยว

จังหวัดนครปฐม จากภาพองค์พระปฐมเจดีย์สีทองงามระยับจับตา และพระที่นั่งต่างๆ ของพระราชวังสนามจันทร์ที่ปรากฏเด่นชัดแก่สายตา และตามมาด้วย ภาพผลไม้ที่น่าาชนิด รวมทั้ง ส้มโอนครชัยศรีหวานน้ำ และข้าวหลามหวานมัน ทำให้จังหวัดนครปฐมมีคำขวัญว่า “ส้มโอหวาน ข้าวสารขาว ลูกสาวงาม ข้าวหลามอร่อย” ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพืชพรรณ ทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์ของดินแดนแห่งนี้ (สุทธิลักษณ์, 2542)

นครปฐมในปัจจุบันจึงเป็นเมืองที่เหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการท่องเที่ยวในวันสุดสัปดาห์ชนิดเข้าไปเย็นกลับจากกรุงเทพมหานคร การเดินทางไปเยือนจังหวัดนครปฐมสะดวก ทั้งทางรถยนต์ และทางรถไฟ นครปฐมอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางรถไฟระยะทาง 64 กิโลเมตร โดยทางรถยนต์ตามถนนเพชรเกษมเป็นระยะทาง 58 กิโลเมตร และตามถนนนครชัยศรี – ปิ่นเกล้า เพียง 49 กิโลเมตร (สุทธิลักษณ์, 2542)

แหล่งท่องเที่ยวทั่วไปของจังหวัดนครปฐม

จังหวัดนครปฐมมีแหล่งท่องเที่ยวหลายแหล่ง ได้แก่ สวนสามพราน พิพิธภัณฑ์หุ่นขี้ผึ้งไทย มีเซียมและสวนศิลป์มีเซียมยิบอินซอย พุทธมณฑล หมู่บ้านไทยโซ่ง หมู่บ้านไทยโซ่ง พิพิธภัณฑ์สถานของนครปฐม วัดสำคัญต่างๆ ในจังหวัด ถึง 191 วัด พระราชวังสนามจันทร์ และเมืองเก่า กำแพงแสน เป็นต้น (สุทธิลักษณ์, 2542)

ความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (ม.ป.ป.) มีรายงานว่า คลองมหาสวัสดิ์เป็นคลองขุดในสมัยรัชกาลที่ 4 โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าให้เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ มหาโกษาธิบดี (จำ บัญญา) ดำเนินการขุดในปี พ.ศ. 2400 - 2403 เพื่อใช้เป็นเส้นทางเสด็จพระราชดำเนินไปนมัสการองค์พระปฐมเจดีย์ และ

เป็นเส้นทางทางเชื่อมระหว่างแม่น้ำท่าจีนกับแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความยาว 27 กิโลเมตร เริ่มต้นจากคลองบางกอกน้อยบริเวณวัดชัยพฤกษ์มาลา ไปออกสู่มแม่น้ำท่าจีน

ความสำคัญของคลองมหาสวัสดิ์ นอกเหนือจากเป็นคลองประวัติศาสตร์ แล้วยังเป็นคลองที่มีการใช้น้ำเพื่อการเกษตรและรักษาระดับน้ำในทุกฤดูกาล อีกทั้งยังเป็นคลองที่ใช้น้ำไปผลิตเป็นน้ำประปาของกรุงเทพมหานคร จึงนับได้ว่าเป็นคลองที่ยังคงสภาพธรรมชาติที่สวยงาม ระบบนิเวศทางน้ำที่สมบูรณ์และเป็นสถานที่ที่น่าท่องเที่ยวอีกทางหนึ่ง (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

ที่ตั้งและอาณาเขตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอยู่ที่ ตำบลมหาสวัสดิ์ และตำบลศาลายา ซึ่งใช้ชื่อในการท่องเที่ยวเกษตรว่า “ล่องเรือชมสวนเลียบบคลองมหาสวัสดิ์” (Inspection Farm land along Mahasawad Canal by boat) โดยมีจุดบริการท่องเที่ยวเกษตรอยู่ 4 แห่ง คือ สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ และสวนผลไม้

1. สภาพทั่วไปของตำบลมหาสวัสดิ์

ข้อมูลจากเว็บไซต์ไทยตำบลดอทคอม (<http://www.thaitambon.com>) เป็นข้อมูล ณ วันที่ 11 เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 พบว่าที่ตั้งตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดนครปฐม ห่างจากตัวจังหวัดนครปฐมประมาณ 24 กม. เป็นที่ราบลุ่มมีพื้นที่ 8,105 ไร่ มีคลองไหลผ่านเหมาะแก่การปลูก มีเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล ตำบลลานตากฟ้า อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ จรดตำบลหอมเกร็ด ตำบลทรงคนอง ตำบลบางเตย อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออก จรดตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันตก จรดตำบลลานตากฟ้า ตำบลจิวราย อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,546 คน เป็นชาย 2,178 คน เป็นหญิง 2,368 คน มีอาชีพหลัก คือทำนา ทำสวน ทำไร่ และอาชีพเสริมคือ เลี้ยงปลา

2. สภาพทั่วไปของตำบลศาลายา

ข้อมูลจากเว็บไซต์ไทยตำบลคอทคอม (<http://www.thaitambon.com>) เป็นข้อมูล ณ วันที่ 24 เดือนมกราคม พ.ศ. 2546 พบว่าที่ตั้งตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล มีเนื้อที่ประมาณ 15.11 ตร.กม. หรือคิดเป็น 9,444 ไร่ มีภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มมีแหล่งน้ำธรรมชาติ มีลำคลอง 9 คลอง สภาพดิน เป็นดินเหนียว อุดมน้ำได้ดี เหมาะแก่การเพาะปลูก มีเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ จรดตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ทิศใต้ จรดตำบลบางเตย อำเภอสสามพราน จังหวัดนครปฐม

ทิศตะวันออก จรดตำบลศาลากลาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

ทิศตะวันตก จรดตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 4,790 คน เป็นชาย 2,305 คน เป็นหญิง 2,485 คน มีอาชีพหลัก คือ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และอาชีพเสริมคือ รับจ้าง

แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1. สวนกล้วยไม้

ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ 12 ไร่ เป็นสวนกล้วยไม้ที่ปลูกกล้วยไม้สกุลหวาย คือ บอมโจจิต วอเตอร์ 2 เอ็น ไวบารู บูรณะเจตต์ และทัศนีย์ รวมทั้งกล้วยไม้ป่าชนิดต่างๆ ไว้ให้นักท่องเที่ยวได้ชมความสวยงาม (ชูป, 2546)

ดอกกล้วยไม้พันธุ์ “ทัศนีย์” (ภาพผนวกที่ 6) ซึ่งมีที่เดียวในประเทศไทย เป็นการผสมระหว่างพ่อพันธุ์บอม 17 และแม่พันธุ์แขกดำ ซึ่งบอม 17 มีลักษณะเด่นคือ ดอกเป็นสีม่วงมีไส้ดอกกลางเป็นสีขาว และแขกดำ มีลักษณะเด่นคือ ดอกมีสีม่วงดำเข้มทั้งดอก ซึ่งทั้งสองพันธุ์สามารถทนต่อสภาพแวดล้อมเมืองไทยได้ดี แข็งแรง เลี้ยงได้ง่าย ดอกใหญ่ ทำให้ลักษณะของพันธุ์ “ทัศนีย์” มีลักษณะดอกใหญ่ กลีบดอกกลมมนหนาไม่ฉีกขาดง่าย สีม่วงแดงเข้มเมื่อสัมผัสหรือมองไกลๆ จะคล้ายกับผ้ากำมะหยี่ ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดในยุโรปและเอเชีย โดยเฉพาะประเทศจีน (ทิพย์ภา, 2546)

การปลูกกล้วยไม้ ใช้กระบะกาบมะพร้าวอัด ขนาด 24 X 32 เซนติเมตร แต่ละกระบะจะปลูก 4 ต้น หรือใช้กาบมะพร้าวพร้อมเปลือกแข็งใช้กระบะปลูก 25 X 25 เซนติเมตร (ทิพย์ภา, 2546)

การเตรียมพันธุ์ ใช้การเพาะเลี้ยงจากเนื้อเยื่อ (ปั่นตา) ใช้การแยกกล้า และการปลูกจากตะเกียง (ทิพย์ภา, 2546)

การให้น้ำ ให้น้ำวันละ 1 ครั้งในฤดูแล้งหรือฤดูหนาว อาจจะให้มากกว่า 1 ครั้ง วิธีการให้น้ำ ใช้สายยางพ่นเป็นฝอย หรือระบบสปริงเกอร์ที่มีหัวฉีดอยู่สูงกว่าพื้นดินประมาณ 2 เมตร (ทิพย์ภา, 2546)

การให้ปุ๋ย (ทิพย์ภา, 2546)

1. ระยะเจริญเติบโตทางลำต้นและใบ ใช้ปุ๋ยสูตร 21-21-21 30-10-10 และ 30-20-10 อัตรา 200-250 กรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร พ่นครั้งแรกหลังปลูก 14 วัน และพ่นทุกๆ 7 วัน

2. ระยะออกดอก กล้วยไม้ 7-9 เดือน ใช้ปุ๋ยสูตร 10-20-30 และ 16-21-17 อัตรา 250-500 กรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร พ่นทุกๆ วัน

3. ระยะตัดดอก กล้วยไม้อายุ 10 เดือนขึ้นไป ใช้ปุ๋ยสูตร 21-21-21 อัตรา 200-250 กรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร พ่นทุกๆ 7 วัน

การป้องกันกำจัดศัตรูพืชกล้วยไม้ (ทิพย์ภา, 2546)

1. การป้องกันโรค ให้ทำโรงเรือนให้โปร่ง มีการระบายอากาศดี ไม่ปลูกกล้วยไม้แน่นเกินไป เก็บส่วนที่เป็นโรคออก แล้วเผาทำลาย และมีการให้น้ำที่เหมาะสม

2. การป้องกันแมลง มีการใช้กับดักกาวเหนียว และใช้กับดักแสงไฟช่วยลดปริมาณใช้สารเคมีฉีดพ่น

การเก็บเกี่ยว และการตลาด การตัดดอกเพื่อส่งตลาดต้องตัดเมื่อดอกบาน 3 ใน 4 ของช่อดอก และตัดในเวลาเช้า การขายส่ง กิรราคาปกติ คือ บูรณะเจดต์ขายช่อละ 8 บาท บอมโจจิดไวบารฮู และทักษิณีย์ ขายช่อละ 5 บาท และวอเตอร์ 2 เอ็นขายช่อละ 2 บาท (ทิพย์ภา, 2546)

กิจกรรมให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือการปลูกและขยายพันธุ์กล้วยไม้ การผลิตกล้วยไม้เพื่อการส่งออก และชมดอกกล้วยไม้พันธุ์ “ทักษิณีย์” ซึ่งมีที่เดียวในประเทศไทย นอกจากนั้นมีการให้บริการน้ำดื่มรวมทั้งมิโฮมสเตย์ 1 หลังคั้นละ 200 บาท ห้องสุขา 1 ห้อง และสถานที่นั่งพัก 1 หลัง (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

การไปชมดอกกล้วยไม้ เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือช่วงเดือนสิงหาคม ถึง เดือนธันวาคม เพราะเป็นช่วงที่กล้วยไม้ดอกออกมากที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด ท่านผู้สนใจสามารถติดต่อได้ที่สวนกล้วยไม้ ทักษิณีย์ ออคิด มือถือ 0-1866-8525 หรือบ้าน 0-2889-4230 และสามารถติดต่อได้ที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เบอร์โทรศัพท์ 0-1495-9091, 0-1743-5850, 0-1312-6175, 0-3429-7152 และ0-3425-3992 (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

2. นาบัว

นาบัวที่จัดไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตร มี 2 แปลง โดยแปลงที่ 1 มีเนื้อที่ 14 ไร่ และแปลงที่ 2 มีเนื้อที่ 20 ไร่ ทั้ง 2 แปลง ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้ทำการเปิดบริการให้นักท่องเที่ยวเข้าชม โดยเปิดที่ละแปลงใช้เวลาแปลงละ 4 เดือนแล้วเปลี่ยนไปชมแปลงที่ 2 ที่มีดอกบัวเริ่มบานสะพรั่ง (แจ่ม, 2546)

บัวที่ใช้ปลูกเป็นพันธุ์นั้ตรขาวหรือสัตตบงกช อยู่ในจำพวกบัวหลวงที่มีจุดประสงค์ไว้บูชาพระหรือพิธีกรรมทางศาสนา ลักษณะเด่นของดอกบัวพันธุ์นั้ตรขาวคือ ดอกมีขนาดใหญ่ ดอกตูมทรงป้อม กลีบดอกซ้อนมาก มีสีขาวนวล นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจะได้ศึกษาการเกษตรแบบผสมผสานคือ ในนาบัวมีปลาอาศัยอยู่ด้วย เช่น ปลาดุก ปลาช่อน ปลาตะเพียน ปลาดุก ปลาไน และปลาสร้อย เป็นต้น รอบๆ บ่อบัว ปลูกมะม่วง ขนุน กระท้อน มะพร้าว และมีการเลี้ยงไก่พื้นบ้าน เป็นต้น (แจ่ม, 2546)

บัวพันธุ์นั้ตรขาว เป็นไม้ที่มีเจริญเติบโตรวดเร็วในดินเหนียว ถึงแม้จะมีระดับน้ำเพียง 15 เซนติเมตร หรือดินแฉะก็ดำรงชีวิตอยู่ได้ สามารถปลูกในบ่อ สระ หรือในภาชนะที่จำกัดก็ได้ (แจ่ม, 2546)

การเตรียมพื้นที่และการดูแลรักษาบัวพันธุ์นั้ตรขาว ควรเป็นพื้นที่ราบอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ลักษณะดินควรเป็นดินเหนียว ส่วนการดูแลรักษา คือการให้น้ำควรรักษาระดับน้ำให้คงอยู่ในแปลงลึกประมาณ 70 เซนติเมตร การใส่ปุ๋ย เมื่อบัวเริ่มตั้งต้นและแตกใบใหม่ จะเริ่มให้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 โดยหว่านให้ทั่วแปลง อัตราละ 50 กิโลกรัม ต่อไร่ (แจ่ม, 2546)

การป้องกันกำจัดโรคแมลง ต้องหมั่นตรวจดูการระบาดของแมลงแล้วพ่นสารเคมีเมื่อพบโรคและแมลง แมลงที่ก่อให้เกิดปัญหาบ่อยคือ เพลี้ยไฟ และหนอนต่างๆ ไป (แจ่ม, 2546)

การเก็บเกี่ยวและการตลาด หลังจากปลูกบัวได้ประมาณ 4 เดือน ก็สามารถเก็บดอกบัวได้ โดยเก็บวันเว้นวัน โดยจะเก็บดอกที่ยังตูมอยู่ ให้มีก้านดอกยาวประมาณ 10-50 เซนติเมตร แล้วนำมาจัดเป็นกำก่าละ 10 ดอก แล้วห่อด้วยใบบัว ส่วนด้านการตลาดจะส่งขายที่ปากคลองตลาด ราคาจะตามขนาด คือ ขนาดใหญ่ ขายในราคาดอกละ 1-2 บาท ขนาดกลาง ขายในราคาดอกละ 30-50 สตางค์ และขนาดเล็ก ขายในราคาประมาณดอกละ 20 สตางค์ (แจ่ม, 2546)

กิจกรรมให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือการปลูกดอกบัวพันธุ์นั้ตรขาว, การเก็บดอกบัว, การคัดขนาดของดอกบัว รวมทั้งมีบริการนำดื่ม ชิมผลไม้ตามฤดูกาลภายในสวน และมีบริการเรือไว้สำหรับพายดูความงดงามของบัว สามารถนั่งได้ 6-7 คน มีเรือแปลงละ 1 ลำ และการบริการด้านอื่นๆเช่น สถานที่นั่งพัก 1 หลัง ต่อแปลง ห้องสุขา 1 หลัง อยู่ที่แปลงที่ 1 (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

การไปชมनावัว เวลาที่เหมาะสมที่สุด คือช่วงเดือนเมษายน ถึง เดือนมิถุนายน เพราะเป็นช่วงที่บัวออกดอกมากที่สุด และสมบูรณ์ที่สุด ผู้ที่สนใจสามารถติดต่อได้ที่ ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เบอร์โทรศัพท์ 0-1495-9091, 0-1743-5850, 0-1312-6175, 0-3429-7152 และ 0-3425-3992 (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 30 คน สามารถบริหารองค์กรโดยมีคณะกรรมการกลุ่มและที่ปรึกษาในการสนับสนุน เริ่มจัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2520 (ปราณี, 2546)

เริ่มแรกได้มีการทำผลิตภัณฑ์อาหาร ประเภทกล้วยฉาบ ต่อมาปี พ.ศ. 2538 ได้ทำผลไม้อบแห้ง ปี พ.ศ. 2540 ทำ ไข่เค็มเสริมไอโอดีน ปี 2542 ทำผลิตภัณฑ์แปรรูปจากข้าว (ข้าวตัง) และปี พ.ศ. 2543 ได้ขอ อย. ผลิตภัณฑ์อาหารที่ผลิตจำหน่ายและเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์สุขภาพชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครปฐมเพื่อพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าให้น่าซื้อมากยิ่งขึ้น (ปราณี, 2546)

สำหรับกิจกรรมของกลุ่ม (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.) ได้มีผลิตภัณฑ์ คือ

1. โครงการแปรรูปผลผลิตเกษตร

1.1 ไข่เค็มเสริมไอโอดีน ได้รับการวิเคราะห์คุณภาพผลิตภัณฑ์จากสถานีวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ศาลายา เลขที่ SFC, SFM 247/39

1.2 ข้าวตังจากข้าวซ้อมมือ ที่มีหน้าหมูหยอง หน้าธัญพืช และหน้าผักผลไม้

- 1.3 กล้วยกรอบหน้าฝักรวม
 - 1.4 ผลไม้ปรุงรสเสริมไอโอดีน ได้แก่ มะม่วง ฝรั่ง มะกอก มะยม และมะละกอ
 - 1.5 แยมพุทระพมและครีมมวนวดผสมสมุนไพรจากภูมิปัญญาชาวบ้าน (อัญชัน-กะเม็ง-ฟ้าทลายโจร)
2. การพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ได้มีแนวทางการดำเนินงาน คือ
 - 2.1 กำหนดมาตรฐานของส่วนผสม
 - 2.2 เน้นผลผลิตเกษตรที่มีในพื้นที่
 - 2.3 ใช้บรรจุภัณฑ์เป็นภาชนะที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
 3. การจัดจำหน่าย แหล่งที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาวัสดุ้นำสินค้าไปจำหน่าย คือ
 - 3.1 บริษัทสรรพสินค้าตั้งฮั่วเส็ง จำกัด กรุงเทพมหานคร
 - 3.2 ร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บริเวณตลาด อดต. กรุงเทพมหานคร
 - 3.3 ร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดราชบุรี
 - 3.4 ร้านค้าในเขตอำเภอพุทธมณฑล และใกล้เคียง
 - 3.5 มีผู้มารับซื้อถึงกลุ่ม

กิจกรรมการให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือการแปรรูปผลผลิตเกษตรเกี่ยวกับไข่เค็มเสริมไอโอดีน ข้าวตั้งจากข้าวซ้อมมือหน้าหมูหยอง และหน้าธัญพืช ผลไม้อบแห้งปรุงรสตามฤดูกาลเช่น มะกอก มะม่วง มะขม มะละกอ และฝรั่ง เป็นต้น นอกจากนั้นมีการบริการนำดีมีและผลิตภัณฑ์แปรรูปทุกชนิดเป็นบริการที่ให้ชิม และมีบริการด้านอื่นๆ เช่น สถานที่นั่งพัก 1 หลัง ห้องสุขา 2 หลัง (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

การไปชมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ ผู้ที่สนใจสามารถไปได้ตลอดปี และสามารถติดต่อได้ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ หมู่ที่ 3 ตำบลมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170 เบอร์โทรศัพท์. 0-3429-7099 หรือติดต่อได้ที่ ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เบอร์โทรศัพท์ 0-1495-9091, 0-1743-5850, 0-1312-6175, 0-3429-7152 และ0-3425-3992 (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

4. สวนผลไม้

แหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้ ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีเนื้อที่ทั้งหมด 40 ไร่ เป็นสวนผลไม้ผสมผสาน โดยมีส้มโอพันธุ์ขาวทองดี พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง พันธุ์ขาวหอม พันธุ์ขาวแป้น พันธุ์ขาวพวง มะม่วงทุกพันธุ์ ขนุนพันธุ์เหลืองบางเตย พันธุ์เขียวข้างคด มะพร้าวพันธุ์ธรรมดา พันธุ์กะทิ มะปราง มะกอก กระท้อน หมา และอื่นๆ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาหาความรู้ด้านเกษตรผสมผสานได้เป็นอย่างดี ผลไม้ในสวนเป็นที่นิยมรับประทานเนื่องจากมีรสชาติดี ผลใหญ่ ปลอดภัยจากสารเคมี และให้ผลผลิตตลอดปี (ประทุม, 2546)

การทำสวนผลไม้ผสมผสาน (ประทุม, 2546) มีรายละเอียดดังนี้คือ

1. การเลือกแหล่งทำสวน ต้องคำนึงถึงสภาพลมฟ้าอากาศ แสงงาน พื้นที่ที่เหมาะสม ความปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ ไกลแหล่งน้ำ และการคมนาคมที่สะดวกสบาย

2. วิธีการปลูก

2.1 การเตรียมหลุมปลูก ขนาด 1X1X1 ฟุต

2.2 ใส่ปุ๋ยคอกหรืออินทรีย์วัตถุลงก้นหลุม

2.3 คลุกเคล้าปุ๋ยคอกหรืออินทรีย์วัตถุให้ผสมกับดิน

3. การบำรุงรักษา

3.1 มีการใส่ปุ๋ย คือใส่ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด ต้นละ 15 กิโลกรัม โดยใส่ให้กระจายรอบๆ ต้นทุกๆปี และใส่ปุ๋ยเคมี ใส่สูตร 15-15-15 16-16-16 และ 2-24-12 ประมาณ 1 กิโลกรัมต่อไร่

3.2 การตัดแต่งกิ่ง เพื่อให้มีรูปทรงและลักษณะตามต้องการ เป็นการลดการคายน้ำ รักษาความแข็งแรงของต้น ลดการเป็นโรคแมลง ลดความเสียหายจากลมพายุ และช่วยในการออกดอกติดผลและเป็นการกระจายให้มีผลสม่ำเสมอทั่วต้น

ด้านการตลาด ผลไม้ในสวนทุกชนิดโดยเฉพาะส้มโอสามารถขายให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาชมสวนไม่เพียงพอที่จะนำไปขายที่อื่น เนื่องจากมีบริการให้ชิมแล้วทำให้นักท่องเที่ยวคิดใจในรสชาติ จึงซื้อกลับไปเป็นของฝาก หรือบริโภคเองด้วย ส่วนผลไม้ที่เหลือจากการขายตรงจุดท่องเที่ยวก็สามารถนำไปขายในตลาดรายย่อยบริเวณใกล้เคียง (ประทุม, 2546)

กิจกรรมการให้ความรู้การเกษตร และการบริการทั่วไป คือ การปลูกส้มโอพันธุ์ขาวทองดี พันธุ์ขาวน้ำผึ้ง พันธุ์ขาวหอม พันธุ์ขาวแป้น พันธุ์ขาวพวง มะม่วงทุกพันธุ์ ขนุนพันธุ์เหลืองบางเตย พันธุ์เขียวข้างคุด มะพร้าวพันธุ์ธรรมชาติ พันธุ์กะทิ มะปราง มะกอก กระท้อน หมากร และอื่นๆ และมีบริการนำดื่ม รวมถึงชิมผลไม้ตามฤดูกาล อีกทั้งมีบริการห้องสุขา 1 หลัง และสถานที่นั่งพัก 1 หลัง (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

ช่วงเวลาเหมาะสมที่สุดในการไปชมสวนผลไม้ คือ ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม เพราะเป็นช่วงเวลาที่ไม้ส้มโอออกผลมากที่สุด รสชาติอร่อยหวาน และสมบูรณ์ที่สุด แต่ก็สามารถไปได้ทั้งปี เพราะนอกจากส้มโอแล้วก็มีผลไม้อื่นๆที่ออกผลสลับกันไปตามฤดูกาล ผู้ที่สนใจสามารถติดต่อได้ที่ ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เบอร์โทรศัพท์ 0-1495-9091, 0-1743-5850, 0-1312-6175, 0-3429-7152 และ 0-3425-3992 (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

การบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มีดังนี้คือ

ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งอยู่เลขที่ 16/3 หมู่ที่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เปิดบริการตั้งแต่เวลา 8.00 น. จนถึง 16.00 น. ซึ่งเป็นจุดแรกที่นักท่องเที่ยวจะต้องมาติดต่อเพื่อไปเยี่ยมชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ รวมถึงได้ชมวิถีทัศน์ที่งดงามและวิถีชีวิตโบราณของชาวมหาสวัสดิ์สองฝั่งคลอง มีบุคลากรขับเรือนำชมสวนทั้งหมด 21 คน ซึ่งเป็นเกษตรกรในท้องถิ่นและได้ผ่านการฝึกอบรมจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในด้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นพร้อมที่จะให้บริการ (มบุญ, 2546)

การบริการการท่องเที่ยวเกษตร มีการบริการเกี่ยวกับการสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ โดยมีการจัดทำแผ่นพับ โปสเตอร์ แผ่นป้ายอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยว และมีบริการจัดอาหารไว้ต้อนรับ รวมทั้งสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างแรม (มบุญ, 2546)

การบริการนำชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มีการใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะล่องไปตามลำคลองโดยเริ่มจาก สวนกล้วยไม้ นาบัว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร และสวนผลไม้ ตามลำดับ ซึ่งแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจะใช้เวลาเดินชมสวนและพักผ่อนตามอัธยาศัย ไม่มีการจำกัดเวลาในการชม ซึ่งส่วนมากใช้เวลาประมาณ 30 นาทีต่อหนึ่งแหล่งท่องเที่ยวเกษตร (มบุญ, 2546)

เวลาจากจุดลงเรือที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรไปถึงสวนกล้วยไม้ ใช้เวลาประมาณ 10 นาที จากสวนกล้วยไม้ถึงนาบัว ใช้เวลาประมาณ 25 นาที นาบัวถึงกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ใช้เวลาประมาณ 5 นาที จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ถึงสวนผลไม้ม ใช้เวลาประมาณ 15 นาที และจากสวนผลไม้มถึงศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรใช้เวลาประมาณ 5 นาที รวมเวลาในการเดินทางจากจุดลงเรือถึงจุดสุดท้ายเป็นเวลาประมาณ 60 นาที (เวลาในการเดินทางขึ้นอยู่กับบุคลากรขับเรือและความต้องการของนักท่องเที่ยว) สภาพสองฝั่งคลองมหาสวัสดิ์พบว่าเป็นไร่นาสวนผสมที่สมบูรณ์ เช่น สวนมะม่วง สวนมะพร้าว สวนหมาก สวนขนุน นาบัว รวมถึงวิถีการดำรงชีวิตของชาวบ้านริมคลอง และยังพบว่าสองฝั่งคลองมีการปลูกบัวสาย มีการยกยอมีกล้วยเดี่ยวเรือโบราณมาขายให้กับนักท่องเที่ยว และมีชาวบ้านนำของจากสวนตนเองมาขาย ซึ่งเป็นวิถีชีวิตเก่าแก่ที่อนุรักษ์เอาไว้ในยุคปัจจุบันเป็นต้น (มัญญ, 2546)

สำหรับการบริการเกี่ยวกับยานพาหนะด้านความปลอดภัย มีเรือที่ให้บริการเป็นเรือหางยาวหน้าสั้น ที่ชาวบ้านเรียกว่า “เรืออี่เป๊ะ” มีสภาพดีไม่ชำรุด สามารถนั่งได้ 6 คนต่อลำ โดยมีเสื้อชูชีพ 100 ตัว รมกางกันแดด 100 คัน และหมวกกันแดด อีก 50 ใบ เกษตรกรที่ขับเรือนำชมได้ผ่านการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยมาเป็นอย่างดี ซึ่งการดำเนินงานต่างๆของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และกรมส่งเสริมการเกษตร (มัญญ, 2546)

อัตราค่าบริการในการท่องเที่ยวเกษตร

1. ค่าเรือชมทัศนียภาพสองฝั่งคลอง พร้อมผู้นำชมทั้ง 4 จุดบริการท่องเที่ยว เหมาลำละ 300 บาท ซึ่งนั่งได้ 6 คน (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)
2. ค่าบริการ ค่าตอบแทนให้กับเกษตรกรเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรทั้ง 4 แห่ง ผู้ใหญ่คนละ 70 บาท เด็กอายุ 5-12 ขวบ คนละ 40 บาท เป็นค่าบริการน้ำดื่ม บริการชิมผลไม้ และผลิตภัณฑ์แปรรูป รวมทั้งการให้ความรู้ด้านการเกษตร (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

การเดินทาง

ในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ สามารถเดินทางจากกรุงเทพโดยรถประจำทาง สายปอ.515 (อนุสาวรีย์ – สถาบันราชมนฑลวิทยาเขตสาขลา) สาย 124 (สนามหลวง – สาขลา) สาย125 (สถานีรถไฟสามเสน – สาขลา) และลงรถที่โรงพยาบาลสาขลา ต่อจากนั้นสามารถนั่งรถจักรยานยนต์รับจ้างถึงวัดสุวรรณาราม ในราคา10-15 บาท (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

สำหรับการเดินทางโดยรถไฟ สามารถเริ่มเดินทางจากสถานีบางกอกน้อย ถึงวัดสุวรรณาราม ค่าโดยสาร 5 บาท (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

ในกรณีที่ไปรถยนต์ส่วนตัว สามารถเริ่มจากแยกพุทธมณฑลสาย 4 ถึงที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑล เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตร จากที่ว่าการอำเภอพุทธมณฑลถึงทางเข้าวัดสุวรรณาราม เป็นระยะทาง 4 กิโลเมตร และจากทางเข้าวัดสุวรรณารมาถึงศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ เป็นระยะทาง 1 กิโลเมตร (ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, ม.ป.ป.)

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เดชา ไต้สูงเนิน (2543) ได้ศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง อำเภอมะริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อรวบรวมปัญหา และอุปสรรคในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร พบว่ามีการท่องเที่ยวเกิดขึ้นในสามพื้นที่คือ พื้นที่บริเวณศูนย์ท่องเที่ยวเกษตรม่วงคำ พื้นที่บริเวณถนนเชื่อมต่อระหว่างบ้านม่วงคำกับบ้านโป่งแยงใน และบริเวณบ้านผานกกก ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำพบว่า มีสาเหตุมาจากการมอบหมายอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยวไม่ชัดเจน เจ้าหน้าที่ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรบ้านม่วงคำ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานด้านการท่องเที่ยว ขาดงบประมาณ ขาดบุคลากร ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างองค์กร และเกิดความขัดแย้งภายนอกชุมชน

ภาวินี เวชสิทธิ์นริภย์ (2543) ได้ศึกษาศักยภาพและปัญหาของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาศักยภาพการดำเนินงาน ปัญหา และข้อเสนอแนะ ของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และศึกษาพื้นที่กรณีศึกษาหมู่บ้านท่องเที่ยวเกษตร ซึ่งผลการวิจัยพบว่าผู้เชี่ยวชาญให้คำนิยามและความหมายการท่องเที่ยวเกษตร โดยใช้หลักการจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืนมากที่สุด การศึกษาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวสอดคล้องกับผู้เชี่ยวชาญมากที่สุด รองลงมา คือ การบริหารจัดการท่องเที่ยวและการมีส่วนร่วมของชุมชนหรือท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว ปัญหาการดำเนินงานที่พบว่าในแต่ละประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทโครงการทดลองของรัฐ มีปัญหาขาดงบประมาณ ในการพัฒนาปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยว ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาขั้นตอนของส่วนราชการ พบว่าศักยภาพการท่องเที่ยวเกษตรของชุมชนอยู่ระดับต่ำ

สมศรี ภัทรธรรม (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลของการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานของประชาชนผู้สนใจในการเกษตร ในสถานที่ต่างๆ 7 แห่ง ตามลำดับคือ สวนจำวีระ ไร่บี.บี.ดี.(ไร่บุญรอด3) โครงการพัฒนาออยดุง สวนท่าตอนริเวอร์วิว สวนสัมมนาธร สถานีวิจัยโครงการหลวงอินทนนท์ และบริษัท เอ เอฟ เอ็ม ฟลาวเวอร์ซิด จำกัด ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนผู้สนใจในการเกษตร มีความพึงพอใจมาก และได้รับประโยชน์จากการศึกษาดูงานในสถานที่ สวนท่าตอนริเวอร์วิว เป็นอย่างมาก ส่งผลให้ความรู้ที่ได้ก่อนและหลังการศึกษาดูงานมีความแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้การศึกษาดูงานในสถานที่ทั้ง 7 แห่ง สามารถนำความรู้จากการศึกษาดูงานไปประยุกต์ใช้ในระดับปานกลาง รวมทั้งพบว่า อายุ เพศ และการศึกษาเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานในบางประการ และบางสถานที่ แต่อาชีพของผู้สนใจการเกษตร ไม่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการถ่ายทอดเทคโนโลยีดังกล่าว

ธนาภรณ์ เมทณีสฤติ (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์ ศึกษาเฉพาะกรณี วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาชมวัดพระเชตุพนฯ มีความพึงพอใจต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์ในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่มีผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ สัญชาติ อาชีพ รายได้ต่อเดือน และปัจจัยที่มีผลทำให้ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ระดับการศึกษา ส่วนปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่

เพศ อายุ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ประเภทนักท่องเที่ยว ประสบการณ์การท่องเที่ยว และ จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว สำหรับการศึกษาคู่หูของสื่อวีดิทัศน์แนะนำวัดพระเชตุพนฯ รวมถึงการรับบริการถ่ายภาพส่วนตัวด้วยวีดิทัศน์รอบวัดพระเชตุพนฯ พบว่า ปริมาณของยอดขาย ที่ก่อให้เกิดจุดคุ้มทุน เท่ากับ 8 ม้วนต่อวัน

บุญเลิศ เปเรธา (2543) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักร ต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักร ให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยต่อองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสูงสุดในระดับ “สำคัญมาก” ต่อองค์ประกอบด้านแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งดึงดูดใจ โรงแรมที่พัก โครงสร้างพื้นฐาน บริษัทนำเที่ยว และภัตตาคารร้านอาหารและแหล่งท่องเที่ยวยามราตรี เมื่อพิจารณาองค์ประกอบ ด้านแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมาก” ต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทวิถีชีวิตและอริยาสัยไมตรีของประชาชน แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อุณหภูมิ และสภาพอากาศ ด้านโรงแรมที่พักพบว่า นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนน ความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบด้านความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ด้านภัตตาคารร้านอาหารและแหล่งบันเทิงยามราตรีพบว่า นักท่องเที่ยว ชาวสหราชอาณาจักรให้คะแนนความสำคัญเฉลี่ยสูงสุดในระดับ “สำคัญมากที่สุด” ต่อองค์ประกอบ ด้านคุณภาพและรสชาติของอาหาร ด้านร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและศูนย์การค้าพบว่านักท่องเที่ยว ให้ความสำคัญมาก ด้านบริษัทนำเที่ยวพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด ด้าน โครงสร้าง พื้นฐานพบว่านักท่องเที่ยวให้ความสำคัญมากที่สุด นอกจากนี้นักท่องเที่ยวให้คะแนนความพึงพอใจ สูงสุดในระดับ “พึงพอใจมากที่สุด”

นิกร เกลียงพิบูลย์ (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนา สวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ การพัฒนาด้านต่างๆ ของ สวนพฤกษศาสตร์พุแคเป็นไปอย่างล่าช้า เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และบุคลากร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาด้านต่างๆของสวนพฤกษศาสตร์พุแค โดยพบว่า เพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส อาชีพรอก รายได้ จำนวนครั้งที่มา ท่องเที่ยว แหล่งที่ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร วัตถุประสงค์ของการมาเที่ยว และ ระยะเวลาที่ใช้ในการ เดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ส่วนอายุ อาชีพหลัก และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ต่อความพึงพอใจของ นักท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์ (2544) ได้ศึกษาหาแนวทางการจัดการที่เหมาะสม จัดทำคู่มือการจัดการปัญหาและอุปสรรคของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเกษตร ในการจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ปัจจุบันอำเภอบ้านแพ้วไม่มีการจัดการท่องเที่ยวเกษตร ผู้ที่เดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม หมู่คณะ ผลความคาดหวังและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวในการจัดการด้านการสื่อความและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวมีศักยภาพในการจัดการได้ระดับหนึ่ง สำหรับการจัดการพื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรมีสื่อความหมายประเภท เจ้าหน้าที่นำชม เอกสาร แผ่นพับ พื้นที่ทางการเกษตรที่สามารถเดินชมได้ สถานที่ติดต่อและมีการแสดงกิจกรรมการเกษตร ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ ห้องน้ำ-ห้องสุขา น้ำดื่ม เส้นทางเที่ยวชมที่ปลอดภัย สะดวก และเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกซึ่งการจัดการควรดำเนินให้เหมาะสมกับพื้นที่การเกษตร เพื่อคงความเป็นธรรมชาติและส่งผลกระทบท่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ธณพการจ คงอินทร์ (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านนาดิน ตำบลอ่าวนาง อำเภอเมืองจังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาพบว่า บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้คำปรึกษาด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัจจัยของชุมชนอื่นๆ คือ การรับรู้ข่าวสารด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร การฝึกอบรม การมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น การติดต่อสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ บทบาทผู้นำของชุมชนในด้านการให้อิสระในการประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยว และความสามารถของชุมชนในการรองรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่มีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ส่วนสภาพปัญหาของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ การขาดแคลนน้ำเนื่องจากระบบประปาในชุมชนไม่ดี รองลงมาคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ธนากร วิชัยกุล (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพ และการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ นักท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกันของเพศ อายุ สถานภาพทางการศึกษา อาชีพ รายได้ ประเภทกลุ่มของนักท่องเที่ยว จำนวนวันพัก และจำนวนครั้งที่มาศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและ

การบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความแตกต่างกันของสถานภาพสมรส, ประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวกับศูนย์ศึกษาธรรมชาติต่างๆ และประเภทกิจกรรมนันทนาการ มีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี ไม่แตกต่างกัน

อิทธิพล ไทยกมล (2545) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสัทธิภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ ปัจจัยบ่งชี้เกี่ยวกับสัทธิภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประกอบด้วย 4 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยด้านลักษณะพื้นที่ ปัจจัยด้านการจัดการเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการที่เอื้อต่อการเรียนรู้และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม จากปัจจัยดังกล่าวเมื่อนำมาประเมินสัทธิภาพของชุมชนในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า ชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร มีสัทธิภาพในระดับปานกลาง โดยชุมชนตำบลบางหญ้าแพรกมีสัทธิภาพทางด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้ยังมีข้อจำกัดที่สำคัญ คือ จำเป็นต้องมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานเช่น ที่พัก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ทางเดินศึกษาธรรมชาติ และระบบกำจัดของเสีย เพื่อรองรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่จะเกิดขึ้นในท้องถิ่น

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้ว แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรด้านเพศอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์การท่องเที่ยว ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นตัวแปรที่น่าสนใจ เพราะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของบุคคล ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาตัวแปรดังกล่าวในการวิจัยครั้งนี้

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

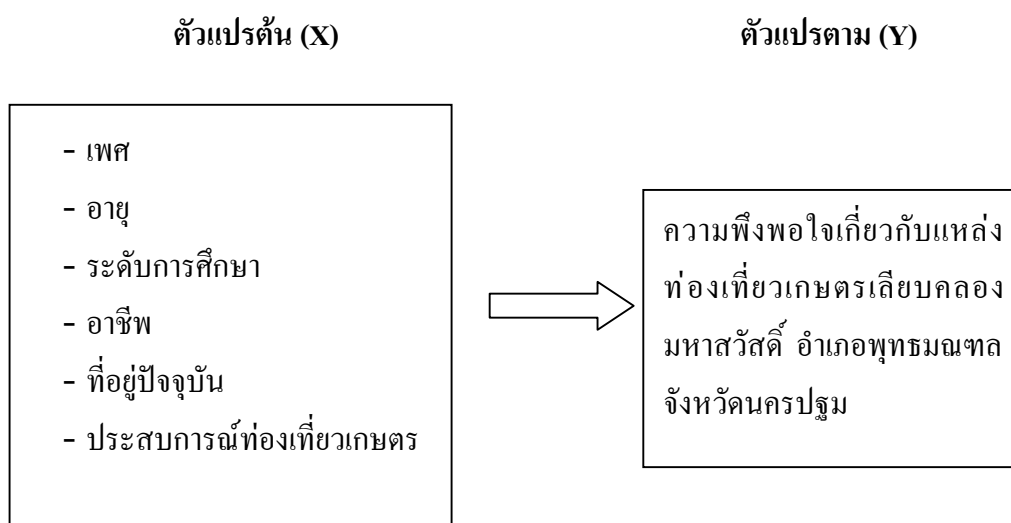
สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาคือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2546

กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา ได้จากการคำนวณจากจำนวนประชากรนักท่องเที่ยวผู้ใหญ่ที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2544 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,095 คน (ตารางผนวกที่ 1) โดยใช้สูตรของ Yamane ดังนี้ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยว

N = จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด

e = ความคาดเคลื่อนเนื่องจากการสุ่มตัวอย่าง (e = 0.05)

แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned} n &= \frac{1,095}{1 + 1,095(0.05)^2} \\ &= 292.97 \end{aligned}$$

จำนวนนักท่องเที่ยวตัวอย่างที่ทำการศึกษา เท่ากับ 293 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถาม ที่ได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และคำแนะนำของ คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด และคำถามปลายเปิด แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว เกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์

การทดสอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ โดยการนำ แบบสอบถามไปให้นักท่องเที่ยวที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความถูกต้อง และนำแบบสอบถามมาแก้ไขให้ถูกต้องและเหมาะสม แล้วจึงนำไปใช้รวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ได้นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์จำนวน 293 คน ตอบในช่วงเดือนตุลาคมถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 โดยวิธี Accidental Sampling

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากรวบรวมแบบสอบถามได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลแล้วนำมาลงรหัส แล้วประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป

1. เกณฑ์ที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจ / ประโยชน์ที่ได้รับ / การประยุกต์ใช้ความรู้

ระดับคะแนนความพึงพอใจ/ประโยชน์ที่ได้รับ/การประยุกต์ใช้ความรู้ ของนักท่องเที่ยวได้กำหนดระดับคะแนนดังนี้คือ

พึงพอใจมาก/ประโยชน์มาก/ใช้มาก	4	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง/ประโยชน์ปานกลาง/ใช้ปานกลาง	3	คะแนน
พึงพอใจน้อย/ประโยชน์น้อย/ใช้น้อย	2	คะแนน
ไม่พึงพอใจ/ไม่มีประโยชน์/ไม่ใช้	1	คะแนน

ช่วงคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจ/ประโยชน์ที่ได้รับ/การประยุกต์ใช้ความรู้ของนักท่องเที่ยว ได้จัดระดับคะแนนเฉลี่ยดังต่อไปนี้

พึงพอใจมาก/ประโยชน์มาก/ใช้มาก	3.50-4.00	คะแนน
พึงพอใจปานกลาง/ประโยชน์ปานกลาง/ใช้ปานกลาง	2.50-3.49	คะแนน
พึงพอใจน้อย/ประโยชน์น้อย/ใช้น้อย	1.50-2.49	คะแนน
ไม่พึงพอใจ/ไม่มีประโยชน์/ไม่ใช้	1.00-1.49	คะแนน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่า t-test

บทที่ 4

ผลการวิจัยและข้อวิจารณ์

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้แบ่งผลการศึกษากออกเป็น 4 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

สำหรับผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ จากตารางที่ 1 พบว่า

เพศ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ เป็นหญิง ร้อยละ 60.41 เป็นชาย ร้อยละ 39.59

อายุ อายุของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ ปรากฏว่าเป็นผู้ที่มีอายุ 20-24 ปี มากที่สุด ร้อยละ 17.75 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอายุ 50-54 ปี ร้อยละ 15.70 ผู้ที่มีอายุ 30-34 ปี ร้อยละ 14.68 ผู้ที่มีอายุ 35-39 ปี ร้อยละ 9.56 เท่ากับผู้ที่มีอายุ 40-44 ปี ผู้ที่มีอายุ 45-49 ปี

ร้อยละ 9.22 ผู้ที่มีอายุ 15-19 ปี ร้อยละ 8.53 ผู้ที่มีอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 6.48 ผู้ที่มีอายุ 55-59 ปี ร้อยละ 4.78 ผู้ที่มีอายุ 60-64 ปี ร้อยละ 3.07 และผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 15 ปี ร้อยละ 0.68 นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่มีอายุน้อยที่สุด คือ 13 ปี อายุมากที่สุด 63 ปี ดังนั้นอายุเฉลี่ยจึงเท่ากับ 36.39 ปี

ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด ร้อยละ 65.53 รองลงมาเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 12.97 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ร้อยละ 5.80 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ร้อยละ 5.46 มีการศึกษาระดับระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และต่ำกว่า ร้อยละ 3.75 มีการศึกษาระดับปวส. ร้อยละ 3.41 และเป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปวช. มีเพียงร้อยละ 3.07

อาชีพ จากผลการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของนักท่องเที่ยว พบว่า เป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการมากที่สุด ร้อยละ 26.28 รองลงมาเป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 21.16 เป็นผู้ที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 19.11 เป็นผู้ที่มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 10.24 เป็นผู้ที่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 7.85 เป็นผู้ที่มีอาชีพแม่บ้าน ร้อยละ 5.80 เท่ากับผู้ที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป และเป็นผู้ที่มีอาชีพเกษตรกร ร้อยละ 3.75

ที่อยู่ปัจจุบัน จากผลการศึกษา พบว่านักท่องเที่ยวมีที่อยู่ในกรุงเทพมหานครมากที่สุด ร้อยละ 44.72 รองลงมาเป็นผู้ที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม ร้อยละ 10.25 อยู่ในจังหวัดนนทบุรี ร้อยละ 9.23 อยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรีและเชียงใหม่ ร้อยละ 4.78 และ 4.44 ตามลำดับ อยู่ในจังหวัดชลบุรี ร้อยละ 2.73 เท่ากับผู้ที่อยู่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ในจังหวัดเพชรบุรี ร้อยละ 2.05 เท่ากับผู้ที่อยู่ในจังหวัดสมุทรปราการ อยู่ในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ร้อยละ 1.71 เท่ากับจังหวัดราชบุรี อยู่ในจังหวัดสมุทรสาคร ร้อยละ 1.37 ส่วนจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยว ร้อยละ 1.02 มีที่อยู่ปัจจุบันเท่ากัน คือ จังหวัดจันทบุรี ปทุมธานี สระแก้ว สระบุรี และอ่างทอง และจังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 0.68 มีที่อยู่ปัจจุบันเท่ากัน คือ จังหวัดพิจิตร พิษณุโลก ลำปาง สงขลา และสิงห์บุรี นอกจากนี้ยังพบว่า จังหวัดที่มีนักท่องเที่ยวร้อยละ 0.34 มีที่อยู่ปัจจุบันเท่ากัน คือ จังหวัดขอนแก่น ชุมพร ตราด ยโสธร ยะลา ร้อยเอ็ด ระนอง สุโขทัย สุราษฎร์ธานี อุรธานี และอุบลราชธานี

ประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร จากผลการศึกษาประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยวปรากฏว่า เป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ ร้อยละ 60.07 และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรร้อยละ 39.93 โดยเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ 1 ครั้ง มากที่สุด ร้อยละ 13.30 รองลงมาคือ 2 ครั้ง ร้อยละ 11.94 มากกว่า 3 ครั้ง ร้อยละ 8.52 และ 3 ครั้ง ร้อยละ 6.14

แหล่งข้อมูลข่าวสาร สำหรับแหล่งข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยว พบว่า เพื่อนเป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ร้อยละ 41.98 รองลงมา คือ แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 32.42 โทรทัศน์ ร้อยละ 30.72 ญาติ ร้อยละ 21.16 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 15.02 วิทยุ ร้อยละ 11.60 วารสาร ร้อยละ 11.26 นอกจากนี้ยังพบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 5.80 ป้ายข้างทาง ร้อยละ 3.41 บริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 3.07 การฝึกอบรม และการประชุมที่ทำงาน ร้อยละ 2.73 สถาบันเกษตรกรบริการ ร้อยละ 1.71 กรมส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 1.02 โรงเรียน ร้อยละ 0.68 และสถาบันพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 0.34 เท่ากับงานวันเกษตรแห่งชาติ

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน ประสบการณ์
ในการท่องเที่ยวเกษตร และแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร
เลียบคลองมหาสวัสดิ์

n = 293

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	116	39.59
หญิง	177	60.41
อายุ(ปี) ^u		
น้อยกว่า 15	2	0.68
15-19	25	8.53
20-24	52	17.75
25-29	19	6.48
30-34	43	14.68

ตารางที่ 1 (ต่อ)

n = 293

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
35-39	28	9.56
40-44	28	9.56
45-49	27	9.22
50-54	46	15.70
55-59	14	4.78
60-64	9	3.07
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่6และต่ำกว่า	11	3.75
มัธยมศึกษาปีที่1-3	17	5.80
มัธยมศึกษาปีที่4-6	16	5.46
ปวช.	9	3.07
ปวส.	10	3.41
ปริญญาตรี	192	65.53
ปริญญาโท	38	12.97
อาชีพ		
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	62	21.16
ข้าราชการ	77	26.28
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	7.85
พนักงานบริษัทเอกชน	30	10.24
ธุรกิจส่วนตัว	56	19.11
เกษตรกร	11	3.75
แม่บ้าน	17	5.80
รับจ้าง	17	5.80

ตารางที่ 1 (ต่อ)

n = 293

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ที่อยู่ปัจจุบัน		
กรุงเทพมหานคร	131	44.72
นครปฐม	30	10.25
นนทบุรี	27	9.23
สุพรรณบุรี	14	4.78
เชียงใหม่	13	4.44
ชลบุรี	8	2.73
พระนครศรีอยุธยา	8	2.73
เพชรบุรี	6	2.05
สมุทรปราการ	6	2.05
ประจวบคีรีขันธ์	5	1.71
ราชบุรี	5	1.71
สมุทรสาคร	4	1.37
จันทบุรี	3	1.02
ปทุมธานี	3	1.02
สระแก้ว	3	1.02
สระบุรี	3	1.02
อ่างทอง	3	1.02
พิจิตร	2	0.68
พิษณุโลก	2	0.68
ลำปาง	2	0.68
สงขลา	2	0.68
สิงห์บุรี	2	0.68
ขอนแก่น	1	0.34
ชุมพร	1	0.34
ตราด	1	0.34
ยโสธร	1	0.34
ยะลา	1	0.34

ตารางที่ 1 (ต่อ)

n = 293

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ร้อยเอ็ด	1	0.34
ระนอง	1	0.34
สุโขทัย	1	0.34
สุราษฎร์ธานี	1	0.34
อุดรธานี	1	0.34
อุบลราชธานี	1	0.34
ประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร		
ไม่มีประสบการณ์	176	60.07
มีประสบการณ์	117	39.93
- 1 ครั้ง	39	13.30
- 2 ครั้ง	35	11.94
- 3 ครั้ง	18	6.14
- มากกว่า 3 ครั้ง	25	8.52
แหล่งข้อมูลข่าวสาร^{2/}		
เพื่อน	123	41.98
แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่	95	32.42
โทรทัศน์	90	30.72
- ช่อง 9	8	2.73
- ช่อง UBC	7	2.40
- ช่อง 3	5	1.71
- ช่อง 5	5	1.71
- ช่อง 11	4	1.37
- ช่อง 7	1	0.34
- ช่อง ITV	1	0.34
- ไม่ระบุ	59	20.12

ตารางที่ 1 (ต่อ)

n = 293

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ญาติ	62	21.16
หนังสือพิมพ์	44	15.02
- ไทยรัฐ	6	2.05
- มติชน	4	1.37
- คมชัดลึก	2	0.68
- เดลินิวส์	2	0.68
- ข่าวสด	1	0.34
- ไม่ระบุ	29	9.90
วิทยุ	34	11.60
วารสาร	33	11.26
- อสท.	8	2.73
- TRIP	4	1.37
- ปืมน้ำมันบางจาก	2	0.68
- การบินไทย	2	0.68
- ไม่ระบุ	17	5.80
อินเทอร์เน็ต	17	5.80
ป้ายข้างทาง	10	3.41
บริษัทนำเที่ยว	9	3.07
การฝึกอบรมและการประชุมที่ทำงาน	8	2.73
สถาบันเกษตรราชการ	5	1.71
กรมส่งเสริมการเกษตร	3	1.02
โรงเรียน	2	0.68
สถาบันพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์	1	0.34
งานวันเกษตรแห่งชาติ	1	0.34

หมายเหตุ: ^{1/} นักท่องเที่ยวอายุน้อยที่สุด 13 ปี อายุมากที่สุด 63 ปี อายุเฉลี่ย 36.39 ปี

^{2/} แหล่งข้อมูลข่าวสารของนักท่องเที่ยวตอบมากกว่าคนละ 1 แหล่ง

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ คือ

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 4 แห่ง คือ

1. สวนกล้วยไม้
2. นาบัว
3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์
4. สวนผลไม้

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ พบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุด 4 แห่ง คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.63 คะแนน สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้ และนาบัวด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.62 3.60 และ 3.58 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 2)

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับความพึงพอใจในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรในตารางที่ 2 มีดังต่อไปนี้

1.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ ปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.63 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ย จากความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม (3.91 คะแนน) บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.74 คะแนน) เท่ากับสถานที่นั่งพัก คุณภาพของผลผลิต (3.66 คะแนน) การบรรยาย (3.64 คะแนน) เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม (3.58 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.55 คะแนน) และห้องสุขา (3.53 คะแนน) ส่วนโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนน 3.28 คะแนน

1.2 สวนผลไม้ ปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.62 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยจากความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม (3.90 คะแนน) บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.74 คะแนน) สถานที่นั่งพัก (3.68 คะแนน) คุณภาพของผลผลิต (3.65 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.64 คะแนน) เท่ากับการบรรยาย เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม (3.61 คะแนน) และห้องสุขา (3.50 คะแนน) ส่วนโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนน 3.19 คะแนน

1.3 สวนกล้วยไม้ ปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.60 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยจากความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม (3.82 คะแนน) บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.73 คะแนน) สถานที่นั่งพัก (3.69 คะแนน) การบรรยาย (3.67 คะแนน) เท่ากับ สภาพแวดล้อมทั่วไป คุณภาพของผลผลิต และเส้นทางเดินทางเยี่ยมชม (3.61 คะแนน) ส่วนห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนน 3.39 คะแนน และ 3.20 คะแนน ตามลำดับ

1.4 นาบัว พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.58 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยจากความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม (3.83 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.73 คะแนน) บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.68 คะแนน) การบรรยาย (3.66 คะแนน) เท่ากับสถานที่นั่งพัก เส้นทางเดินทางเยี่ยมชม (3.62 คะแนน) และคุณภาพของผลผลิต (3.58 คะแนน) ส่วนห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนน 3.29 คะแนน และ 3.14 คะแนน ตามลำดับ

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตร
เลียบคลองมหาสวัสดิ์

ความพึงพอใจเกี่ยวกับ	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	ระดับ ความพึง พอใจ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ		
n = 293						
สวนกล้วยไม้						
การบรรยาย	202	86	5	-	3.67	มาก
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่	216	75	2	-	3.73	มาก
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม	186	100	7	-	3.61	มาก
สภาพแวดล้อมทั่วไป	201	88	4	-	3.67	มาก
คุณภาพของผลผลิต	195	95	3	-	3.66	มาก
การบริการน้ำดื่ม	243	47	3	-	3.82	มาก
สถานที่นั่งพัก	210	76	7	-	3.69	มาก
ห้องสุขา	138	132	21	2	3.39	ปานกลาง
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ	106	141	43	3	<u>3.20</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.60</u>	มาก
นาบัว						
การบรรยาย	200	86	6	1	3.66	มาก
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่	208	77	8	-	3.68	มาก
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม	191	93	9	-	3.62	มาก
สภาพแวดล้อมทั่วไป	215	76	2	-	3.73	มาก
คุณภาพของผลผลิต	177	109	6	1	3.58	มาก
การบริการน้ำดื่ม	245	47	1	-	3.83	มาก
สถานที่นั่งพัก	210	68	14	1	3.66	มาก
ห้องสุขา	139	112	30	12	3.29	ปานกลาง
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ	97	146	44	6	<u>3.14</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.58</u>	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ความพึงพอใจเกี่ยวกับ	ระดับความพึงพอใจ				คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ		
n = 293						
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์						
การบรรยาย	194	91	8	-	3.64	มาก
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่	222	67	4	-	3.74	มาก
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม	177	108	8	-	3.58	มาก
สภาพแวดล้อมทั่วไป	176	103	13	1	3.55	มาก
คุณภาพของผลผลิต	196	93	4	-	3.66	มาก
การบริการน้ำดื่ม	266	27	-	-	3.91	มาก
สถานที่นั่งพัก	219	71	3	-	3.74	มาก
ห้องสุขา	172	107	12	2	3.53	มาก
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ	120	138	32	3	<u>3.28</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.63</u>	มาก
สวนผลไม้						
การบรรยาย	196	89	8	-	3.64	มาก
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่	221	69	3	-	3.74	มาก
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม	189	95	9	-	3.61	มาก
สภาพแวดล้อมทั่วไป	195	90	7	1	3.64	มาก
คุณภาพของผลผลิต	194	95	4	-	3.65	มาก
การบริการน้ำดื่ม	265	28	-	-	3.90	มาก
สถานที่นั่งพัก	203	85	5	-	3.68	มาก
ห้องสุขา	165	112	14	2	3.50	มาก
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ	101	150	39	3	<u>3.19</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.62</u>	มาก

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับการบริการต่างๆของพนักงานขับรถและบุคลากรที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร ด้วยคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.81 คะแนน รูปแบบการใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.77 คะแนน และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตร ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.55 คะแนนดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ความพึงพอใจเกี่ยวกับ	ระดับความพึงพอใจ				คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ		
						n = 293
1. รูปแบบการใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะ	229	61	3	-	3.77	มาก
2. การบริการต่างๆของพนักงานขับรถและบุคลากรที่ศูนย์ฯ	242	48	1	2	3.81	มาก
3. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตร	170	115	7	1	3.55	มาก

3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ พบว่านักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชมที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์มีประโยชน์มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.57 ที่สวนกล้วยไม้และสวนผลไม้ก็มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.56 คะแนน เท่ากัน และนาบัวมีประโยชน์ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.54 คะแนน (ตารางที่ 4)

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว มีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4)

3.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.57 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร (3.71คะแนน) และความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม (3.56 คะแนน) ส่วนความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 คะแนน

3.2 สวนกล้วยไม้ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า สวนกล้วยไม้มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.56 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับ ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร (3.67 คะแนน) และความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม (3.61 คะแนน) ส่วนความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.39 คะแนน

3.3 สวนผลไม้ จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า สวนผลไม้มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.56 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับ ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร (3.69 คะแนน) และความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม (3.57 คะแนน) ส่วนความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 คะแนน

3.4 นาบัว จากความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า นาบัวมีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.54 คะแนน ซึ่งเป็นคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับ ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร (3.66 คะแนน) และความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม (3.57 คะแนน) ส่วนความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.39 คะแนน

ตารางที่ 4 คะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

n = 293

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์				คะแนนเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ		
สวนกล้วยไม้						
ความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม	187	98	8	-	3.61	มาก
ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร	203	82	8	-	3.67	มาก
ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้	143	122	27	1	<u>3.39</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.56</u>	มาก
นาบัว						
ความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม	177	107	9	-	3.57	มาก
ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร	199	89	5	-	3.66	มาก
ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้	145	119	28	1	<u>3.39</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.54</u>	มาก
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรมมหาสวัสดิ์						
ความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม	178	101	13	1	3.56	มาก
ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร	215	71	6	1	3.71	มาก
ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้	151	118	22	2	<u>3.43</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.57</u>	มาก
สวนผลไม้						
ความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชม	180	99	14	-	3.57	มาก
ผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร	209	77	6	1	3.69	มาก
ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้	151	119	22	1	<u>3.43</u>	ปานกลาง
รวม					<u>3.56</u>	มาก

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สำหรับปัญหาจากการท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่ามีปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรและศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรดังรายละเอียดในตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

1. สวนกล้วยไม้ สำหรับปัญหาของนักท่องเที่ยวในสวนกล้วยไม้ ปรากฏว่ามีปัญหา ร้อยละ 9.22 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับท่าเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 3.41 ทางเดินไม่สะดวก ในการเยี่ยมชม ร้อยละ 2.40 ห้องน้ำไม่สะอาด ร้อยละ 1.71 ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 0.68 เท่ากับพันธุ์กล้วยไม้ไม่หลากหลาย และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.34

2. นาบัว สำหรับปัญหาของนักท่องเที่ยวในนาบัว ปรากฏว่ามีปัญหา ร้อยละ 16.04 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับไม่มีห้องน้ำในแปลงที่ 2 ร้อยละ 7.51 ท่าเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 4.10 สถานที่นั่งพักไม่สะดวกสบาย ร้อยละ 1.37 ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.02 เท่ากับมีกิ่งไม้กีดขวาง พันธุ์บัวไม่หลากหลายและไม่น่าสนใจ ร้อยละ 0.68 และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.34

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ สำหรับปัญหาของนักท่องเที่ยวในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ ปรากฏว่ามีปัญหา ร้อยละ 3.07 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับอาหารที่ให้ชิม ไม่มีภาชนะปิด ร้อยละ 1.37 ราคาผลิตภัณฑ์แพงเกินไป ร้อยละ 1.02 และไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับป้ายความรู้ต่างๆไม่ชัดเจน

4. สวนผลไม้ สำหรับปัญหาของนักท่องเที่ยวในสวนผลไม้ ปรากฏว่ามีปัญหา ร้อยละ 4.77 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.37 สัมโอมิราคาแพงเกินไป ร้อยละ 1.02 การอธิบายการทำสวนไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.68 ซึ่งเท่ากับสถานที่นั่งพักไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำหาลำบาก (ป้ายไม่ชัดเจน) ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับทางเดินชมสวนไม่สะดวกและป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน

5. ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร สำหรับปัญหาของนักท่องเที่ยวที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร ปรากฏว่ามีปัญหา 8.53 ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นระเบียบ สกปรก ร้อยละ 3.07 การบริการด้านข้อมูลท่องเที่ยวไม่ชัดเจน ร้อยละ 2.40 ไม่มีการจัดแบ่งสัดส่วนภายในศูนย์ฯ ให้ชัดเจน ร้อยละ 1.02 ทำเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 0.68 กิจกรรมท่องเที่ยวไม่น่าสนใจ ไม่หลากหลาย ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับไม่มีเอกสารคู่มือท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ สถานที่จอดรถไม่สะดวกและไม่เพียงพอ และเก็บค่าท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนแพงเกินไป

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยว จำแนกตามปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

n = 293

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สวนกล้วยไม้		
ไม่มีปัญหา	266	90.78
มีปัญหา	27	9.22
- ทำเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก	10	3.41
- ทางเดินไม่สะดวกในการเยี่ยมชมสวน	7	2.40
- ห้องน้ำไม่สะอาด	5	1.71
- ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	2	0.68
- พันธุ์กล้วยไม้ไม่หลากหลาย	2	0.68
- ป้ายความรู้ต่างๆไม่ชัดเจน	1	0.34
นาบัว		
ไม่มีปัญหา	246	83.96
มีปัญหา	47	16.04
- ไม่มีห้องน้ำในแปลงที่ 2	22	7.51
- ทำเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก	12	4.10
- สถานที่นั่งพักไม่สะดวกสบาย	4	1.37
- ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	3	1.02
- มีกิ่งไม้กีดขวาง	3	1.02
- พันธุ์บัวไม่หลากหลายและไม่น่าสนใจ	2	0.68
- ป้ายความรู้ต่างๆไม่ชัดเจน	1	0.34

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 293

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์		
ไม่มีปัญหา	284	96.93
มีปัญหา	9	3.07
- อาหารที่ให้ชิมไม่มีภาชนะปิด	4	1.37
- ราคาผลิตภัณฑ์แพงเกินไป	3	1.02
- ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	1	0.34
- ป้ายความรู้ต่างๆไม่ชัดเจน	1	0.34
สวนผลไม้		
ไม่มีปัญหา	279	95.23
มีปัญหา	14	4.77
- ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	4	1.37
- สัมโอมิราคาแพงเกินไป	3	1.02
- อธิบายการทำสวนไม่ชัดเจน	2	0.68
- สถานที่นั่งพักไม่เป็นระเบียบ	2	0.68
- ห้องน้ำหาลำบาก (ป้ายไม่ชัดเจน)	1	0.34
- ทางเดินชมสวนไม่สะดวก	1	0.34
- ป้ายความรู้ต่างๆไม่ชัดเจน	1	0.34
ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร		
ไม่มีปัญหา	268	91.47
มีปัญหา	25	8.53
- ไม่เป็นระเบียบ สกปรก	9	3.07
- การบริการด้านข้อมูลท่องเที่ยวไม่ชัดเจน	7	2.40
- ไม่มีการจัดแบ่งสัดส่วนภายในศูนย์ฯให้ชัดเจน	3	1.02
- ทำเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก	2	0.68

ตารางที่ 5 (ต่อ)

n = 293

ปัญหา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- กิจกรรมท่องเที่ยวไม่น่าสนใจ ไม่หลากหลาย	1	0.34
- ไม่มีเอกสารคู่มือท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ	1	0.34
- สถานที่จอดรถไม่สะดวกและไม่เพียงพอ	1	0.34
- เก็บค่าท่องเที่ยวล่วงเรือชมสวนแพงเกินไป	1	0.34

สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเชิงทดลองมหาสวัสดิ์ ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรและศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรดังรายละเอียดในตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

1. สวนกล้วยไม้ สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในสวนกล้วยไม้ ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะร้อยละ 17.07 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 3.41 ควรปรับปรุงทางเดินชมสวน เท่ากับควรมีพันธุ์กล้วยไม้ที่หลากหลายกว่านี้ ร้อยละ 2.73 ควรปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาดและสะดวก ร้อยละ 2.05 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ ร้อยละ 1.71 ควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการขยายพันธุ์ เท่ากับควรทำป้ายความรู้ต่างๆ ให้ชัดเจน ร้อยละ 1.37 ควรมีการจำหน่ายดอกกล้วยไม้แบบปลีเท่ากับควรใช้สารชีวภาพในการกำจัดศัตรูพืช ร้อยละ 0.68 และควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ ร้อยละ 0.34

2. นาบัว สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในนาบัว ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 21.50 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีห้องน้ำไว้บริการในแปลงที่ 2 ร้อยละ 5.11 ควรปรับปรุงห้องน้ำในแปลงที่ 1 ร้อยละ 3.07 ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.73 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ เท่ากับควรปรับปรุงสถานที่นั่งพัก ควรมีพันธุ์บัวที่หลากหลายและน่าสนใจ ควรมีการบรรยายที่ชัดเจน และควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.37 ควรตัดกิ่งไม้ที่เกิดขวาง การเดินทางเยี่ยมชม เท่ากับควรทำป้ายความรู้ต่างๆ ให้ชัดเจน ร้อยละ 1.02 ควรมีของที่ระลึกขาย เท่ากับควรมีการแจ้งเวลาในการสาธิตการเก็บบัว ร้อยละ 0.68 และควรมีร้านอาหาร ร้อยละ 0.34

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 10.58 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 3.41 ควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการทำไข่เค็มและข้าวตัง เท่ากับควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.71 ควรจัดสถานที่จำหน่ายที่น่าสนใจมากกว่านี้ ร้อยละ 1.37 ควรมีภาชนะปิดอาหารที่ให้ชิม เท่ากับควรมีผ้าเช็ดมือ หรือกระดาษชำระใกล้กับที่ชิมอาหาร และควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน ร้อยละ 0.68 และควรปรับปรุงทางเดินเยี่ยมชม ร้อยละ 0.34

4. สวนผลไม้ สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวในสวนผลไม้ ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 9.90 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรปรับปรุงทางเดินชมสวน ร้อยละ 2.73 ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 2.40 ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน ร้อยละ 2.05 ควรมีพันธุ์ที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 1.02 ควรจำหน่ายส้มโอในราคาที่พอสมควร ร้อยละ 0.68 และควรอธิบายการทำสวนให้ชัดเจน ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับควรปรับปรุงสถานที่นั่งพัก และควรมีอาหารที่ให้ชิมเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว

5. ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร สำหรับข้อเสนอแนะของนักท่องเที่ยวที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร ปรากฏว่ามีข้อเสนอแนะ ร้อยละ 41.98 ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับควรปรับปรุงบริเวณศูนย์บริการท่องเที่ยวให้สะอาดและเป็นระเบียบ ร้อยละ 9.90 ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เท่ากับควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ตลอดเวลา ร้อยละ 5.46 ควรมีกิจกรรมและจุดท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าสนใจมากกว่านี้ ร้อยละ 4.44 ควรทำป้ายชื่อท่องเที่ยวให้ชัดเจน ร้อยละ 3.75 ควรปรับปรุงสถานที่จอดรถ ร้อยละ 3.41 ควรมีการอนุรักษ์สภาพคลองให้สะอาดตลอดไป ร้อยละ 3.07 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ เท่ากับควรปรับปรุงเรือให้มีหลังคากันแดดกันฝน ร้อยละ 1.71 ควรมีร้านอาหารครบวงจรที่สะอาดและปลอดภัย ร้อยละ 1.37 ควรมีการจัดแบ่งสัดส่วนของสำนักงานที่ชัดเจนเพื่อสะดวกในการติดต่อสอบถาม ร้อยละ 1.02 และควรมีเรือไว้บริการมากกว่านี้ ร้อยละ 0.68

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์
จำแนกตามข้อเสนอแนะ

	n = 293	
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สวนกล้วยไม้		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	243	82.93
มีข้อเสนอแนะ	50	17.07
- ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	10	3.41
- ควรปรับปรุงทางเดินชมสวน	8	2.73
- ควรมีพันธุ์กล้วยไม้ที่หลากหลายกว่านี้	8	2.73
- ควรปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาดและสะดวก	6	2.05
- ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ	5	1.71
- ควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการขยายพันธุ์	4	1.37
- ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน	4	1.37
- ควรมีการจำหน่ายดอกกล้วยไม้แบบปลีก	2	0.68
- ควรใช้สารชีวภาพในการกำจัดศัตรูพืช	2	0.68
- ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	1	0.34
นาบัว		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	230	78.50
มีข้อเสนอแนะ	63	21.50
- ควรมีห้องน้ำไว้บริการที่แปลงที่ 2	15	5.11
- ควรปรับปรุงห้องน้ำในแปลงที่ 1	9	3.07
- ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่านี้	8	2.73
- ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ	4	1.37
- ควรปรับปรุงสถานที่นั่งพัก	4	1.37
- ควรมีพันธุ์บัวที่หลากหลายและน่าสนใจ	4	1.37
- ควรมีการบรรยายที่ชัดเจน	4	1.37
- ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	4	1.37
- ควรตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางการเดินทางเยี่ยมชม	3	1.02

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 293

ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน	3	1.02
- ควรมีของที่ระลึกขาย	2	0.68
- ควรมีการแจ้งเวลาในการสาธิตการเก็บบัว	2	0.68
- ควรมีร้านอาหาร	1	0.34

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

ไม่มีข้อเสนอแนะ	262	89.42
มีข้อเสนอแนะ	31	10.58
- ควรมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายกว่านี้	10	3.41
- ควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการทำไข่เค็มและข้าวตัง	5	1.71
- ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	5	1.71
- ควรจัดสถานที่จำหน่ายให้น่าสนใจกว่านี้	4	1.37
- ควรมีภาชนะปิดอาหารที่ให้ชิม	2	0.68
- ควรมีผ้าเช็ดมือหรือกระดาษชำระใกล้กับที่ชิมอาหาร	2	0.68
- ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน	2	0.68
- ควรปรับปรุงทางเดินเยี่ยมชม	1	0.34

สวนผลไม้

ไม่มีข้อเสนอแนะ	264	90.10
มีข้อเสนอแนะ	29	9.90
- ควรปรับปรุงทางเดินชมสวน	8	2.73
- ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก	7	2.40
- ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน	6	2.05
- ควรมีพันธุ์ที่หลากหลายมากกว่านี้	3	1.02
- ควรจำหน่ายส้มโอในราคาที่เหมาะสม	2	0.68
- ควรอธิบายการทำสวนให้ชัดเจน	1	0.34

ตารางที่ 6 (ต่อ)

n = 293		
ข้อเสนอแนะ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
- ควรปรับปรุงสถานที่นั่งพัก	1	0.34
- ควรมีอาหารที่ให้ชิมเพียงพอกับจำนวนนักท่องเที่ยว	1	0.34
ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร		
ไม่มีข้อเสนอแนะ	170	58.02
มีข้อเสนอแนะ	123	41.98
- ควรปรับปรุงบริเวณศูนย์บริการท่องเที่ยวให้สะอาดและเป็นระเบียบ	29	9.90
- ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้	16	5.46
- ควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ตลอดเวลา	16	5.46
- ควรมีกิจกรรมและจุดท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าสนใจมากกว่านี้	13	4.44
- ควรทำป้ายชื่อท่องเที่ยวให้ชัดเจน	11	3.75
- ควรปรับปรุงสถานที่จอดรถ	10	3.41
- ควรมีการอนุรักษ์สภาพคลองให้สะอาดตลอดไป	9	3.07
- ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ	5	1.71
- ควรปรับปรุงเรือให้มีหลังคากันแดดกันฝน	5	1.71
- ควรมีร้านอาหารครบวงจรที่สะอาดและปลอดภัย	4	1.37
- ควรมีการจัดแบ่งสัดส่วนของสำนักงานที่ชัดเจนเพื่อสะดวกในการติดต่อสอบถาม	3	1.02
- ควรมีเรือไว้บริการมากกว่านี้	2	0.68

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์ ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
ชาย (n=116)	75	39	2	-	3.63	-1.181	0.238
หญิง (n=177)	127	47	3	-	3.70		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
ชาย (n=116)	91	25	-	-	3.79	1.692	0.092
หญิง (n=177)	125	50	2	-	3.70		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
ชาย (n=116)	75	35	6	-	3.60	-0.402	0.688
หญิง (n=177)	111	65	1	-	3.62		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
ชาย (n=116)	77	37	2	-	3.65	-0.717	0.474
หญิง (n=177)	124	51	2	-	3.69		
คุณภาพของผลผลิต							
ชาย (n=116)	74	42	-	-	3.64	-0.483	0.629
หญิง (n=177)	121	53	3	-	3.67		
การบริการน้ำดื่ม							
ชาย (n=116)	99	17	-	-	3.85	1.212	0.227
หญิง (n=177)	144	30	3	-	3.80		
สถานที่นั่งพัก							
ชาย (n=116)	82	32	2	-	3.69	-0.086	0.932
หญิง (n=177)	128	44	5	-	3.70		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
ห้องสุขา							
ชาย (n=116)	54	55	7	-	3.41	0.415	0.678
หญิง (n=177)	84	77	14	2	3.37		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
ชาย (n=116)	43	54	18	1	3.20	0.072	0.943
หญิง (n=177)	63	87	25	2	3.19		
นาบัว							
การบรรยาย							
ชาย (n=116)	74	39	3	-	3.61	-1.116	0.265
หญิง (n=177)	126	47	3	1	3.68		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
ชาย (n=116)	84	28	4	-	3.69	0.187	0.852
หญิง (n=177)	124	49	4	-	3.68		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
ชาย (n=116)	74	38	4	-	3.60	-0.449	0.654
หญิง (n=177)	117	55	5	-	3.63		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
ชาย (n=116)	90	26	-	-	3.78	1.518	0.130
หญิง (n=177)	125	50	2	-	3.70		
คุณภาพของผลผลิต							
ชาย (n=116)	69	45	2	-	3.58	0.020	0.984
หญิง (n=177)	108	64	4	1	3.58		
การบริการน้ำดื่ม							
ชาย (n=116)	99	17	-	-	3.85	0.748	0.455
หญิง (n=177)	146	30	1	-	3.82		
สถานที่นั่งพัก							
ชาย (n=116)	83	26	7	-	3.66	-0.165	0.869
หญิง (n=177)	127	42	7	1	3.67		
ห้องสุขา							
ชาย (n=116)	54	45	12	5	3.28	-0.243	0.808
หญิง (n=177)	85	67	18	7	3.30		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
ชาย (n=116)	42	50	21	3	3.13	-0.199	0.842
หญิง (n=177)	55	96	23	3	3.15		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
ชาย (n=116)	72	41	3	-	3.60	-1.034	0.302
หญิง (n=177)	122	50	5	-	3.66		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
ชาย (n=116)	87	26	3	-	3.72	-0.589	0.556
หญิง (n=177)	135	41	1	-	3.76		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
ชาย (n=116)	76	35	5	-	3.61	0.893	0.373
หญิง (n=177)	101	73	3	-	3.55		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
ชาย (n=116)	70	41	5	-	3.56	0.251	0.802
หญิง (n=177)	106	62	8	1	3.54		
คุณภาพของผลผลิต							
ชาย (n=116)	74	41	1	-	3.63	-0.714	0.476
หญิง (n=177)	122	52	3	-	3.67		
การบริการนำดื่ม							
ชาย (n=116)	109	7	-	-	3.94	1.615	0.107
หญิง (n=177)	157	20	-	-	3.89		
สถานที่นั่งพัก							
ชาย (n=116)	90	25	1	-	3.77	0.898	0.370
หญิง (n=177)	129	46	2	-	3.72		
ห้องสุขา							
ชาย (n=116)	70	43	3	-	3.58	1.062	0.289
หญิง (n=177)	102	64	9	2	3.50		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
ชาย (n=116)	50	49	16	1	3.28	-0.080	0.937
หญิง (n=177)	70	89	16	2	3.28		

ตารางที่ 7 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
ชาย (n=116)	73	39	4	-	3.60	-1.215	0.225
หญิง (n=177)	123	50	4	-	3.67		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
ชาย (n=116)	92	22	2	-	3.78	0.959	0.338
หญิง (n=177)	129	47	1	-	3.72		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
ชาย (n=116)	80	33	3	-	3.66	1.254	0.211
หญิง (n=177)	109	62	6	-	3.58		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
ชาย (n=116)	82	31	3	-	3.68	1.168	0.244
หญิง (n=177)	113	59	4	1	3.61		
คุณภาพของผลผลิต							
ชาย (n=116)	77	36	3	-	3.64	-0.288	0.774
หญิง (n=177)	117	59	1	-	3.66		
การบริการน้ำดื่ม							
ชาย (n=116)	108	8	-	-	3.93	1.311	0.191
หญิง (n=177)	157	20	-	-	3.89		
สถานที่นั่งพัก							
ชาย (n=116)	77	37	2	-	3.65	-0.803	0.423
หญิง (n=177)	126	48	3	-	3.70		
ห้องสุขา							
ชาย (n=116)	66	46	4	-	3.54	0.729	0.467
หญิง (n=177)	99	66	10	2	3.48		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
ชาย (n=116)	42	53	20	1	3.17	-0.372	0.710
หญิง (n=177)	59	97	19	2	3.20		

$$t_{.05} \text{ df } \alpha = 1.960$$

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
เกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
สวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t = -2.131$) บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ ($t = -2.469$)
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม ($t = -2.240$) ห้องสุขา ($t = -2.970$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ
($t = -2.704$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 8)

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววนาบัว
แตกต่างกันคือ การบรรยาย ($t = -3.470$) เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม ($t = -2.967$) สภาพแวดล้อมทั่วไป
($t = -2.590$) คุณภาพของผลผลิต ($t = -3.261$) การบริการน้ำดื่ม ($t = -2.018$) สถานที่นั่งพัก ($t = -3.817$)
ห้องสุขา ($t = -5.323$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t = -3.120$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 8)

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม ($t = -3.526$) สภาพแวดล้อมทั่วไป
($t = -3.217$) สถานที่นั่งพัก ($t = -3.231$) และห้องสุขา ($t = -3.452$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
0.05 (ตารางที่ 8)

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้
แตกต่างกัน คือ บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ ($t = -2.205$) เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม
($t = -3.184$) สภาพแวดล้อมทั่วไป ($t = -2.290$) สถานที่นั่งพัก ($t = -2.253$) ห้องสุขา ($t = -3.486$) และ
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t = -2.354$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของ
นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
อายุน้อย (n=146)	93	49	4	-	3.61	-2.131*	0.034
อายุมาก (n=147)	109	37	1	-	3.74		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อายุน้อย (n=146)	98	47	1	-	3.66	-2.469*	0.014
อายุมาก (n=147)	118	28	1	-	3.80		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อายุน้อย (n=146)	83	59	4	-	3.54	-2.240*	0.026
อายุมาก (n=147)	103	41	3	-	3.68		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อายุน้อย (n=146)	96	48	2	-	3.64	-0.976	0.330
อายุมาก (n=147)	105	40	2	-	3.70		
คุณภาพของผลผลิต							
อายุน้อย (n=146)	92	51	3	-	3.61	-1.571	0.117
อายุมาก (n=147)	103	44	-	-	3.70		
การบริการน้ำดื่ม							
อายุน้อย (n=146)	116	27	3	-	3.77	-1.878	0.061
อายุมาก (n=147)	127	20	-	-	3.86		
สถานที่นั่งพัก							
อายุน้อย (n=146)	99	41	6	-	3.64	-1.870	0.063
อายุมาก (n=147)	111	35	1	-	3.75		
ห้องสุขา							
อายุน้อย (n=146)	58	72	14	2	3.27	-2.970*	0.003
อายุมาก (n=147)	80	60	7	-	3.50		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อายุน้อย (n=146)	46	69	28	3	3.08	-2.704*	0.007
อายุมาก (n=147)	60	72	15	-	3.31		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียนคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
นาบัว							
การบรรยาย							
อายุน้อย (n=146)	88	51	6	1	3.55	-3.470*	0.001
อายุมาก (n=147)	112	35	-	-	3.76		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อายุน้อย (n=146)	98	41	7	-	3.62	-1.947	0.053
อายุมาก (n=147)	110	36	1	-	3.74		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อายุน้อย (n=146)	86	51	9	-	3.53	-2.967*	0.003
อายุมาก (n=147)	105	42	-	-	3.71		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อายุน้อย (n=146)	98	46	2	-	3.66	-2.590*	0.010
อายุมาก (n=147)	117	30	-	-	3.80		
คุณภาพของผลผลิต							
อายุน้อย (n=146)	75	66	4	1	3.47	-3.261*	0.001
อายุมาก (n=147)	102	43	2	-	3.68		
การบริการน้ำดื่ม							
อายุน้อย (n=146)	116	29	1	-	3.79	-2.018*	0.045
อายุมาก (n=147)	129	18	-	-	3.88		
สถานที่นั่งพัก							
อายุน้อย (n=146)	92	41	12	1	3.53	-3.817*	0.000
อายุมาก (n=147)	118	27	2	-	3.79		
ห้องสุขา							
อายุน้อย (n=146)	49	66	20	11	3.05	-5.323*	0.000
อายุมาก (n=147)	90	46	10	1	3.53		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อายุน้อย (n=146)	39	75	26	6	3.01	-3.120*	0.002
อายุมาก (n=147)	58	71	18	-	3.27		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียนคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
อายุน้อย (n=146)	90	53	3	-	3.60	-1.240	0.216
อายุมาก (n=147)	104	38	5	-	3.67		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อายุน้อย (n=146)	104	41	1	-	3.71	-1.409	0.160
อายุมาก (n=147)	118	26	3	-	3.78		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อายุน้อย (n=146)	73	68	5	-	3.47	-3.526*	0.000
อายุมาก (n=147)	104	40	3	-	3.69		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อายุน้อย (n=146)	74	63	8	1	3.44	-3.217*	0.001
อายุมาก (n=147)	102	40	5	-	3.66		
คุณภาพของผลผลิต							
อายุน้อย (n=146)	92	51	3	-	3.61	-1.550	0.122
อายุมาก (n=147)	104	42	1	-	3.70		
การบริการน้ำดื่ม							
อายุน้อย (n=146)	130	16	-	-	3.89	-1.026	0.306
อายุมาก (n=147)	136	11	-	-	3.93		
สถานที่นั่งพัก							
อายุน้อย (n=146)	98	45	3	-	3.65	-3.231*	0.001
อายุมาก (n=147)	121	26	-	-	3.82		
ห้องสุขา							
อายุน้อย (n=146)	73	62	9	2	3.41	-3.452*	0.001
อายุมาก (n=147)	99	45	3	-	3.65		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อายุน้อย (n=146)	56	68	19	3	3.21	-1.663	0.097
อายุมาก (n=147)	64	70	13	-	3.35		

ตารางที่ 8 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียนคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
อายุน้อย (n=146)	91	49	6	-	3.58	-1.905	0.058
อายุมาก (n=147)	105	40	2	-	3.70		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อายุน้อย (n=146)	101	44	1	-	3.69	-2.205*	0.028
อายุมาก (n=147)	120	25	2	-	3.80		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อายุน้อย (n=146)	83	55	8	-	3.51	-3.184*	0.002
อายุมาก (n=147)	106	40	1	-	3.71		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อายุน้อย (n=146)	88	53	4	1	3.56	-2.290*	0.023
อายุมาก (n=147)	107	37	3	-	3.71		
คุณภาพของผลผลิต							
อายุน้อย (n=146)	89	56	1	-	3.60	-1.545	0.123
อายุมาก (n=147)	105	39	3	-	3.69		
การบริการน้ำดื่ม							
อายุน้อย (n=146)	129	17	-	-	3.88	-1.209	0.228
อายุมาก (n=147)	136	11	-	-	3.93		
สถานที่นั่งพัก							
อายุน้อย (n=146)	94	47	5	-	3.61	-2.253*	0.025
อายุมาก (n=147)	109	38	-	-	3.74		
ห้องสุขา							
อายุน้อย (n=146)	69	65	10	2	3.38	-3.486*	0.001
อายุมาก (n=147)	96	47	4	-	3.63		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อายุน้อย (n=146)	43	77	23	3	3.10	-2.354*	0.019
อายุมาก (n=147)	58	73	16	-	3.29		

$$t_{.05} \text{ df } \alpha = 1.960$$

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.107$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 9)

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวनावุ่ แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.189$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 9)

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.060$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 9)

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t=3.168$) สภาพแวดล้อมทั่วไป ($t=2.537$) คุณภาพของผลผลิต ($t=5.262$) สถานที่นั่งพัก ($t=3.561$) ห้องสุขา ($t=2.174$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.788$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของ
นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	8	-	-	3.71	0.461	0.645
การศึกษามาก (n=265)	182	78	5	-	3.67		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
การศึกษาน้อย (n=28)	21	7	-	-	3.75	0.237	0.813
การศึกษามาก (n=265)	195	68	2	-	3.73		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	8	-	-	3.71	1.228	0.228
การศึกษามาก (n=265)	166	92	7	-	3.60		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	8	-	-	3.71	0.467	0.641
การศึกษามาก (n=265)	181	80	4	-	3.67		
คุณภาพของผลผลิต							
การศึกษาน้อย (n=28)	22	6	-	-	3.79	1.700	0.098
การศึกษามาก (n=265)	173	89	3	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
การศึกษาน้อย (n=28)	25	3	-	-	3.89	1.257	0.216
การศึกษามาก (n=265)	218	44	3	-	3.81		
สถานที่นั่งพัก							
การศึกษาน้อย (n=28)	23	5	-	-	3.82	1.769	0.085
การศึกษามาก (n=265)	187	71	7	-	3.68		
ห้องสุขา							
การศึกษาน้อย (n=28)	18	9	1	-	3.61	1.904	0.058
การศึกษามาก (n=265)	120	123	20	2	3.36		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
การศึกษาน้อย (n=28)	13	15	-	-	3.46	2.107*	0.036
การศึกษามาก (n=265)	93	126	43	3	3.17		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
นาบัว							
การบรรยาย							
การศึกษาน้อย (n=28)	23	4	1	-	3.79	1.443	0.158
การศึกษามาก (n=265)	177	82	5	1	3.64		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
การศึกษาน้อย (n=28)	21	4	3	-	3.64	-0.423	0.672
การศึกษามาก (n=265)	187	73	5	-	3.69		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
การศึกษาน้อย (n=28)	19	8	1	-	3.64	0.221	0.825
การศึกษามาก (n=265)	172	85	8	-	3.62		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
การศึกษาน้อย (n=28)	19	9	-	-	3.68	-0.583	0.560
การศึกษามาก (n=265)	196	67	2	-	3.73		
คุณภาพของผลผลิต							
การศึกษาน้อย (n=28)	19	9	-	-	3.68	1.023	0.307
การศึกษามาก (n=265)	158	100	6	1	3.57		
การบริการน้ำดื่ม							
การศึกษาน้อย (n=28)	24	4	-	-	3.86	0.354	0.724
การศึกษามาก (n=265)	221	43	1	-	3.83		
สถานที่นั่งพัก							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	8	-	-	3.71	0.496	0.620
การศึกษามาก (n=265)	190	60	14	1	3.66		
ห้องสุขา							
การศึกษาน้อย (n=28)	17	8	3	-	3.50	1.442	0.150
การศึกษามาก (n=265)	122	104	27	12	3.27		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
การศึกษาน้อย (n=28)	12	16	-	-	3.43	2.189*	0.029
การศึกษามาก (n=265)	85	130	44	6	3.11		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	8	-	-	3.71	0.824	0.410
การศึกษามาก (n=265)	174	83	8	-	3.63		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
การศึกษาน้อย (n=28)	23	5	-	-	3.82	1.080	0.287
การศึกษามาก (n=265)	199	62	4	-	3.74		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
การศึกษาน้อย (n=28)	18	9	1	-	3.61	0.308	0.758
การศึกษามาก (n=265)	159	99	7	-	3.57		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
การศึกษาน้อย (n=28)	19	9	-	-	3.68	1.466	0.151
การศึกษามาก (n=265)	157	94	13	1	3.54		
คุณภาพของผลผลิต							
การศึกษาน้อย (n=28)	22	6	-	-	3.79	1.697	0.098
การศึกษามาก (n=265)	174	87	4	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
การศึกษาน้อย (n=28)	26	2	-	-	3.93	0.397	0.691
การศึกษามาก (n=265)	240	25	-	-	3.91		
สถานที่นั่งพัก							
การศึกษาน้อย (n=28)	24	3	1	-	3.82	1.011	0.313
การศึกษามาก (n=265)	195	68	2	-	3.73		
ห้องสุขา							
การศึกษาน้อย (n=28)	20	7	1	-	3.68	1.333	0.184
การศึกษามาก (n=265)	152	100	11	2	3.52		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
การศึกษาน้อย (n=28)	15	13	-	-	3.54	2.060*	0.040
การศึกษามาก (n=265)	105	125	32	3	3.25		

ตารางที่ 9 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
การศึกษาน้อย (n=28)	24	4	-	-	3.86	3.168*	0.003
การศึกษามาก (n=265)	172	85	8	-	3.62		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
การศึกษาน้อย (n=28)	24	4	-	-	3.86	1.708	0.096
การศึกษามาก (n=265)	197	65	3	-	3.73		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
การศึกษาน้อย (n=28)	22	5	1	-	3.75	1.448	0.157
การศึกษามาก (n=265)	167	90	8	-	3.60		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
การศึกษาน้อย (n=28)	23	5	-	-	3.82	2.537*	0.015
การศึกษามาก (n=265)	172	85	7	1	3.62		
คุณภาพของผลผลิต							
การศึกษาน้อย (n=28)	26	2	-	-	3.93	5.262*	0.000
การศึกษามาก (n=265)	168	93	4	-	3.62		
การบริการน้ำดื่ม							
การศึกษาน้อย (n=28)	27	1	-	-	3.96	1.643	0.108
การศึกษามาก (n=265)	238	27	-	-	3.90		
สถานที่นั่งพัก							
การศึกษาน้อย (n=28)	25	3	-	-	3.89	3.561*	0.001
การศึกษามาก (n=265)	178	82	5	-	3.65		
ห้องสุขา							
การศึกษาน้อย (n=28)	21	6	1	-	3.71	2.174*	0.037
การศึกษามาก (n=265)	144	106	13	2	3.48		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
การศึกษาน้อย (n=28)	15	13	-	-	3.54	2.788*	0.006
การศึกษามาก (n=265)	86	137	39	3	3.15		

$$t_{.05} \text{ df } \alpha = 1.960$$

สมมติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
เกษตรเลียบบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว
สวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ สถานที่นั่งพัก ($t=-3.248$) ห้องสุขา ($t=-3.678$) และโปสเตอร์ป้าย
ให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.839$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 10)

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนาบัว
แตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t=-2.123$) สถานที่นั่งพัก ($t=-3.744$) ห้องสุขา ($t=-4.627$) และ
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.497$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 10)

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ แตกต่างกัน คือ ห้องสุขา ($t=-3.636$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ
($t=-2.268$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 10)

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้
แตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t=-1.998$) สถานที่นั่งพัก ($t=-4.288$) ห้องสุขา ($t=-4.297$) และ
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.441$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของ
นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	127	62	3	-	3.65	-1.255	0.211
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	75	24	2	-	3.72		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	139	51	2	-	3.71	-0.864	0.388
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	77	24	-	-	3.76		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	119	69	4	-	3.60	-0.527	0.599
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	67	31	3	-	3.63		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	125	64	3	-	3.64	-1.815	0.071
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	76	24	1	-	3.74		
คุณภาพของผลผลิต							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	123	67	2	-	3.63	-1.210	0.228
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	72	28	1	-	3.70		
การบริการน้ำดื่ม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	158	32	2	-	3.81	-0.379	0.705
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	85	15	1	-	3.83		
สถานที่นั่งพัก							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	128	57	7	-	3.63	-3.248*	0.001
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	82	19	-	-	3.81		
ห้องสุขา							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	76	97	17	2	3.29	-3.678*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	62	35	4	-	3.57		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	59	98	32	3	3.11	-2.839*	0.005
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	47	43	11	-	3.36		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
นาบัว							
การบรรยาย							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	123	64	4	1	3.61	-2.123*	0.035
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	77	22	2	0	3.74		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	133	55	4	-	3.67	-0.484	0.629
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	75	22	4	-	3.70		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	125	59	8	-	3.61	-0.509	0.611
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	66	34	1	-	3.64		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	143	47	2	-	3.73	0.379	0.705
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	72	29	-	-	3.71		
คุณภาพของผลผลิต							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	111	75	5	1	3.54	-1.567	0.118
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	66	34	1	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	161	30	1	-	3.83	0.035	0.972
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	84	17	-	-	3.83		
สถานที่นั่งพัก							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	128	49	14	1	3.58	-3.744*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	82	19	-	-	3.81		
ห้องสุขา							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	78	76	27	11	3.15	-4.627*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	61	36	3	1	3.56		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	56	98	32	6	3.06	-2.497*	0.013
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	41	48	12	-	3.29		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	122	65	5	-	3.61	-1.120	0.264
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	72	26	3	-	3.68		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	143	47	2	-	3.73	-0.487	0.627
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	79	20	2	-	3.76		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	112	74	6	-	3.55	-1.065	0.288
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	65	34	2	-	3.62		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	109	72	10	1	3.51	-1.829	0.069
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	67	31	3	-	3.63		
คุณภาพของผลผลิต							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	123	66	3	-	3.63	-1.457	0.146
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	73	27	1	-	3.71		
การบริการน้ำดื่ม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	175	17	-	-	3.91	0.293	0.769
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	91	10	-	-	3.90		
สถานที่นั่งพัก							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	137	53	2	-	3.70	-1.808	0.072
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	82	18	1	-	3.80		
ห้องสุขา							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	101	78	11	2	3.45	-3.636*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	71	29	1	-	3.69		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	70	96	23	3	3.21	-2.268*	0.024
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	50	42	9	-	3.41		

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	122	63	7	-	3.60	-1.998*	0.047
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	74	26	1	-	3.72		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	140	49	3	-	3.71	-1.665	0.097
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	81	20	-	-	3.80		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	122	62	8	-	3.59	-0.926	0.356
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	67	33	1	-	3.65		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	121	65	5	1	3.59	-1.851	0.065
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	74	25	2	-	3.71		
คุณภาพของผลผลิต							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	121	68	3	-	3.62	-1.627	0.105
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	73	27	1	-	3.71		
การบริการน้ำดื่ม							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	174	18	-	-	3.91	0.145	0.885
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	91	10	-	-	3.90		
สถานที่นั่งพัก							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	118	70	4	-	3.59	-4.288*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	85	15	1	-	3.83		
ห้องสุขา							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	94	83	13	2	3.40	-4.297*	0.000
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	71	29	1	-	3.69		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อาชีพในภาคองค์กร (n=192)	58	102	29	3	3.12	-2.441*	0.015
อาชีพนอกภาคองค์กร (n=101)	43	48	10	-	3.33		

$$t_{.05} \text{ df } \alpha = 1.960$$

สมมติฐานที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ การบริการน้ำดื่ม ($t=2.392$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 11)

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววนาบัวแตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t=2.575$) คุณภาพของผลผลิต ($t=2.464$) การบริการน้ำดื่ม ($t=3.608$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.314$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 11)

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมทั่วไป ($t=2.006$) และการบริการน้ำดื่ม ($t=5.475$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 11)

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้ แตกต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมทั่วไป ($t=2.859$) การบริการน้ำดื่ม ($t=5.587$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=2.024$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของ
นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	24	6	-	-	3.80	1.761	0.086
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	178	80	5	-	3.66		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	0.456	0.649
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	193	68	2	-	3.73		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	21	8	1	-	3.67	0.601	0.548
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	165	92	6	-	3.61		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	24	6	-	-	3.80	1.765	0.085
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	177	82	4	-	3.66		
คุณภาพของผลผลิต							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	22	8	-	-	3.73	0.991	0.328
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	173	87	3	-	3.65		
การบริการน้ำดื่ม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	28	2	-	-	3.93	2.392*	0.021
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	215	45	3	-	3.81		
สถานที่นั่งพัก							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	0.834	0.405
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	187	69	7	-	3.68		
ห้องสุขา							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	20	7	3	-	3.57	1.614	0.108
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	118	125	18	2	3.37		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	15	13	1	1	3.40	1.663	0.097
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	91	128	42	2	3.17		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
นาบัว							
การบรรยาย							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	25	5	-	-	3.83	2.575*	0.013
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	175	81	6	1	3.64		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	24	5	1	-	3.77	0.931	0.352
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	184	72	7	-	3.67		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	21	8	1	-	3.67	0.481	0.631
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	170	85	8	-	3.62		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	25	5	-	-	3.83	1.580	0.122
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	190	71	2	-	3.72		
คุณภาพของผลผลิต							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	2.464*	0.018
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	154	102	6	1	3.56		
การบริการน้ำดื่ม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	29	1	-	-	3.97	3.608*	0.001
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	216	46	1	-	3.82		
สถานที่นั่งพัก							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	5	2	-	3.70	0.375	0.708
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	187	63	12	1	3.66		
ห้องสุขา							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	18	7	3	2	3.37	0.545	0.586
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	121	105	27	10	3.28		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	17	10	2	1	3.43	2.314*	0.021
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	80	136	42	5	3.11		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	1.719	0.093
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	171	84	8	-	3.62		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	0.280	0.780
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	199	60	4	-	3.74		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	20	8	2	-	3.60	0.245	0.807
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	157	100	6	-	3.57		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	6	1	-	3.73	2.006*	0.052
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	153	97	12	1	3.53		
คุณภาพของผลผลิต							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	1.466	0.151
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	173	86	4	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	30	-	-	-	4.00	5.475*	0.000
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	236	27	-	-	3.90		
สถานที่นั่งพัก							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	6	1	-	3.73	-0.048	0.962
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	196	65	2	-	3.74		
ห้องสุขา							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	22	7	1	-	3.70	1.781	0.083
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	150	100	11	2	3.51		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	18	10	1	1	3.50	1.839	0.067
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	102	128	31	2	3.26		

ตารางที่ 11 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	24	5	1	-	3.77	1.424	0.163
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	172	84	7	-	3.63		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	23	7	-	-	3.77	0.284	0.777
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	198	62	3	-	3.74		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	21	8	1	-	3.67	0.552	0.581
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	168	87	8	-	3.61		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	25	5	-	-	3.83	2.859*	0.006
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	170	85	7	1	3.61		
คุณภาพของผลผลิต							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	22	8	-	-	3.73	1.075	0.289
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	172	87	4	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	30	-	-	-	4.00	5.587*	0.000
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	235	28	-	-	3.89		
สถานที่นั่งพัก							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	24	5	1	-	3.77	1.043	0.298
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	179	80	4	-	3.67		
ห้องสุขา							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	21	8	1	-	3.67	1.535	0.126
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	144	104	13	2	3.48		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
อยู่ในจังหวัดนครปฐม (n=30)	16	12	1	1	3.43	2.024*	0.044
อยู่ในจังหวัดอื่นๆ (n=263)	85	138	38	2	3.16		

$t_{.05, df} \alpha = 1.960$

สมมติฐานที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

ผลการศึกษา พบว่า

6.1 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.997$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12)

6.2 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนาบัวแตกต่างกัน คือ การบรรยาย ($t=-2.063$) และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.505$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12)

6.3 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.202$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12)

6.4 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกัน คือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ ($t=-2.662$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรของ
นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกัน

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เทียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนกล้วยไม้							
การบรรยาย							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	73	42	2	-	3.61	-1.791	0.075
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	129	44	3	-	3.72		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	83	34	-	-	3.71	-0.636	0.525
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	133	41	2	-	3.74		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	69	45	3	-	3.56	-1.222	0.223
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	117	55	4	-	3.64		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	76	40	1	-	3.64	-0.877	0.381
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	125	48	3	-	3.69		
คุณภาพของผลผลิต							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	76	40	1	-	3.64	-0.400	0.690
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	119	55	2	-	3.67		
การบริการน้ำดื่ม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	95	20	2	-	3.80	-0.822	0.412
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	148	27	1	-	3.84		
สถานที่นั่งพัก							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	82	33	2	-	3.68	-0.247	0.805
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	128	43	5	-	3.70		
ห้องสุขา							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	49	61	7	-	3.36	-0.572	0.568
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	89	71	14	2	3.40		
โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	30	63	23	1	3.04	-2.997*	0.003
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	76	78	20	2	3.30		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
นาบัว							
การบรรยาย							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	73	39	4	1	3.57	-2.063*	0.040
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	127	47	2	-	3.71		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	83	31	3	-	3.68	0.031	0.975
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	125	46	5	-	3.68		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	73	41	3	-	3.60	-0.584	0.560
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	118	52	6	-	3.64		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	80	37	-	-	3.68	-1.303	0.194
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	135	39	2	-	3.76		
คุณภาพของผลผลิต							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	70	44	3	-	3.57	-0.104	0.917
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	107	65	3	1	3.58		
การบริการน้ำดื่ม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	95	22	-	-	3.81	-0.758	0.449
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	150	25	1	-	3.85		
สถานที่นั่งพัก							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	84	28	5	-	3.68	0.313	0.755
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	126	40	9	1	3.65		
ห้องสุขา							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	54	49	10	4	3.31	0.302	0.763
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	85	63	20	8	3.28		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	30	60	25	2	3.01	-2.505*	0.013
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	67	86	19	4	3.23		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์							
การบรรยาย							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	71	42	4	-	3.57	-1.595	0.112
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	123	49	4	-	3.68		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	87	27	3	-	3.72	-0.778	0.437
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	135	40	1	-	3.76		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	64	49	4	-	3.51	-1.635	0.103
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	113	59	4	-	3.62		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	63	49	5	-	3.50	-1.255	0.210
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	113	54	8	1	3.59		
คุณภาพของผลผลิต							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	81	35	1	-	3.68	0.788	0.431
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	115	58	3	-	3.64		
การบริการน้ำดื่ม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	105	12	-	-	3.90	-0.501	0.617
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	161	15	-	-	3.92		
สถานที่นั่งพัก							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	86	31	-	-	3.74	0.065	0.948
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	133	40	3	-	3.74		
ห้องสุขา							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	64	49	4	-	3.51	-0.447	0.655
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	108	58	8	2	3.55		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	39	60	17	1	3.17	-2.202*	0.028
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	84	78	15	2	3.35		

ตารางที่ 12 (ต่อ)

แหล่งท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์	ระดับความพึงพอใจ				คะแนน เฉลี่ย	t	Sig.
	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พอใจ			
สวนผลไม้							
การบรรยาย							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	76	38	3	-	3.62	-0.462	0.645
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	120	51	5	-	3.65		
บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	86	30	1	-	3.73	-0.531	0.596
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	135	39	2	-	3.76		
เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	71	41	5	-	3.56	-1.258	0.210
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	118	54	4	-	3.65		
สภาพแวดล้อมทั่วไป							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	78	37	2	-	3.65	0.375	0.708
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	117	53	5	1	3.63		
คุณภาพของผลผลิต							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	83	32	2	-	3.69	1.210	0.227
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	111	63	2	-	3.62		
การบริการน้ำดื่ม							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	105	12	-	-	3.90	-0.331	0.741
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	160	16	-	-	3.91		
สถานที่นั่งพัก							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	75	40	2	-	3.62	-1.421	0.157
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	128	45	3	-	3.71		
ห้องสุขา							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	57	55	5	-	3.44	-1.285	0.200
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	108	57	9	2	3.54		
โปรแกรมป้ายให้ความรู้ต่างๆ							
มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=117)	31	63	22	1	3.06	-2.662*	0.008
ไม่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตร(n=176)	70	87	17	2	3.28		

$$t_{.05} \text{ df } \alpha = 1.960$$

ข้อวิจารณ์

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบบลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเกษตร 4 แห่ง คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้ และนาบัว ทำให้ได้ข้อมูลที่มีประโยชน์และน่าสนใจดังนี้ คือ

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนโดยรวมเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.63 คะแนน ซึ่งมีรายละเอียดการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยวประกอบด้วย บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ คุณภาพของผลผลิต การบรรยายและเส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม ซึ่งนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ได้รับความรู้และสังเกตเห็นความสามารถในการปฏิบัติกิจกรรมของสมาชิกกลุ่ม รวมทั้งได้เห็นผลผลิตที่น่าสนใจ ได้แก่ ข้าวตังจากข้าวซ้อมมือหน้าัญญูพืชหน้าหมูหยอง และหน้าผักผลไม้ ไข่เค็มเสริมไอโอดีน และผลไม้ปรุงรส ที่ได้เครื่องหมาย อย. ทำให้นักท่องเที่ยวสังเกตเห็นว่าผลผลิตของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.71 คะแนน เพราะได้มีการพัฒนาผลผลิตให้เป็นที่น่าสนใจและแตกต่างจากที่มีการผลิตโดยทั่วไป อีกทั้งนักท่องเที่ยวสามารถเลือกซื้อได้จากแหล่งท่องเที่ยวอย่างสะดวก ทั้งได้รู้ว่าผลผลิตต่าง ๆ ได้มีการจำหน่ายอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ร้านค้าในอำเภอพุทธมณฑล ร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตลาด อตก. กรุงเทพฯ และบริษัทตั้งฮั่วเส็ง จำกัด กรุงเทพฯ เป็นต้น แต่นักท่องเที่ยวบางรายมีปัญหาว่าผลิตภัณฑ์มีราคาแพงเกินไป นอกจากนี้ยังพบอีกว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ความรู้ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนี้มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.56 คะแนน แต่สำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ นักท่องเที่ยวคิดว่ามีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 คะแนน แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ได้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ชัดเจน จึงทำให้ได้ประโยชน์มาก แต่นักท่องเที่ยวมีปัญหาว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก รวมทั้งโปสเตอร์และป้ายความรู้ที่มีอยู่ไม่ชัดเจนยากที่จะจดยละเอียดข้อมูลที่ต้องการ เพราะโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆ ได้ทำมาเป็นเวลานานจากการสนับสนุนของกรมส่งเสริมการเกษตร แต่มิได้มีการปรับปรุงหรือพัฒนาโดยแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเอง เพราะหวังว่าจะได้รับความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการเกษตรอีก

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับบริการการท่องเที่ยวเกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ คือ การบริการน้ำดื่ม สถานที่นั่งพัก สภาพแวดล้อมทั่วไป และห้องสุขา ปรากฏว่า นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจมากทุกอย่าง แสดงให้เห็นว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ได้มีบริการที่สะดวก สบาย สะอาด และปลอดภัย ที่ทำให้นักท่องเที่ยวที่เหน็ดเหนื่อยและกระหายจากการเดินทาง กลางแสงแดด มีความรู้สึกสดชื่น เมื่อได้รับบริการน้ำดื่มที่เย็นและสะอาด มีสถานที่นั่งพัก ที่สบาย และสภาพแวดล้อมที่ร่มรื่น อีกทั้งมีห้องสุขาที่สะอาด ล้วนแต่เป็นบริการที่นักท่องเที่ยว มีความต้องการ เพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้บริการอย่างมากดังนั้นบริการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่ได้รับความนิยม อย่างกว้างขวางและยั่งยืน

อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบสมมติฐานได้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ แตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับโปสเตอร์และป้ายความรู้แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อย (เท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 3 และต่ำกว่า) มีความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.54 คะแนน และนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษามาก (สูงกว่ามัธยมศึกษาปีที่ 3 ขึ้นไป) มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.25 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ส่วนผลความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันก็มีความแตกต่าง เช่นเดียวกันคือ นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กร (ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกร แม่บ้าน และ รับจ้าง) มีความพึงพอใจปานกลาง ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.41 คะแนน และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพ ในภาคองค์กร (นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัทเอกชน) มีความพึงพอใจปานกลางเช่นกันด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.21 คะแนน ซึ่งแตกต่างกันทางสถิติอย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร แตกต่างกัน ก็มีความพึงพอใจแตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.35 คะแนน และนักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ การท่องเที่ยวเกษตรก็มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ยเพียง 3.17 คะแนน ซึ่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษามาก มีอาชีพในภาคองค์กร และมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรต่างมีความเห็นว่า โปสเตอร์และ ป้ายความรู้เก่าและไม่ชัดเจน ทำให้ไม่น่าสนใจ ด้วยเหตุผลที่ไม่มีการปรับปรุงและพัฒนาด้วยตนเอง

ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ห้องสุขา ซึ่งได้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุและอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับห้องสุขาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.65 คะแนน และนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.41 คะแนน และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.69 คะแนน แต่นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพในภาคองค์กรมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.45 คะแนน ซึ่งก็มีความแตกต่างเช่นเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าห้องสุขาของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์มีความสะดวกและสะอาดระดับหนึ่งที่นักท่องเที่ยวอายุมากและนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กร สามารถรับได้เพราะเข้าใจในสภาพของห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวเกษตร แต่นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยและมีอาชีพในภาคองค์กรไม่นิยมสภาพห้องสุขาดังกล่าว ดังนั้นสิ่งสำคัญที่เกี่ยวกับการบริการที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและเน้นให้เห็นความสำคัญของ ความสะอาด สะดวก และปลอดภัย เพราะแหล่งท่องเที่ยวเกษตรโดยทั่วไปมักไม่เข้าใจในความสำคัญของความสะอาดของห้องสุขา จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวนั้นไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร ถึงแม้จะเป็นแหล่งความรู้ที่น่าสนใจและมีประโยชน์มากก็ตาม

2. สวนผลไม้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนเฉลี่ยโดยรวมรองลงมาเท่ากับ 3.62 คะแนน ซึ่งได้จากรายละเอียดเกี่ยวกับการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ทำให้มีความพึงพอใจมาก คือ บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.74 คะแนน) คุณภาพของผลผลิต (3.65 คะแนน) การบรรยาย (3.64 คะแนน) และเส้นทาง การเดินทาง เยี่ยมชม (3.61 คะแนน) แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมสวนผลไม้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการทำสวนผลไม้ผสมผสานที่มีผลไม้ที่หลากหลาย ได้แก่ ส้มโอ มะม่วง ขนุน มะพร้าว และมะปราง เป็นต้น ที่ให้ผลผลิตมีรสชาติดี และปลอดภัยจากสารเคมี ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวเห็นว่าสวนผลไม้มีผลผลิตที่มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.69 คะแนน อีกทั้งมีบริการให้ชิมผลไม้ซึ่งมีผลให้นักท่องเที่ยวตั้งใจในรสชาติ จึงต้องซื้อกลับไปบริโภคที่บ้าน และเป็นของฝากอีกด้วย แต่นักท่องเที่ยวบางรายมีความคิดเห็นว่าส้มโอมีราคาแพงไป อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าความรู้ที่ได้จากสวนผลไม้มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.57 คะแนน แสดงให้เห็นว่าที่สวนผลไม้มีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวได้ระดับหนึ่ง แต่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 คะแนน

เพราะสวนผลไม้ไม่มีเอกสารความรู้เผยแพร่แจกให้นักท่องเที่ยว โปสเตอร์และป้ายความรู้ไม่ชัดเจน ทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.19 คะแนน เพราะโปสเตอร์และป้ายความรู้รวมทั้งเอกสารความรู้เผยแพร่ไม่มีการพัฒนาและจัดทำเพิ่ม

สำหรับข้อมูลเกี่ยวกับการบริการของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่สวนผลไม้ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก คือ การบริการน้ำดื่ม (3.90 คะแนน) สถานที่นั่งพัก (3.68 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.64 คะแนน) และห้องสุขา (3.50 คะแนน) จะเห็นได้ว่าสวนผลไม้มีบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวสามารถใช้บริการได้ดีระดับหนึ่ง

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ ปัจจุบัน และประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจเกี่ยวกับโปสเตอร์และป้ายความรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากและอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.29 และ 3.10 คะแนน ตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาน้อยมีความพึงพอใจมาก (3.54 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษามากมีความพึงพอใจปานกลาง (3.15 คะแนน) อีกทั้งพบว่านักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กร และมีอาชีพในภาคองค์กรมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.33 และ 3.12 คะแนน ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดอื่น ๆ มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 และ 3.16 คะแนน ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์และมีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรก็มีความพึงพอใจปานกลางเช่นกัน ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.28 และ 3.06 คะแนน ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าโปสเตอร์และป้ายความรู้ของสวนผลไม้ไม่ค่อยมีประสิทธิภาพและคุณภาพ ทำให้นักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานแตกต่างกันต่างก็มีความพึงพอใจระดับใกล้เคียงกัน ดังนั้นการทำสื่อเพื่อการถ่ายทอดความรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นแก่การถ่ายทอดความรู้ เพราะเป็นการช่วยให้การถ่ายทอดความรู้มีประสิทธิภาพและสะดวก ซึ่งจำเป็นต้องมีการดูแลรักษาให้มีสภาพอย่างสม่ำเสมอ เพราะจะทำให้เกิดประโยชน์แก่การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอย่างแท้จริงการที่จะหวังพึ่งความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการเกษตร อาจทำให้เสียโอกาสในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเกษตรอย่างน่าเสียดาย

ส่วนการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรของสวนผลไม้ที่ถือว่าสำคัญ คือ ห้องสุขา ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจมาก (3.63 คะแนน) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลาง (3.38 คะแนน) นักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อยความพึงพอใจมาก (3.71 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษามากมีความพึงพอใจปานกลาง (3.48 คะแนน) และสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความพึงพอใจมาก (3.69 คะแนน) และผู้ที่มีอาชีพในภาคองค์กรมีความพึงพอใจปานกลาง (3.40 คะแนน) จะเห็นได้ว่าความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก มีการศึกษาน้อย และมีอาชีพอยู่นอกภาคองค์กรยอมรับสภาพของห้องสุขาของสวนผลไม้ได้ระดับหนึ่ง เพราะเข้าใจถึงข้อจำกัดของสภาพในแหล่งท่องเที่ยวเกษตร นอกจากนั้นยังได้พบอีกว่า สถานที่นั่งพัก และสภาพแวดล้อมทั่วไปของสวนผลไม้ ทำให้นักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก และการศึกษาน้อยมีความพึงพอใจมาก แต่นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อย และการศึกษามากมีความพึงพอใจปานกลาง แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุ และระดับการศึกษาแตกต่างกันมีมาตรฐานเกี่ยวกับการบริการที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังนั้นเพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน จึงต้องส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวเกษตรเล็งเห็นถึงความสำคัญของการดูแลรักษาสถานที่ให้สะอาด สามารถใช้บริการได้สะดวก และปลอดภัย เพื่อให้การบริการของแหล่งท่องเที่ยวเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวทุกระดับ

3. สวนกล้วยไม้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.60 คะแนน จากรายละเอียดการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับบุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.73 คะแนน) การบรรยาย (3.67 คะแนน) คุณภาพของผลผลิต (3.66 คะแนน) และเส้นทางเดินทางเยี่ยมชม (3.61 คะแนน) แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมสวนกล้วยไม้ได้รับความรู้และเล็งเห็นประโยชน์ความรู้ที่ได้รับมากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.61 คะแนน รวมทั้งเห็นว่าผลผลิตของสวนกล้วยไม้นี้มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.67 คะแนน เพราะที่สวนกล้วยไม้นี้ได้มีการพัฒนากล้วยไม้สกุลหายากจากการผสมพันธุ์ ทำให้ได้กล้วยไม้ที่ชื่อ “ทัศนีย์” ที่มีลักษณะเด่น คือ ดอกมีสีม่วงแดง เข้มคล้ายกำมะหยี่ ดอกใหญ่กลีบดอกกลมมนหนา ไม่ฉีกขาดง่าย มีดินแข็งแรง เลี้ยงง่าย เจริญเติบโตได้ดี ทำให้เป็นที่ต้องการของตลาดยุโรปและเอเชีย รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการดูแลเลี้ยงดูกล้วยไม้ให้ได้ผลดี แต่นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ได้ประโยชน์ปานกลาง (3.39 คะแนน) ซึ่งอาจเป็นเพราะโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน

เพราะได้ทำมาเป็นเวลานาน ไม่มีการปรับปรุง และพัฒนาจึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.20 คะแนน ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์และสวนผลไม้ อีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวเกษตรไม่มีเอกสารความรู้เผยแพร่แจก จึงทำให้นักท่องเที่ยวได้ข้อมูลไปประยุกต์ใช้ไม่สมบูรณ์

ส่วนการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรของสวนกล้วยไม้ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับ การบริการน้ำดื่ม (3.82 คะแนน) สถานที่นั่งพัก (3.69 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.67 คะแนน) แต่ห้องสุขาของสวนกล้วยไม้ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.36 คะแนน ด้วยเหตุผลที่ห้องสุขาไม่สะอาด ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดปัญหา และบริการอีกอย่างหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวพบว่ามีปัญหา คือ ทำเทียบเรือ เพราะทำเทียบเรือของสวนกล้วยไม้ไม่มีขั้นบันไดขึ้นลง เมื่อน้ำลงก็จะทำให้ทำเทียบเรือสูงกว่าระดับน้ำมากทำให้นักท่องเที่ยวขึ้นลงเรือไม่สะดวกและไม่ปลอดภัย ดังนั้นการบริการที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่สวนกล้วยไม้ จึงควรได้มีการพิจารณาเพื่อพัฒนาให้สภาพแวดล้อมและสาธารณูปโภครวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆมีการพัฒนาเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้อย่างสะดวก สบาย และปลอดภัย

จากผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกัน มีความพึงพอใจเกี่ยวกับโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากและอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.31 และ 3.08 คะแนน ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อย และการศึกษามากมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.46 และ 3.17 คะแนน ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กรและในภาคองค์กรก็มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.36 และ 3.11 คะแนน ตามลำดับ รวมทั้งได้พบว่านักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์และมีประสบการณ์มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.30 และ 3.04 คะแนน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆของสวนกล้วยไม้ไม่มีคุณภาพดีเท่าที่ควร เพราะสื่อต่างๆ ได้รับความสนับสนุนจากกรมส่งเสริมการเกษตรมาเป็นระยะเวลาานพอสมควร แต่มิได้มีการพัฒนาต่อจึงทำให้สื่อเก่าไม่ชัดเจนและไม่น่าสนใจ

ส่วนผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรที่จำเป็นและสำคัญคือ ห้องสุขา ก็ได้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับห้องสุขาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจมาก (3.50 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลาง (3.27 คะแนน) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความพึงพอใจมาก (3.57 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพในภาคองค์กรมีความพึงพอใจปานกลาง (3.29 คะแนน) แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากและมีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพห้องสุขาของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนกล้วยไม้ แต่นักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยและมีอาชีพในภาคองค์กรไม่อาจรับสภาพที่พบได้ ดังนั้นห้องสุขาของสวนกล้วยไม้ควรจะได้มีการพิจารณาเพื่อทำการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

4. นาบัว เป็นแหล่งท่องเที่ยวเกษตรที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากด้วยคะแนนโดยรวมเฉลี่ยเท่ากับ 3.58 คะแนน ซึ่งมีรายละเอียดการให้บริการความรู้แก่นักท่องเที่ยวที่ทำให้มีความพึงพอใจมาก คือ บุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ (3.68 คะแนน) การบรรยาย (3.66 คะแนน) เส้นทางเดินชมชม (3.62 คะแนน) คุณภาพของผลผลิต (3.58 คะแนน) แสดงให้เห็นว่า นักท่องเที่ยวที่ได้เยี่ยมชมนาบัวได้รับความรู้จากการบรรยายและการนำชมกิจกรรมในพื้นที่ อีกทั้งยังเห็นการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปลูกบัวพันธุ์ตรขาวหรือสัตตบงกช ที่มีดอกสีขาว ขนาดใหญ่ ดอกตูมทรงป้อม กลีบดอกซ้อนมาก มีการเก็บดอกบัวขณะที่ยังตูมอยู่ให้มีก้านดอกยาวประมาณ 10-50 เซนติเมตร แล้วมัดเป็นกำกำละ 10 ดอก ห่อด้วยใบบัว เพื่อส่งขายยังปากคลองตลาด การเก็บดอกบัวของนาบัวนี้ เก็บวันเว้นวัน นอกจากมีการปลูกบัวในนาบัวแล้วยังมีการเลี้ยงปลาหลายชนิด เช่น ปลาตะเพียน ปลาดุก ปลาไน และปลาสวาย เป็นต้น อีกทั้งมีดอกไม้บอนขอบบ่อ และมีการปลูกไม้ผลบนขอบบ่อ ได้แก่ มะม่วง ขนุน กระท้อน และมะพร้าวอีกด้วย จะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวได้รับความรู้จากการเยี่ยมชมนาบัวเกี่ยวกับการทำนาบัว การเก็บเกี่ยวอีกทั้งยังเห็นการจัดการนาบัวแบบผสมผสานซึ่งเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทำให้นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าคุณค่าที่ได้รับมีประโยชน์มาก (3.61 คะแนน) และผลผลิตของนาบัวก็มีประโยชน์มากเช่นกัน (3.67 คะแนน) แต่ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้มีประโยชน์ปานกลาง (3.39 คะแนน) ซึ่งอาจเป็นเพราะนาบัวไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก อีกทั้งโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจนทำให้ไม่น่า สนใจเท่าที่ควร และไม่มีการปรับปรุงซึ่งอาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัวมิได้เห็นความสำคัญของสื่อโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆ จึงควรปรับปรุงและพัฒนา

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับการบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเกษตรของนาบัว พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม (3.83 คะแนน) สภาพแวดล้อมทั่วไป (3.73 คะแนน) สถานที่นั่งพัก (3.66 คะแนน) แต่สำหรับห้องสุขานักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.29 คะแนน แสดงให้เห็นว่าการบริการของนาบัวมีระดับดีเป็นที่พึงพอใจของนักท่องเที่ยวระดับหนึ่ง แต่นักท่องเที่ยวก็มีปัญหาว่าไม่มีห้องสุขาในนาบัวแปลงที่ 2 และท่าเทียบเรือก็ไม่สะดวก จะเห็นได้ว่าสภาพแหล่งท่องเที่ยวของนาบัวยังมีจุดอ่อนเกี่ยวกับความไม่สะดวกในการเยี่ยมชม จึงควรมีการพิจารณาเพื่อการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าประทับใจมากยิ่งขึ้น

จากการทดสอบสมมติฐาน ได้พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ที่อยู่ปัจจุบัน และประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับโปสเตอร์ และป้ายความรู้ต่างๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากและอายุน้อย มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.27 และ 3.01 คะแนน ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาน้อยและมีการศึกษามากมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 และ 3.11 คะแนน ตามลำดับ สำหรับนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กร และที่มีอาชีพในภาคองค์กร มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.29 และ 3.06 คะแนน ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวที่อยู่ในจังหวัดนครปฐม และจังหวัดอื่นๆ มีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.43 และ 3.11 คะแนน ตามลำดับ อีกทั้งนักท่องเที่ยวที่ไม่มีประสบการณ์และมีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตรมีความพึงพอใจปานกลางด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.23 และ 3.01 คะแนน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวถึงแม้จะมีพื้นฐานแตกต่างกันก็มีความพึงพอใจเกี่ยวกับโปสเตอร์และป้ายความรู้ต่างๆของนาบัวในระดับปานกลางใกล้เคียงกัน แสดงให้เห็นว่าสื่อโปสเตอร์ และป้ายความรู้ต่างๆของนาบัวไม่เป็นที่น่าสนใจเพราะไม่ชัดเจน เก่า ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ สวนผลไม้ และสวนกล้วยไม้ คือ คอยงบประมาณจากกรมส่งเสริมการเกษตร ทำให้เจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรไม่ทำการพัฒนาสื่อที่เป็นประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยตนเอง

ส่วนผลการทดสอบสมมติฐาน เกี่ยวกับบริการที่เกี่ยวข้องของการท่องเที่ยวเกษตรที่จำเป็น และสำคัญ คือ ห้องสุขา ปรากฏว่า นักท่องเที่ยวที่มีอายุ และอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ นักท่องเที่ยวที่มีอายุมากมีความพึงพอใจมาก (3.53 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยมีความพึงพอใจปานกลาง (3.05 คะแนน) ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความพึงพอใจมาก (3.56 คะแนน) และนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพในภาคองค์กรมีความพึงพอใจปานกลาง (3.15 คะแนน) แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุมาก และมีอาชีพนอกภาคองค์กรมีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพของห้องสุขาในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัวดีกว่านักท่องเที่ยวที่มีอายุน้อยและมีอาชีพในภาคองค์กรจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีการพิจารณาถึงสภาพของห้องสุขา เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาบริการที่เกี่ยวข้องของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัวให้เป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวกี่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยว ความแตกต่างของความพึงพอใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ของนักท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน รวมทั้งปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบสอบถามรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 293 คน และนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่า t-test ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 60.41 เป็นเพศชาย ร้อยละ 39.59 เป็นผู้ที่มียุ 20-24 ปี ร้อยละ 17.75 มีอายุน้อยที่สุด คือ 13 ปี อายุมากที่สุด 63 ปี จึงมีอายุเฉลี่ย 36.39 ปี เป็นผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด ร้อยละ 65.53 รองลงมา มีการศึกษาระดับปริญญาโท ร้อยละ 12.97 เป็นผู้ที่มีอาชีพเป็นข้าราชการมากที่สุด ร้อยละ 26.28 รองลงมาคือ อาชีพเป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา ร้อยละ 21.16 และมีที่อยู่ปัจจุบันในกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 44.72 รองลงมาเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดนครปฐม ร้อยละ 10.25 นอกจากนี้ยังพบว่านักท่องเที่ยวไม่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวเกษตร ร้อยละ 60.07 และมีประสบการณ์ ร้อยละ 39.93

นอกจากนั้นยังพบว่าแหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารมากที่สุดคือ เพื่อน ร้อยละ 41.98 รองลงมาคือ แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ ร้อยละ 32.42 โทรทัศน์ ร้อยละ 30.72 ญาติ ร้อยละ 21.16 หนังสือพิมพ์ ร้อยละ 15.02 วิทยู ร้อยละ 11.60 วารสาร ร้อยละ 11.26 อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 5.80 ป้ายข้างทาง ร้อยละ 3.41 บริษัทนำเที่ยว ร้อยละ 3.07 การฝึกอบรมและการประชุมที่ทำงาน ร้อยละ 2.73 สถาบันเกษตรราชการ ร้อยละ 1.71 กรมส่งเสริมการเกษตร ร้อยละ 1.02 โรงเรียน ร้อยละ 0.68 และสถาบันพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ ร้อยละ 0.34 เท่ากับงานวันเกษตรแห่งชาติ

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว และประโยชน์ที่ได้รับเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ คือ

1. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ พบว่านักท่องเที่ยวพึงพอใจมากที่สุดที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.63 คะแนน สวนผลไม้ สวนกล้วยไม้ และนาบัวด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.62 3.60 และ 3.58 คะแนน ตามลำดับ

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากเกี่ยวกับการบริการต่างๆ ของพนักงานขับเรือและบุคลากรที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวด้วยคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3.81 คะแนน รูปแบบการใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.77 คะแนน และค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตรด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.55 คะแนน รองลงมา ตามลำดับ

3. ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

จากผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่าการเยี่ยมชมที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์มีประโยชน์มาก ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.57 ที่สวนกล้วยไม้และสวนผลไม้ก็มีประโยชน์มากด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.56 คะแนน เท่ากัน และนาบัวมีประโยชน์ด้วยคะแนนเฉลี่ย 3.54 คะแนน

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

สำหรับปัญหาจากการท่องเที่ยวเกษตรของนักท่องเที่ยว ปรากฏว่า

1. สวนกล้วยไม้ มีปัญหาเกี่ยวกับท่าเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 3.41 ทางเดินไม่สะดวกในการเยี่ยมชม ร้อยละ 2.40 ห้องน้ำไม่สะอาด ร้อยละ 1.71 ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 0.68 เท่ากับพันธุ์กล้วยไม้ไม่หลากหลาย และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.34
2. นาบัว มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีห้องน้ำในแปลงที่ 2 ร้อยละ 7.51 ท่าเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 4.10 สถานที่นั่งพักไม่สะดวกสบาย ร้อยละ 1.37 ไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.02 เท่ากับมีกิ่งไม้กีดขวาง พันธุ์บัวไม่หลากหลายและไม่น่าสนใจ ร้อยละ 0.68 และป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.34
3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์ มีปัญหาเกี่ยวกับอาหารที่ให้ชิมไม่มีภาชนะปิด ร้อยละ 1.37 ราคาผลิตภัณฑ์แพงเกินไป ร้อยละ 1.02 และไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน
4. สวนผลไม้ มีปัญหาเกี่ยวกับไม่มีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.37 สัมโม่มีราคาแพงเกินไป ร้อยละ 1.02 การอธิบายการทำสวนไม่ชัดเจน ร้อยละ 0.68 ซึ่งเท่ากับสถานที่นั่งพักไม่เป็นระเบียบ ห้องน้ำหาลำบาก (ป้ายไม่ชัดเจน) ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับทางเดินชมสวนไม่สะดวกและป้ายความรู้ต่างๆ ไม่ชัดเจน
5. ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร มีปัญหาเกี่ยวกับความไม่เป็นระเบียบ สกปรก ร้อยละ 3.07 การบริการด้านข้อมูลท่องเที่ยวไม่ชัดเจน ร้อยละ 2.40 ไม่มีการจัดแบ่งสัดส่วนภายในศูนย์ฯ ให้ชัดเจน ร้อยละ 1.02 ท่าเทียบเรือขึ้นลงไม่สะดวก ร้อยละ 0.68 กิจกรรมท่องเที่ยวไม่น่าสนใจไม่หลากหลาย ร้อยละ 0.34 ซึ่งเท่ากับไม่มีเอกสารคู่มือท่องเที่ยวเป็นภาษาอังกฤษ สถานที่จอดรถไม่สะดวกและไม่เพียงพอ และเก็บค่าท่องเที่ยวล่องเรือชมสวนแพงเกินไป

นักท่องเที่ยวได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรและศูนย์บริการท่องเที่ยว ดังนี้

1. สวนกล้วยไม้ มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 3.41 ควรปรับปรุงทางเดินชมสวน เท่ากับควรมีพันธุ์กล้วยไม้ที่หลากหลายกว่านี้ ร้อยละ 2.73 ควรปรับปรุงห้องน้ำให้สะอาดและสะดวก ร้อยละ 2.05 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ ร้อยละ 1.71 และควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการขยายพันธุ์ เท่ากับควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน ร้อยละ 1.37

2. นาบัว มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีห้องน้ำไว้บริการในแปลงที่ 2 ร้อยละ 5.11 ควรปรับปรุงห้องน้ำในแปลงที่ 1 ร้อยละ 3.07 ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 2.73 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ เท่ากับควรปรับปรุงสถานที่นั่งพัก ควรมีพันธุ์บัวที่หลากหลายและน่าสนใจ ควรมีการบรรยายที่ชัดเจน และควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.37 และควรตัดกิ่งไม้ที่กีดขวางการเดินทางเยี่ยมชม เท่ากับควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน ร้อยละ 1.02

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ มีข้อเสนอแนะ คือ ควรมีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 3.41 ควรมีการสาธิตเกี่ยวกับการทำไข่เค็มและข้าวตัง ซึ่งเท่ากับควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 1.71 และควรจัดสถานที่จำหน่ายที่น่าสนใจมากกว่านี้ ร้อยละ 1.37

4. สวนผลไม้ มีข้อเสนอแนะ คือ ควรปรับปรุงทางเดินชมสวน ร้อยละ 2.73 ควรมีเอกสารเผยแพร่ความรู้แจก ร้อยละ 2.40 ควรทำป้ายความรู้ต่างๆให้ชัดเจน ร้อยละ 2.05 และควรมีพันธุ์ที่หลากหลายมากกว่านี้ ร้อยละ 1.02

5. ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร มีข้อเสนอแนะ คือ ควรปรับปรุงบริเวณศูนย์บริการท่องเที่ยวให้สะอาดและเป็นระเบียบ ร้อยละ 9.90 ควรประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้ เท่ากับควรมีเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ตลอดเวลา ร้อยละ 5.46 ควรมีกิจกรรมและจุดท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าสนใจมากกว่านี้ ร้อยละ 4.44 ควรทำป้ายชื่อท่องเที่ยวให้ชัดเจน ร้อยละ 3.75 ควรปรับปรุงสถานที่จอดรถ ร้อยละ 3.41 ควรมีการอนุรักษ์สภาพคลองให้สะอาดตลอดไป ร้อยละ 3.07 ควรปรับปรุงท่าเทียบเรือ ซึ่งเท่ากับควรปรับปรุงเรือให้มีหลังคากันแดดกันฝน ร้อยละ 1.71 ควรมีร้านอาหารครบวงจรที่สะอาดและปลอดภัย ร้อยละ 1.37 และควรมีการจัดแบ่งสัดส่วนของสำนักงานที่ชัดเจนเพื่อสะดวกในการติดต่อสอบถาม ร้อยละ 1.02

การทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

สมมติฐานที่ 1 นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน พบว่า นักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ

2.1 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้ แตกต่างกันคือ การบรรยาย บุคลากรที่นำชมกิจกรรมในพื้นที่ เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววนาบัว แตกต่างกันคือ การบรรยาย เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม สภาพแวดล้อมทั่วไป คุณภาพของผลผลิต การบริการน้ำดื่ม สถานที่นั่งพัก ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกันคือ เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม สภาพแวดล้อมทั่วไป สถานที่นั่งพัก และห้องสุขา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 นักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้ แตกต่างกันคือ บุคลากรที่นำชมกิจกรรมในพื้นที่ เส้นทางการเดินทางเยี่ยมชม สภาพแวดล้อมทั่วไป สถานที่นั่งพัก ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

3.1 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกันคือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนาบัวแตกต่างกันคือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกันคือ โปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 นักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกันคือ การบรรยาย สภาพแวดล้อมทั่วไป คุณภาพของผลผลิต สถานที่นั่งพักผ่อน และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

4.1 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้ แตกต่างกันคือ สถานที่นั่งพัก ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.2 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนาบัวแตกต่างกันคือ การบรรยาย สถานที่นั่งพัก ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์แตกต่างกันคือ ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4 นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกันคือ การบรรยาย สถานที่นั่งพัก ห้องสุขา และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

5.1 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ การบริการน้ำดื่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.2 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววนาบัวแตกต่างกันคือ การบรรยาย คุณภาพของผลผลิต การบริการน้ำดื่ม และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.3 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมทั่วไป และการบริการน้ำดื่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5.4 นักท่องเที่ยวที่มีที่อยู่ปัจจุบันแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกัน คือ สภาพแวดล้อมทั่วไป การบริการน้ำดื่ม และโปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันจะมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน

6.1 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนกล้วยไม้แตกต่างกัน คือ ไปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.2 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนาบัวแตกต่างกัน คือ การบรรยาย และไปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.3 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์แตกต่างกัน คือ ไปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6.4 นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ท่องเที่ยวเกษตรแตกต่างกันมีความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวสวนผลไม้แตกต่างกัน คือ ไปสเตอร์ป้ายให้ความรู้ต่างๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มีดังต่อไปนี้

1. ควรให้บุคลากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐได้แก่ สำนักงานเกษตรจังหวัด นครปฐม สำนักงานเกษตรอำเภอพุทธมณฑล กรมส่งเสริมการเกษตร และองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนภาคเอกชน ได้แก่ เจ้าของสวน และบริษัทท่องเที่ยวต่าง เป็นต้น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรอย่างเป็นระบบที่เหมาะสมร่วมกัน

2. ควรมีการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเกษตรให้มีความเหมาะสมหลากหลายและน่าสนใจ

3. ควรมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวเกษตรให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความรู้และประโยชน์ที่จะได้รับให้เข้าใจอย่างชัดเจน

4. ควรมีการจัดระบบการท่องเที่ยวเกษตรตามช่วงฤดูกาลและสภาพผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเพื่อเจ้าของสถานที่จะได้มีเวลาปรับปรุงและพัฒนาสภาพแวดล้อมและผลผลิต รวมทั้งเตรียมความพร้อมเพื่อบริการให้นักท่องเที่ยวที่มีความประทับใจในการเยี่ยมชมถึงแม้จะมาอีกก็ตาม

5. ควรพัฒนาบริการที่เกี่ยวข้อง คือ ห้องสุขา ท่าเทียบเรือ เส้นทางเดินเยี่ยมชม และสถานที่นั่งพักให้สะอาด สะดวกสบาย และปลอดภัย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต มีดังนี้คือ

1. ควรทำการศึกษาด้านความคิดเห็นของเจ้าของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร และเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเกษตรให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยวเกษตรที่มีต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรในพื้นที่ รวมทั้งสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

3. ควรทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรในทุกภาคของประเทศ

เอกสารอ้างอิง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541. คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่
รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล. โครงการการศึกษาการจัดการ
มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

กนกพร รัตนสุธีระกุล. 2541. ความพึงพอใจของประชาชนในเขตเทศบาลต่อการดำเนินการ
บำบัดน้ำเสียของโครงการศึกษาวิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมแพคเกจจิ้ง จังหวัด
เพชรบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2545. สรุปจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ 2545 ข้อมูลสะสมถึงเดือน
สิงหาคม 2545. (อัดสำเนา)

_____. ม.ป.ป. เอกสารการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. (อัดสำเนา)

แจ่ม สวัสดิ์โต. 2546. นานิว. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2546.

ชูบ คชเวช. 2546. สวนกล้วยไม้. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2546.

ฐณพการจ คงอินทร์. 2545. การศึกษาศักยภาพของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรเพื่อการพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.

เดชา ไต้สูงเนิน. 2543. การบริหารจัดการการท่องเที่ยวเกษตร กรณีศึกษาบ้านม่วงคำ
ต.โป่งแยง อ.แม่ริม จ. เชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.

ทิพย์ภา คชเวช. 2546. สวนกล้วยไม้. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2546.

- ชนากร วิชัยกุล. 2545. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพแวดล้อมทางชีวกายภาพและการบริการ บริเวณศูนย์ศึกษาธรรมชาติ สวนป่าทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี.
กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนากรณ์ เมตณีสฤติ. 2543. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีต่อการรับบริการสื่อวีดิทัศน์ ศึกษาเฉพาะกรณีวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร.
กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิกร เกลี้ยงพิบูลย์. 2544. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์พุแค จังหวัดสระบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ทนุผล. 2540. “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ”. เอกสารประกอบการบรรยายในการฝึกอบรมหลักสูตร. 28 พฤศจิกายน 2540. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บริษัท ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. 2543. “ท่องเที่ยวเชิงเกษตร: ดึงคนไทยเที่ยวไทยทางเลือกใหม่ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ”. ในกระแสนวัตกรรม 6 (909)
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542. การวางแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บุญเลิศ เปเร่รา. 2543. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประทุม สวัสดิ์น้ำ. 2546. ประธานกลุ่มเกษตรกรระดับอำเภอพุมณฑล. สัมภาษณ์,
25 พฤษภาคม 2546.
- ปราณี สวัสดิ์แดง. 2546. ประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมหาสวัสดิ์. สัมภาษณ์,
25 พฤษภาคม 2546.

- ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2538. คู่มือการพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยว. กองวางแผนโครงการ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ภาวิณี เวชสิทธิ์นิรัถย์. 2543. ศักยภาพและปัญหาของการท่องเที่ยวเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มนูญ นราสดี. 2546. หัวหน้าศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. สัมภาษณ์, 25 พฤษภาคม 2546.
- ราไพพรรณ แก้วสุริยะ. ม.ป.ป.ก. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Ecotourism ad Sustainable Tourism). ม.ป.ท.
- _____. ม.ป.ป.ข. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตชนบทอย่างยั่งยืน”. (อัดสำเนา)
- เว็บไซต์ไทยตำบลดอทคอม. 2545. “ข้อมูลตำบลมหาสวัสดิ์”. การท่องเที่ยวเกษตร. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com>, 11 กรกฎาคม 2545.
- _____. 2546. “ข้อมูลตำบลสาขลา”. การท่องเที่ยวเกษตร. แหล่งที่มา: <http://www.thaitambon.com>, 24 มกราคม 2546.
- วรรณ วลัยวานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. 2545. ตารางแสดงรายรับจากนักท่องเที่ยว (ตั้งแต่วันที่ 23 กันยายน พ.ศ.2543 ถึงวันที่28 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545). (อัดสำเนา)

_____. ม.ป.ป. เอกสารแผ่นพับท่องเที่ยวเกษตรสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. ม.ป.ท.

เสกสรร ชุรรวมวงศ์. 2541. ความพึงพอใจของนักศึกษาผู้ใหญ่ ที่มีต่อการให้บริการด้านการเรียน การสอนสายสามัญระดับประถมศึกษา: ศึกษากรณีโรงเรียนผู้ใหญ่สตรีบางเขน ทัศนสถานหญิงกลาง. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2544. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543. รายงานขั้นสุดท้าย การกำหนด แนวทางการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agrotourism). เสนอต่อ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

สร้อยศรี อาสาสมัคร. 2540. “การท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม (Agrotourism)”. อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว. 16 (มกราคม-มีนาคม 2540): 41-44.

สมศรี ภัทรธรรม. 2543. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผลของการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานของประชาชนผู้สนใจในการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริม และฝึกอบรม, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมพุทธ ชูระเจน. 2540. “ท้องถิ่นชนบทไทยกับการท่องเที่ยว”. รายงานการสัมมนาแนวทางการลงทุนและการจัดการธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับชุมชน. สถาบันราชภัฏ นครศรีธรรมราช, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

สุจารี จันทรสุข. 2541. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสภาพเศรษฐกิจสังคมของประชาชนที่
เคยย้ายถิ่นและไม่เคยย้ายถิ่นในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. 2542. เที่ยวนครปฐม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.

สุรเชษฐ์ เชนฐมาศ. 2541. “วิสัยทัศน์การจัดการการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติ”. รายงาน
การฝึกอบรมหลักสูตรการให้บริการด้านการท่องเที่ยวสำหรับเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ: ส่วนอุทยานแห่งชาติทางทะเล สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
กรมป่าไม้.

สุวรรณณี วัชรจิตต์. 2541. “การท่องเที่ยว”. วารสารทิศทางเศรษฐกิจไทย ปี 2541.
10 (ฉบับที่ 48 มกราคม): 5-7.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2541. สถิติการเกษตรของประเทศไทยปีเพาะปลูก 2539/40.
กรุงเทพฯ: ศูนย์สารสนเทศการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

อิทธิพล ไทยกมล. 2545. ศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
กรณีศึกษาชุมชนตำบลบางหญ้าแพรก จังหวัดสมุทรสาคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์
ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อุไรวรรณ เปี่ยมนิเวศน์. 2544. การจัดการด้านการสื่อความหมายและสิ่งอำนวยความสะดวก
ของผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัด
สมุทรสาคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Chaplin, J.P. 1968. Dictionary of Psychology. London: Penguin Book.

Oskamps, S. 1984. Applied Social Psychology. New jersey: Prentice-Hall, Inc.

Shelley, M. 1985. "Design as an Instrument of Change: The Role of Design in Two". P 76.

Responding to Social Change. Pennsylvania: Dowden, Hutchinson & Ross. Inc.

Yamane, Taro. 1973. Statistics: an introduction analysis/Taro Yamane. New York: Harper & Row, Inc.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตร เลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

คำชี้แจงการตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () และกรอกข้อความในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่านและความเป็นจริง และขอความกรุณาได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ จึงใคร่ขอขอบพระคุณในความกรุณาที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีไว้ ณ ที่นี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ ปี

3. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษาปีที่ 6 และ ต่ำกว่า	() มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3
() มัธยมศึกษาปีที่ 4- 6	() ปวช.
() ปวส.	()ปริญญาตรี
()ปริญญาโท	() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. อาชีพ

() นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	() ข้าราชการ
() พนักงานรัฐวิสาหกิจ	() พนักงานบริษัทเอกชน
() ธุรกิจส่วนตัว	() เกษตรกร
() แม่บ้าน	() อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ปัจจุบันพักอยู่ในจังหวัด

6. ท่านมีประสบการณ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเกษตรหรือไม่?

() เคย ครั้ง

() ไม่เคย

7. แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรแห่งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

() วิทยุ (รายการ).....หรือคลื่น.....

() โทรทัศน์ (ระบุ).....หรือช่อง.....

() บริษัทนำเที่ยว (ระบุ).....

() หนังสือพิมพ์ (ระบุ).....

() วารสาร (ระบุ).....

() แผ่นพับ/เอกสารเผยแพร่ () เพื่อน () ญาติ

() อื่นๆ (โปรดระบุ)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

1. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบรรยายกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
1.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
1.2 นาบัว	()	()	()	()
1.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
1.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

2. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับบุคลากรนำชมกิจกรรมในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
2.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
2.2 นาบัว	()	()	()	()
2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
2.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

3. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับเส้นทางเดินทางเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
3.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
3.2 นาบัว	()	()	()	()
3.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
3.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

4. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
4.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
4.2 นาบัว	()	()	()	()
4.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
4.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

5. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับคุณภาพของผลผลิตจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
5.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
5.2 นาบัว	()	()	()	()
5.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
5.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

6. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการน้ำดื่ม ในแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
6.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
6.2 นาบัว	()	()	()	()
6.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
6.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

7. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับสถานที่นั่งพักมากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
7.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
7.2 นาบัว	()	()	()	()
7.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
7.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

8. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการห้องสุขามากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
8.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
8.2 นาน้ำ	()	()	()	()
8.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
8.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

9. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับ โปสเตอร์และป้ายให้ความรู้ต่างๆ มากน้อยเพียงใด

	พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
9.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
9.2 นาน้ำ	()	()	()	()
9.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
9.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

10. ท่านมีปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกษตรเชิงบคคลองมหาสวัสดิ์หรือไม่

10.1 สวนกล้วยไม้

- 10.1.1 ปัญหา () ไม่มี
() มี (ระบุ).....
.....
- 10.1.2 ข้อเสนอแนะ () ไม่มี
() มี (ระบุ).....
.....

10.2 นาน้ำ

- 10.2.1 ปัญหา () ไม่มี
() มี (ระบุ).....
.....
- 10.2.2 ข้อเสนอแนะ () ไม่มี
() มี (ระบุ).....
.....

10.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมมหาสวัสดิ์

10.3.1 ปัญหา () ไม่มี
 () มี (ระบุ).....

10.3.2 ข้อเสนอแนะ () ไม่มี
 () มี (ระบุ).....

10.4 สวนผลไม้

10.4.1 ปัญหา () ไม่มี
 () มี (ระบุ).....

10.4.2 ข้อเสนอแนะ () ไม่มี
 () มี (ระบุ).....

ตอนที่ 3 การบริการของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

1. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ในรูปแบบใช้เรือหางยาวเป็นยานพาหนะ มากน้อยเพียงใด

พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
()	()	()	()

2. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการบริการต่างๆของพนักงานขับเรือและบุคลากรที่ศูนย์ฯ มากน้อยเพียงใด

พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
()	()	()	()

3. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์ มากน้อยเพียงใด

พอใจมาก	พอใจปานกลาง	พอใจน้อย	ไม่พอใจ
()	()	()	()

4. ท่านมีปัญหของการบริการที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรครั้งนี้หรือไม่?

() ไม่มี

() มี (ระบุ).....

.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะเพื่อช่วยพัฒนาการบริการที่ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรครั้งนี้หรือไม่?

() ไม่มี

() มี (ระบุ).....

.....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากแหล่งท่องเที่ยวเกษตร

1. ท่านคิดว่าความรู้ที่ได้รับจากการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีประโยชน์
1.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
1.2 นาบัว	()	()	()	()
1.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
1.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

2. ท่านคิดว่าผลผลิตของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรมีประโยชน์มากน้อยเพียงใด

	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีประโยชน์
2.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
2.2 นาบัว	()	()	()	()
2.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
2.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

3. ท่านคิดว่าท่านสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้มากน้อยเพียงใด

	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ใช้
3.1 สวนกล้วยไม้	()	()	()	()
3.2 นาบัว	()	()	()	()
3.3 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	()	()	()	()
3.4 สวนผลไม้	()	()	()	()

ภาคผนวก ข

ตารางผนวก

ตารางผนวกที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่าง กันยายน พ.ศ. 2543 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 และรายได้ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

นักท่องเที่ยว	ก.ย.43	ต.ค.43	พ.ย.43	ธ.ค.43	ม.ค.44	ก.พ.44	มี.ค. 44	เม.ย.44	พ.ค.44	มิ.ย.44	ก.ค.44	ส.ค.44	ก.ย.44	ต.ค.44	พ.ย.44	ธ.ค. 44	ม.ค.45	ก.พ.45
ผู้ใหญ่ (คน)	21	260	154	172	77	93	3	27	77	16	235	115	215	400	238	457	199	394
เด็กโต (คน)	-	6	4	12	9	4	-	-	4	-	4	11	-	18	5	57	26	11
เด็กเล็ก (คน)	-	7	10	4	6	3	-	-	3	-	15	12	5	7	-	-	-	-
จำนวนเที่ยวเรือ (รอบ)	5	59	38	46	17	23	1	7	20	4	30	30	42	104	60	94	48	70
สวนผลไม้ (บาท)	420	4,920	2,980	3,180	1,420	1,360	60	540	1,380	300	4,540	2,160	4,000	7,240	4,760	9,140	4,120	7,940
กล้วยไม้ (บาท)	210	2,470	1,510	1,580	770	620	30	270	690	150	2,190	1,110	2,110	3,650	2,380	4,570	2,060	3,970
นาบัว (บาท)	210	2,470	1,490	1,630	770	680	30	270	690	150	1,350	555	2,110	3,650	2,380	4,570	2,060	3,970
กลุ่มแม่บ้านฯ (บาท)	105	1,285	755	815	355	340	15	135	345	75	1,175	1,080	1,055	1,825	1,190	2,285	1,030	1,985
ศูนย์บริการ(บาท)	-	4,565	3,561	3,561	1,585	1,400	45	405	997	225	2,315	555	4,675	6,105	3,860	6,855	3,990	6,285
ส.น.ง.ผู้ใหญ่(บาท)	-	2,560	1,510	1,630	710	710	30	270	820	190	1,500	1,110	2,130	3,650	2,380	4,570	2,060	3,970
ค่าเรือรวม (บาท)	1,500	17,140	11,600	12,090	4,840	11,270	300	2,030	5,380	1,160	8,250	8,700	12,740	29,540	17,940	30,100	14,900	21,300
ค่าน้ำชม (บาท)	1,470	17,560	10,570	11,410	5,030	1,470	210	1,890	4,830	1,050	8,730	7,500	16,060	25,400	16,750	31,990	15,320	28,120
ค่าเรือและค่าน้ำชม (บาท)	2,970	34,700	22,170	23,500	9,870	2,970	510	3,920	10,210	2,210	16,980	16,200	28,800	54,940	34,690	62,090	30,220	49,420

ที่มา: ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม, 2545

ตารางผนวกที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างเดือนมกราคม – ธันวาคม 2545 และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี และนครปฐม

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	จังหวัด	จำนวนนักท่องเที่ยว	รายได้
		(คน)	(บาท)
		รวมทั้งหมด	รวมทั้งหมด
		ยอดมกราคม- ธันวาคม	ยอดมกราคม- ธันวาคม
ภาคตะวันตก		4,112	713,942
1. หุมชนศาลาไทย	ราชบุรี	667	29,462
2. หมู่บ้านไม้ประดับ	กาญจนบุรี	972	97,300
3. ล่องเรือชมสวน เลียบคลองมหาสวัสดิ์	นครปฐม	2,473	587,180

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร, 2545

ภาคผนวก ก

ภาพแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสีเขียวคลองมหาสวัสดิ์
อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ภาพผนวกที่ 1 ศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตรเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ภาพผนวกที่ 2 โปสเตอร์ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร

ภาพผนวกที่ 3 นักท่องเที่ยวที่นั่งเรือชมสวนเลียบคลองมหาสวัสดิ์

ภาพผนวกที่ 4 ผลิตภัณฑ์ของศูนย์บริการท่องเที่ยวเกษตร

ภาพผนวกที่ 5 ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนกล้วยไม้

ภาพผนวกที่ 6 ดอกกล้วยไม้พันธุ์ “ทัศนีย์” ที่แหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนกล้วยไม้

ภาพผนวกที่ 7 ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัว

ภาพผนวกที่ 8 บรรยากาศของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรนาบัว

ภาพผนวกที่ 9 การสาธิตการทำข้าวตังจากข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

ภาพผนวกที่ 10 ผลิตภัณฑ์ข้าวตังจากข้าวซ้อมมือของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

ภาพผนวกที่ 11 ผลิตภัณฑ์ไข่เค็มเสริมไอโอดีนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์

ภาพผนวกที่ 12 ผลิตภัณฑ์จากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมหาสวัสดิ์ที่ให้นักท่องเที่ยวชิม

ภาพผนวกที่ 13 ป้ายชื่อแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้

ภาพผนวกที่ 14 ผลผลิตส้มโอของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้

ภาพผนวกที่ 15 ผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่ายของแหล่งท่องเที่ยวเกษตรสวนผลไม้